DINAMICA SCHIMBURILOR COMERCIALE DINTRE ȚĂRILE SOCIALISTE ȘI ȚĂRILE CAPITALISTE DEZVOLTATE, COMPARATIV CU CEA A EXPORTULUI MONDIAL (în %)

Anii	A	B	C	D	E	D+E	D+E / A
1953	100	100	100	100	100	100	100
1960	164	189	180	230	317	267	162
1969	351	372	412	566	784	659	187

A = Exporturile mondiale
B = Exporturile țărilor socialiste
C = Exporturile țărilor capitaliste dezvoltate
D = Exporturile țărilor socialiste către țările capitaliste dezvoltate
E = Exporturile țărilor capitaliste dezvoltate către țările socialiste

(Sursa : „Le commerce international 1960" G.A.T.T., Geneva 1961 ; idem edițiile 1969 și 1970)

sută față de 17,2 la sută în 1960. A crescut și volumul comerțului (export și import) pe locuitor al țărilor socialiste cu cele capitaliste industriale.

O tot mai mare parte a schimburilor comerciale între țările cu sisteme sociale diferite se dezvoltă, în prezent, pe baza unor instrumente de colaborare economică — reglementări care oferă un cadru stabil relațiilor reciproce, creînd condițiile amplificării lor continue în viitor. După aprecierile Consiliului U.N.C.T.A.D., aceste relații se desfășoară în prezent pe baza a peste 100 de acorduri de lungă durată (din care 80 între țările europene) ; un număr de 30 de acorduri interguvernamentale de cooperare industrială și tehnico-științifică, precum și peste 150 de convenții între întreprinderi și organizații de comerț exterior din cele două categorii de țări, completează acest cadru. În anul 1970, noi acorduri comerciale și de cooperare tehnico-științifică au fost încheiate între țările socialiste și alte țări, inclusiv state capitaliste dezvoltate. Același an, 1970, a fost anul încheierii unora din cele mai mari tranzacții comerciale „Est-Vest". Amintim, în acest sens acordurile privind exportul de gaz metan sovietic în R.F.G. și Italia, în schimbul livrării de țevi cu mare diametru, numai contractul cu partea vest-germană fiind în valoare de 1,2 miliarde mărci.

În ultima vreme, între țări cu sisteme sociale diferite au fost încheiate alte numeroase acorduri pe termen lung, comerciale sau de cooperare în domeniul științific și tehnic, ca, de exemplu, acordul cu privire la schimburile economice pe perioada 1971—1975, între R. S. Cehoslovacă și Elveția, acordul comercial pe termen lung între R. D. Vietnam și Franța, acordul cu privire la principalele probleme ale schimburilor și plăților comerciale bilaterale, pe o perioadă de 3 ani, între R. P. Chineză și Italia.

S-ar putea spune că dinamica mai accelerată a fluxurilor comerciale „Est-Vest" se explică prin baza lor joasă de pornire, avînd în vedere faptul că, după război, sub influența celor mai reacționare cercuri din Occident, în statele capitaliste au fost impuse o serie de restricții comerțului cu țările socialiste. Dar dezvoltarea ulterioară a acestor fluxuri ni se pare tocmai de aceea cu atît mai semnificativă cu cît ea a avut loc în ciuda menținerii unor discriminări și bariere din perioada „războiului rece".

Așa cum a dovedit viața, practicile discriminatorii și restrictive sînt sortite eșecului. Înseși necesitățile economice, coroborate cu cerințele și aspirațiile popoarelor de a conlucra în pace, au condamnat și condamnă asemenea practici. Sub imperiul necesităților obiective statele occidentale au fost nevoite să renunțe la anumite restricții impuse în comerțul cu țările socialiste, să procedeze la o liberalizare a schimburilor economice cu aceste țări. Cereri tot mai intense pentru eliminarea piedicilor și practicilor discriminatorii existente încă în cadrul comerțului cu țările socialiste se fac auzite din partea unor oameni de afaceri și oameni politici din Occident, care solicită autorităților guvernamentale măsuri în acest sens.

Dezvoltarea amplă a relațiilor economice între state presupune, fără îndoială, printre alte măsuri, acordarea reciprocă de către toate statele, socialiste și nesocialiste, în condiții de egalitate, a tratamentului preferențial în schimburile economice dintre ele. Este semnificativ că un tot mai larg curent de opinie favorabil unei astfel de tendințe se manifestă în rîndul cercurilor de afaceri și oficiale din țările occidentale, inclusiv în S.U.A. Este cunoscut, de pildă, proiectul de lege prezentat recent de senatorii Harris și Mondale în Congresul S.U.A., prin care președintele S.U.A. ar fi autorizat să acorde „clauza națiunii celei mai favorizate" statelor socialiste. De altfel, în ultimul timp, în fața acestui crescînd curent de opinie, autoritățile americane au adoptat măsuri privind liberalizarea comerțului lor cu o serie de țări socialiste, promovarea acestor relații prin autorizarea acordării de credite în cuantumuri sporite de către Banca Americană de Import-Export sau prin preconizarea acordării de garanții pentru investiții americane în unele țări socialiste europene.

Scoțînd în evidență caracterul dăunător al oricăror opreliști și bariere, al oricăror restricții ridicate în calea schimburilor internaționale de unele țări sau de grupări economice închise, practica internațională însăși a dovedit în mod pregnant posibilitățile de dezvoltare largă a schimburilor economice între toate țările, necesitatea de a se crea condițiile pentru o circulație neîngrădită, pentru o colaborare și cooperare rodnică, reciproc avantajoasă între statele lumii, indiferent de orînduirea lor socială și politică.

NOI FORME ȘI MODALITĂȚI

Pe linia promovării relațiilor economice dintre țările socialiste și țările capitaliste dezvoltate se înscrie, pe o scară crescîndă, în ultimii ani, încheierea unor aranjamente reciproce speciale, globale sau pe produse. Astfel, a fost încheiat un acord între Piața comună și Iugoslavia, în care se stipulează că aceasta din urmă va beneficia de o liberalizare a exporturilor ei către C.E.E. De asemenea, între R.F.G. și R.D.G. s-au menținut și s-au îmbunătățit reglementările potrivit cărora comerțul dintre cele două țări (acestea fiind considerate ca făcînd parte dintr-un același teritoriu vamal), este exceptat de la taxele vamale impuse față de terți de către Piața comună : livrările reciproce dintre cele două țări prezintă, totodată, unele particularități în ce privește impunerea de taxe în sistemul fiscal T.V.A. (taxa asupra valorii adăugate) în sensul că livrările pe fluxul R.F.G.—R.D.G. sînt supuse unei taxe de 6 la sută, iar cele pe fluxul R.D.G.—R.F.G. sînt scutite de taxe, în timp ce în relațiile cu alte țări R.F.G. aplică o taxă de 11 la sută.

Caracterul tot mai amplu al relațiilor economice dintre țările socialiste și țările capitaliste dezvoltate, adîncirea cooperării în producție, amplificarea schimburilor de cunoștințe tehnico-științifice, deplasarea ponderii principale a schimburilor de mărfuri către comerțul cu produse complexe, cu un înalt grad de prelucrare (utilaje, instalații, linii tehnologice etc.) — produse cu o valoare deosebit de ridicată și care, deci, nu pot face obiectul unor plăți imediate —, au dus la necesitatea promovării unor modalități adecvate de finanțare și creditare a acestora. Astfel, alături de stingerea reciprocă a creanțelor decurgînd din tranzacțiile comerciale efectuate (în urma evaluării lor) — care dădea un caracter limitat și puțin dinamic dezvoltării relațiilor economice reciproce —, s-a extins forma de creditare a partenerilor comerciali din țările socialiste de către partenerii occidentali.

În general, termenul de rambursare prevăzut este scurt sau mediu (1—5 ani), dar se acordă credite și pe termene mai lungi (peste 5 ani), iar în cazul unor produse complexe — 8 ani. În 1964, Marea Britanie a hotărît să acorde garanții pentru credite de investiții în relațiile cu țările socialiste pe termene lungi, putînd ajunge pînă la 15 ani. O poziție asemănătoare au adoptat ulterior Italia, Franța, Japonia, R.F.G. și alte țări capitaliste dezvoltate. În anii 1964—1969 (vezi „Monopolul comerțului exterior și relațiile financiare ale U.R.S.S." de V. Akimov, ministrul adjunct al Ministerului Comerțului Exterior al U.R.S.S. — „Commerce exterieur" nr. 5/1970, U.R.S.S. p.7), Banca de comerț exterior a Uniunii Sovietice, de exemplu, a încheiat acorduri pentru credite pe termen lung deschise acestei țări, care s-au ridicat la 1 164 milioane de ruble, cu o rată a dobînzii de 5,5—6 la sută, din care 234 milioane de ruble acordate de Anglia pe o durată de 10—15 ani, 463 milioane de ruble atribuite de Franța pe o durată de 10—12 ani, 379 milioane de ruble oferite de Italia pe termene de 10—14 ani.

În ultimul timp, se manifestă tot mai evident tendința de înlocuire a creditelor furnizorilor prin credite bancare, pe această cale finanțîndu-se o serie de tranzacții de mare valoare. Astfel, încheierea tranzacției amintite dintre R. F. a Germaniei și U.R.S.S. a necesitat un volum de credite de 300 milioane dolari, care a fost garantat

Băncii Sovietice de Comerț Exterior de către un consorțiu format din 17 bănci vest-germane. Un alt exemplu este împrumutul acordat pe 5 ani, în valoare de 30 milioane dolari, de către un consorțiu bancar internațional condus de „Bank of London and South America Limited", pentru o serie de utilaje livrate industriei farmaceutice a Ungariei. Menționăm, de asemenea, creditul pe termen lung acordat Poloniei de către Franța, în valoare de 750 milioane franci, ca și noua modalitate de a obține împrumuturi pe termen lung, la care a apelat, de curînd, Banca Națională Ungară — emiterea de obligații, care urmează a fi achiziționate, în urma unui acord, de grupuri bancare occidentale —, modalitate care permite procurarea de fonduri fără a fi stabilită o destinație anume a folosirii lor. (După cum este cunoscut, Banca Națională Ungară va emite obligații pe termen lung în valoare de 25 milioane dolari americani). În componența grupurilor bancare străine care se vor ocupa de plasarea obligațiilor intră una din marile bănci ale Angliei, „National Westminster Bank", banca londoneză de acțiuni din London City, „Morgan Grenfell", și banca aflată în administrare de stat sovietică „Moscow Narodny Bank", una din marile bănci comerciale ale Londrei.

Actualul stadiu al relațiilor comerciale Est-Vest este, desigur, încă departe de a fi epuizat posibilitățile de dezvoltare a acestora. De altfel, aceste relații nu reprezintă în momentul de față decît 5 la sută din totalul schimburilor mondiale.

Un loc tot mai important în cadrul legăturilor economice îl deține **cooperarea economică și tehnico-științifică.** Avantajele multiple ce decurg din formele noi de colaborare explică atenția crescîndă care li se acordă și în relațiile economice dintre țările socialiste și cele capitaliste. Cooperarea economică pe acest flux al circuitului mondial a apărut la începutul deceniului al 6-lea, cînd în această formă de colaborare erau antrenate doar 3—4 organizații din 2—3 țări socialiste și 5—6 organizații din cîteva țări capitaliste. Pînă în 1964 se încheiaseră circa 150 de acorduri de cooperare, iar în perioada aprilie 1965 — aprilie 1969, potrivit unui studiu al O.N.U., circa 135 ; în această statistică, Ungaria figurează cu 43 de acorduri, Polonia cu 42, Cehoslovacia cu 20, Bulgaria cu 9, România cu 9, R.D. Germană cu 7, U.R.S.S. cu 5. Se apreciază că pînă la jumătatea anului trecut numărul total al acordurilor de cooperare economică „Est-Vest" în vigoare ajunsese la peste 250.

Concomitent cu creșterea numărului înțelegerilor de cooperare economică și tehnico-științifică, are loc și o diversificare a acestor forme de colaborare. Printre formele de cooperare întîlnite între diferite țări socialiste și țări capitaliste dezvoltate menționăm, de pildă, sub-contractarea, coproducția suplimentată uneori cu programe de cercetare și studii comune, livrarea de părți componente în cadrul executării contractului de licențiere, cooperarea în acțiuni de marketing etc. O expresie a promovării unor forme cît mai diversificate de colaborare „Est-Vest" o constituie societățile economice mixte al căror număr a ajuns pînă în prezent la cîteva zeci.

Dezvoltarea ascendentă a schimburilor comerciale și a cooperării economice, industriale, între țările socialiste și țările capitaliste dezvoltate își găsește explicația într-o serie de factori, dar, în primul rînd, ea este urmarea progreselor economice remarcabile, din punct de vedere cantitativ și calitativ, pe care le-au obținut țările socialiste, progrese care au lărgit considerabil baza schimburilor lor internaționale, le-au dat acestora o nouă structură, sensibil îmbunătățită, au transformat țările socialiste în parteneri comerciali tot mai căutați pe piața mondială. Efectuarea unor schimburi comerciale lărgite cu țările capitaliste avansate și mai ales intensificarea cooperării în producția industrială cu firme importante din aceste țări, pe bază de egalitate, **sînt o dovadă a forței economice și a progreselor tehnico-științifice ale țărilor socialiste.**

Dezvoltarea cooperării economice cu toate țările lumii, participarea tot mai largă a țărilor socialiste la schimburile mondiale de valori materiale și spirituale demonstrează **potențialul mereu crescînd al socialismului, vitalitatea sa.** De aceea nu există nici un temei să se aprecieze că amplificarea legăturilor economice cu statele capitaliste ar atrage după sine consecințe defavorabile pentru o țară socialistă sau alta, ar expune-o influențelor negative pe care imperialismul le exercită pe plan internațional, ar crea pericole pentru dezvoltarea ei pe calea socialismului și comunismului etc. Un asemenea mod de abordare a problemei nu reflectă, de altfel, decît o lipsă de încredere în socialism, în forța sa, în capacitatea orînduirii socialiste de a se dezvolta pe baza legilor sociale obiective, neîncredere în forța ideilor socialismului, a ideologiei marxist-leniniste, care călăuzesc în lupta lor partidele comuniste, masele de oameni ai muncii.

Extinderea cooperării economice internaționale corespunde pe deplin intereselor socialismului, ale fiecărei țări socialiste ca și ale sistemului mondial socialist în ansamblu. O atitudine de reticență față de participarea largă la circuitul economic mondial ar dăuna, firește, intereselor socialismului, deoarece ar împiedica țările socialiste să beneficieze de avantajele schimburilor economice, să-și însușească ceea ce este mai valoros și mai înaintat în producția materială și spirituală pe plan mondial în folosul edificării noii orînduiri. Socialismul își afirmă superioritatea pe arena mondială nu prin izolare, ci prin dezvoltarea amplă a relațiilor sale internaționale, prin confruntarea pe tărîm economic cu țările capitaliste, dovedindu-și și în acest cadru marile avantaje pe care le are în a asigura mai bună folosire a resurselor materiale și umane în interesul poporului.

Avînd la bază politica promovată cu consecvență de partidul și statul nostru, de dezvoltare pe multiple planuri a colaborării și cooperării cu toate țările socialiste, cu toate statele lumii, — pe fundamentul trainic al principiilor independenței și suveranității naționale, egalității depline în drepturi, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc —, participarea României socialiste la circuitul economic mondial s-a amplificat continuu. Progresul economic multilateral al țării, creșterea în ritm susținut și modernizarea producției materiale, mutațiile profunde care au avut loc în dezvoltarea țării ca urmare a politicii, consecvent aplicată, de industrializare socialistă, au determinat sporirea acestei participări din punct de vedere cantitativ, cît și calitativ, aceasta realizîndu-se în structuri mereu îmbunătățite. Au crescut considerabil și s-au diversificat legăturile comerciale și schimburile de cunoștințe tehnico-științifice, s-a extins continuu cooperarea în producție, au sporit participarea României la activitatea unor organisme economice internaționale, contribuția ei la dezbaterea și rezolvarea problemelor legate de dezvoltarea nestingherită a relațiilor economice internaționale.

România a acționat și acționează consecvent pentru dezvoltarea pe cele mai diverse planuri a unor ample relații de prietenie și colaborare cu țările socialiste, — relații pe care, după cum este bine cunoscut, le așează la baza întregii sale politici internaționale. Ca o expresie elocventă a acestei politici, **țările socialiste ocupă primul loc în comerțul exterior românesc, lor revenindu-le în prezent o pondere de 54,5 la sută din totalul schimburilor comerciale.** Între România și țările socialiste membre ale C.A.E.R. cît și toate celelalte țări socialiste s-a dezvoltat și se dezvoltă continuu cooperarea economică și tehnică, formă modernă de colaborare care își dovedește tot mai mult eficiența în afirmarea unor relații internaționale fructuoase, bazate pe avantaj reciproc. Numeroase acțiuni de cooperare economică și tehnică în diferite domenii au fost încheiate sau se află în curs de perfectare între România și celelalte țări socialiste. În formarea și dezvoltarea acestor relații, România pornește de la necesitatea ca raporturile de colaborare și cooperare dintre țările socialiste, bazate pe principiile egalității depline în drepturi și întrajutorării reciproce, să contribuie la înflorirea fiecărei națiuni socialiste libere și suverane, la progresul fiecărei țări socialiste cît și la progresul general al socialismului.

În același timp, pornind de la realitățile lumii contemporane, de la existența unor state cu orînduiri sociale diferite, de la necesitatea obiectivă a participării mereu sporite a fiecărei țări la circuitul economic mondial, România promovează cooperarea și colaborarea cu toate țările lumii, indiferent de mărimea, puterea lor economică, de orînduirea social-politică — colaborare bazată pe respectul principiilor fundamentale, unanim recunoscute, ale dreptului internațional.

Țara noastră dezvoltă larg relațiile pe plan economic și tehnico-științific cu țările capitaliste dezvoltate, cît și cu tinerele state independente, extinde colaborarea multilaterală cu acestea în scopul promovării cauzei păcii și securității, al înțelegerii și prieteniei între popoare. Numărul total al statelor cu care țara noastră întreține în prezent legături economice se ridică la 110. Desigur, mai există încă largi posibilități în acest sens și țara noastră este fermă hotărîtă să acționeze pentru fructificarea lor, pentru dezvoltarea tot mai amplă, pe toate planurile, a raporturilor sale internaționale în interesul poporului român, al cauzei generale a socialismului, destinderii internaționale și păcii.

Conf. univ. Alexandru PUIU

EVENIMENT REMARCABIL ÎN ISTORIA CONTEMPORANĂ A IUGOSLAVIEI

Popoarele iugoslaviei sărbătoresc împlinirea a trei decenii de la declanșarea insurecției armate împotriva cotropitorilor hitlerişti. Acest moment remarcabil din istoria contemporană a țării vecine și prietene se înscrie, totodată, printre evenimentele de seamă din anii celui de-al doilea război mondial. În dramatica încleștare între forțele democrației și progresului, pe de o parte, și forțele reacțiunii și barbariei, pe de altă parte, popoarele iugoslave și-au adus o importantă contribuție la înfrîngerea Germaniei fasciste, la încheierea victorioasă a celei mai mari conflagrații din istoria omenirii.

Instaurîndu-se la putere în Germania, hitlerismul și-a creat o monstruoasă mașină de război cu ajutorul căreia a trecut la aplicarea planurilor sale de înrobire a popoarelor, de cucerire a dominației mondiale. Trupele fasciste au ocupat Austria și Cehoslovacia, au declanșat agresiunea împotriva Poloniei, au cotropit Belgia, Olanda, Norvegia, Franța și alte state europene. La 6 aprilie 1941, Germania hitleristă și Italia fascistă au invadat Iugoslavia, călcînd în picioare independența și suveranitatea țării și creînd, astfel, o gravă amenințare la adresa însăși a ființei naționale, a libertății și demnității popoarelor iugoslave.

În acele momente de grea cumpănă pentru destinele țării, Partidul Comunist din Iugoslavia s-a manifestat de la început ca singura forță politică în stare să organizeze și să conducă mișcarea de rezistență antifascistă, lupta poporului pentru eliberare națională și socială. În condițiile concrete determinate de ocuparea țării și instaurarea unui regim terorist, atenția majoră a P.C.I. s-a îndreptat spre pregătirea organizatorică, politică și materială a luptei armate, care a devenit principala formă de manifestare a rezistenței antifasciste. Astfel, la 27 iunie 1941, C.C. al P.C. din Iugoslavia a adoptat un program concret de pregătire a insurecției. A fost constituit Marele Stat Major al detașamentelor de partizani, iar în funcția de comandant al acestui organism militar a fost ales secretarul general al partidului, Iosip Broz Tito, căruia i-a revenit un rol de o deosebită însemnătate în organizarea luptei antifasciste. La chemarea comuniștilor, în țară continuau, în același timp, să se creeze noi și noi detașamente de partizani, formate din muncitori, țărani și intelectuali progresiști. Oamenii muncii din Iugoslavia, avînd în frunte pe comuniști, se pregăteau pentru o lungă și grea confruntare cu forțele dușmanului.

La 4 iulie 1941, Biroul Politic al C.C. al P.C.I. a adoptat hotărîrea declanșării insurecției armate împotriva ocupanților. În tr-un apel lansat de partidul comunist, în acele zile, se spunea, printre altele : *„Muncitori, țărani, cetățeni și tineri din Iugoslavia ! La arme ! La luptă împotriva bandelor fasciste care vor să supună lumea întreagă și să impună popoarelor cel mai crunt regim pe care l-a cunoscut istoria ! La luptă! A sosit timpul să fie înlăturat jugul fascist !"* Lozinca comuniștilor „Moarte fascismului — libertate popo.ului!" a devenit simbolul de luptă al maselor largi populare împotriva hitleriștilor.

Începutul luptei insurecționale a avut loc în Serbia, la 7 iulie 1941, cînd, în localitatea Bela Crkva, partizanii au declanșat prima acțiune împotriva fasciștilor. La 13 iulie, răscoala a cuprins Muntenegru, unde partizanii — al căror număr se ridica la 32 000 — au eliberat în scurt timp de sub jugul trupelor fasciste italiene un teritoriu cu o suprafață de peste 10 000km². La 22 iulie 1941, răscoala a cuprins Slovenia, la 27 iulie Bosnia, Herțegovina și Croația, iar ceva mai tîrziu, la 11 octombrie 1941, Macedonia. Astfel s-a născut una din cele mai puternice mișcări de rezistență armată din țările invadate de fasciști. Depășind nenumărate greutăți, înfruntînd moartea și lagărele de concentrare, rezistînd cu abnegație unui inamic superior numericește și înzestrat cu un armament modern, partizanii iugoslavi au înscris legendare pagini de eroism în istoria Iugoslaviei, în istoria mișcării de rezistență din anii celui de-al doilea război mondial. Luptele desfășurate la Bela Crkva, Lika, Banija, Kordun, pe muntele Vucevo, în pasul riului Sutjeska și pe muntele Zelengora, la Milinklada, Saugeak, Kordun, Drvar, Belgrad vor rămîne adînc încrustate în memoria popoarelor iugoslave.

Este demn de remarcat faptul că mișcarea de rezistență a cunoscut o creștere continuă. Dacă în 1941 detașamentele de partizani numărau 80 000 de oameni, la sfîrșitul războiului efectivul lor atinsese cifra de 800 000 de luptători, încadrați în 17 corpuri, cu 52 de divizii, 23 de batalioane independente și 107 unități. Încercările Comandamentului fascist de a nimici „statul partizanilor lui Tito" concentrînd în acțiunile ofensive în unele perioade 30—35 de divizii, dintre care unele de elită (Divizia 7 SS „Prințul Eugen", Diviza 369, Divizia „Lombardia", Divizia „Sasari" și altele) au fost sortite eșecului.

Mișcarea de rezistență iugoslavă a îmbinat în mod organic sarcina eliberării naționale și sociale. Paralel cu succesele luptei armate, pe teritoriile eliberate și controlate de partizani au luat ființă organele noii puteri populare. La 27 noiembrie 1942, în orășelul bosniac Bihaci, a fost creată Veceа antifascistă de eliberare a Iugoslaviei. Prin această acțiune s-au pus bazele sistemului noii puteri politice în Iugoslavia, sistem emanat din voința maselor populare angajate atît în lupta pentru restabilirea independenței naționale, cît și în înfăptuirea unor profunde transformări sociale.

Popoarele iugoslave au cucerit victoria asupra hitleriștilor dînd mari jertfe de sînge, cu prețul unor uriașe sacrificii umane și materiale. Un număr de 1 706 000 de oameni — adică fiecare al nuălea cetățean al țării — și-au pierdut viața pe cîmpul de luptă, în închisori sau lagăre de concentrare. Au fost distruse peste 820 000 de case, au fost paralizate complet toate marile centre industriale, iar căile de comunicație total dezorganizate. După unele calcule, pierderile materiale pricinuite Iugoslaviei de ocupanți s-au ridicat la 46,9 miliarde de dolari.

Marele tribut pe care popoarele Iugoslaviei l-au plătit în anii grei ai războiului nu a fost zadarnic. Din confruntarea cu dușmanul, din lupta plină de eroism și abnegație a poporului, s-a născut o nouă Iugoslavie, democratică, socialistă. La împlinirea a 30 de ani de la declanșarea insurecției, oamenii muncii din Iugoslavia se găsesc antrenați într-un vast proces constructiv consacrat dezvoltării și înfloririi continue a patriei socialiste. Sub conducerea Uniunii Comuniștilor din Iugoslavia, popoarele iugoslave au obținut mari succese în consolidarea orînduirii socialiste, în dezvoltarea economiei și culturii, în ridicarea nivelului de trai al celor ce muncesc, în întărirea frăției unității și egalității tuturor naționalităților.

Între România și Iugoslavia, state socialiste vecine, s-au statornicit și se dezvoltă cu succes raporturi de strînsă prietenie și colaborare tovărășească. Aceste trainice legături de solidaritate dintre popoarele noastre au adînci rădăcini istorice, printre altele, în lupta comună dusă în anii ultimului război mondial de cele două popoare împotriva hitlerismului, pentru libertate și independență națională. Partidul Comunist Român, forțele progresiste și democratice din țara noastră au urmărit cu simpatie și admirație lupta eroică a poporului iugoslav împotriva cotropitorilor fasciști, pentru eliberarea țării și-au manifestat deplina lor solidaritate cu această luptă. Mișcarea de rezistență din Iugoslavia consemnează și prezența unui însemnat număr de patrioți români, care în acei ani au luptat umăr la umăr, alături de partizanii iugoslavi, pentru înlăturarea jugului hitlerist.

Prietenia dintre poporul român și popoarele iugoslave, dintre partidele și țările noastre — prietenie întemeiată în mod ferm pe principiile marxism-leninismului și internaționalismului socialist, respectării independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc și întrajutorării tovărășești — a dobîndit în anii socialismului amploarea și trăinicia pe care le-o conferă țelurile și aspirațiile comune. Numeroasele contacte și schimburi de vizite între conducătorii de partid și de stat din cele două țări, în primul rînd, întîlnirile din ultima perioadă dintre tovarășii Nicolae Ceaușescu și Iosip Broz Tito, demonstrează un curs continuu ascendent al relațiilor dintre cele două țări, în interesul ambelor popoare, al cauzei socialismului și păcii în lumea întreagă.

Împlinirea a trei decenii de la declanșarea insurecției armate a popoarelor iugoslave împotriva ocupanților fasciști constituie pentru oamenii muncii din țara noastră un prilej de a-și exprima, încă o dată, sentimentele de stimă și prietenie pentru popoarele Iugoslaviei socialiste, de a ura oamenilor muncii din țara vecină noi succese în edificarea orînduirii socialiste, în înaintarea patriei lor pe calea progresului și civilizației.

Conf. dr. Traian CARACIUC

OPINIA PUBLICĂ EUROPEANĂ SPRIJINĂ IDEEA SECURITĂȚII ȘI COOPERĂRII

După cum s-a anunțat în presă, la sfîrșitul lunii iunie, la Bruxelles a avut loc o reuniune consultativă a unor personalități ale vieții politice, sociale, culturale, a reprezentanților opiniei publice din majoritatea țărilor europene, printre care și România. Participanții la această reuniune consultativă au făcut un schimb de opinii privind utilitatea unor noi inițiative pe linia tendințelor constructive afirmate în ultimul timp în Europa, favorabile instaurării unei păci și securități durabile pe continent. Reuniunea însăși a constituit o expresie a răsunetului pe care-l au în opinia publică din Europa ideile dezvoltării relațiilor intereuropene, ale destinderii și colaborării între popoare.

În urma discuțiilor și a schimbului de păreri care au avut loc la reuniune, participanții au convenit să continue eforturile și demersurile în direcția organizării unei adunări reprezentative a tuturor forțelor politice, sociale, culturale, economice din toate țările Europei care se pronunță și tind spre o colaborare egală în drepturi a tuturor popoarelor de pe continent. În concepția participanților la reuniune, această inițiativă are drept scop să aducă problemele securității și cooperării europene în fața opiniei publice, să permită o largă dezbatere și să promoveze înțelegerea reciprocă, schimburile de toate felurile între popoarele europene. Realizarea inițiativei — se arată în Comunicatul publicat la sfîrșitul reuniunii — ar putea oferi un nou stimulent cooperării și unității de acțiune a tuturor forțelor politice, economice și sociale care manifestă un interes pozitiv față de securitatea și cooperarea europeană, în respectul suveranității și independenței statelor și care se pronunță pentru un viitor pașnic și democratic al Europei.

Participanții la reuniune au salutat pașii pozitivi întreprinși în ultimul timp pe planul relațiilor între statele europene, în relațiile dintre Est și Vest. S-a evidențiat faptul că în viața politică europeană s-au înmulțit considerabil schimburile de vizite la nivel înalt, contactele între factorii de răspundere ai țărilor europene, fără deosebire de orînduire socială, ceea ce a permis convorbiri utile și fructuoase pentru o mai bună cunoaștere a punctelor de vedere, un dialog intens și viu în ce privește căutarea și găsirea căilor de îmbunătățire continuă a climatului politic, de întărire a păcii și securității europene. Au cunoscut o amplificare fără precedent legăturile pe toate planurile între state. A cîștigat teren ideea ținerii unei conferințe general-europene a tuturor statelor interesate, care să permită o amplă dezbatere colectivă a problemelor securității și cooperării pe continent. Numeroase cercuri politice și guvernamentale, organizații obștești, personalități proeminente ale vieții social-politice și cultural-științifice, cercuri largi ale opiniei publice sînt tot mai puternic angrenate în această intensă și vie dezbatere pe continent.

Dar așa cum se consemnează și în Comunicatul reuniunii consultative de la Bruxelles, există încă probleme în suspensie, dificultăți și obstacole, care reclamă participarea activă a tuturor popoarelor europene la soluționarea lor. Construirea unui sistem eficient de securitate pe continent reclamă, totodată, o luptă susținută pentru înfrîngerea rezistenței cercurilor reacționare, imperialiste, care caută să împiedice evoluția progresistă a societății, care mențin pericolul de război, se opun destinderii internaționale, colaborării și înțelegerii în Europa și în lume.

În asemenea condiții, o importanță deosebită capătă mobilizarea celor mai largi forțe politice și sociale, a mișcărilor de cele mai diferite orientări și convingeri politice, filozofice și religioase, a celor mai largi cercuri ale opiniei publice, a popoarelor europene în vederea realizării obiectivelor securității și cooperării europene. Enumerăm cîteva dintre acestea : statornicirea în Europa a unui climat de încredere și cooperare și înlocuirea divizării Europei în grupări militare opuse printr-un sistem de relații între toate statele europene, bazat pe respectarea principiilor independenței naționale, a integrității teritoriale, egalității în drepturi și avantajului reciproc, a dreptului fiecărui popor de a-și hotărî singur soarta, fără amestec din afară ; dezvoltarea contactelor și a metodei tratativelor între reprezentanții diferitelor țări, a întîlnirilor între conducători și exponenți ai opiniei publice ; intensificarea relațiilor politico-diplomatice ; dezvoltarea multilaterală a colaborării economice reciproc-avantajoase ; extinderea colaborării tehnico-științifice ; lărgirea schimburilor și perfecționarea relațiilor de colaborare în domeniul cultural ; intensificarea luptei maselor populare pentru a impune trecerea la măsuri practice, la pași concreți în domeniul reducerii cursei înarmărilor, al interzicerii folosirii forței și amenințării cu recurgerea la forță și al altor măsuri care să ducă la înfăptuirea dezarmării generale, și în primul rînd a dezarmării nucleare ; promovarea tuturor măsurilor care favorizează micșorarea încordării internaționale, crearea unei ambianțe propice înțelegerii și încrederii reciproce între state, întăririi securității europene.

Construirea securității pe continent se poate realiza prin contribuția activă a guvernelor, parlamentelor, a altor factori de răspundere ai statelor europene, prin mobilizarea largă a opiniei publice. În acest cadru, inițiativele constructive ale diferitelor forțe și organizații social-politice pot avea un important rol pozitiv, contribuind la promovarea ideilor nobile ale păcii, cooperării, înțelegerii între popoare. Un dialog larg desfășurat atît pe plan național, cît și internațional între exponenții diferitelor forțe politice și sociale, cu participarea unor personalități marcante din viața țărilor europene, a reprezentanților celor mai largi pături ale opiniei publice, este de natură să contribuie la atenuarea și risipirea neîncrederii, la elucidarea pozițiilor și cristalizarea soluțiilor. Este incontestabil că forțele avansate, atașate păcii pe continent, pot face ca Europa — care dispune de un potențial material și spiritual imens — să joace un rol de prim ordin în promovarea progresului și civilizației universale, pentru asigurarea securității și cooperării internaționale.

Republica Socialistă România aduce o contribuție activă la pace, înțelegere și securitate în Europa și în lume. Scopului înfăptuirii securității europene i-au fost consacrate numeroase vizite, contacte, convorbiri, pe care șeful statului român și alți conducători ai țării noastre le-au avut în ultimii ani atît cu conducători de state și guverne, cît și cu reprezentanți ai diferitelor partide și organizații politice. Desfășurate în spirit de respect și înțelegere reciprocă, aceste întîlniri și convorbiri au avut rezultate pozitive atît în ce privește dezvoltarea relațiilor bilaterale, cît și în ce privește îmbunătățirea climatului general european. Totodată, au fost încheiate un mare număr de acorduri comerciale, tehnico-științifice, culturale, s-a realizat o intensificare a cooperării economice reciproc-avantajoase, s-a extins conlucrarea țării noastre cu alte țări pe plan bilateral și în organismele internaționale.

De asemenea, au avut loc o serie de manifestări consacrate multiplelor aspecte pe care le comportă problemele securității și cooperării europene. Ne referim la cele trei sesiuni ale Colocviului european organizat la București sub auspiciile Asociației de Drept Internațional și Relații Internaționale. Ca și sesiunile precedente, sesiunea ținută recent, consacrată temei „Conferința pentru securitate și cooperare în Europa : etape, proceduri, conținut", a întrunit numeroși oameni de știință și specialitate în materie din majoritatea țărilor interesate. Alte forme — ca, de pildă, colocviul cu participare internațională organizat de U.T.C. la Snagov, pe tema „Rolul și contribuția tineretului la realizarea unui climat de pace și securitate în Europa", intervențiile reprezentanților români la „mesele rotunde", colocviile și alte manifestări organizate în diferite țări, materialele și articolele transmise în cadrul emisiunilor de radio și televiziune sau publicate în literatura de specialitate și presa cotidiană — vin să întregească sfera și amploarea preocupărilor opiniei publice din țara noastră în această direcție, care sprijină în întregime acțiunile partidului și guvernului român întreprinse pe plan internațional.

În spiritul politicii consecvente de pace și colaborare internațională, poporul român, opinia publică din țara noastră își vor aduce și în viitor întreaga contribuție la realizarea securității și cooperării europene — deziderat major al tuturor popoarelor de pe continentul nostru.

Nicu BUJOR

BOLIVIA

CARUSELUL ÎNTRERUPT

Mergînd pe linia simplificărilor, o cifră ca 205, la cît se pare că se ridică numărul loviturilor de stat din Bolivia, lasă deschisă posibilitatea continuării cu 206, 207 ș.a.m.d. Deci, dacă un cotidian și-ar intitula articolul „Bolivia : lovitura nr. 205", un cititor neavizat ar putea considera că Bolivia merge spre lovitura 206, 207... Cam așa au făcut educație cetățenească unele cotidiene latino-americane. Dar ele nu țineau pasul cu vremea.

De fapt, statisticile, în marea lor majoritate, nu coincid : depinde dacă la numărul loviturilor de stat se adaugă și cel al tentativelor nereușite, contralovițiurilor etc. Oricum, e vorba de aproximativ 200, cea mai aglomerată agendă de acest gen înregistrată pe continent. Într-o formulă concentrată, această cifră dă indicii asupra istoriei țării, istorie convulsionată și tulbure. De aici și eroarea : impresia de repetare a faptelor într-un carusel nesfîrșit.

„Bolivia trăiește în speranța definirii unui viitor al său care pe mulți îi îndeamnă să creadă că, dacă lucrurile vor evolua ca în prezent, va trebui să luăm în considerare un nou început de drum socialist", scria cotidianul argentinian „Clarin", la începutul anului. În prima rezoluție adoptată de Adunarea Populară a Boliviei, organism foarte controversat, intrat în funcțiune la 22 iunie, se declară următoarele : „Perspectiva istorică a construirii socialismului în Bolivia provoacă mînia cercurilor de dreapta, care amenință în permanență țara cu o lovitură fascistă și încearcă să înăbușe mișcarea muncitorească". În aceste condiții, „oamenii muncii bolivieni sînt deplin hotărîți să opună dominației reacțiunii și exploatatorilor dominația celor exploatați".

Rezoluția face aluzie la cele mai recente evenimente, generatoare de tensiune. Zvonurile de lovitură de stat care au început să circule — pentru a cîta oară ! — în La Paz erau alimentate de provocările de la 18 iunie : trei explozii au fost semnalate în diverse puncte ale capitalei, iar un avion al forțelor armate boliviene, care avea misiunea de a cerceta de la înălțime zonele afectate, s-a prăbușit, se pare, ca urmare a acțiunilor de sabotaj. Tot în aceeași zi, un post de radio particular, ocupat de persoane înarmate, a transmis către populație o proclamație cu caracter antiguvernamental.

Se produceau deci explozii și se rosteau proclamații cu patru zile înaintea instalării Adunării Populare. Însăși titulatura este nouă pentru Bolivia, și cu atît mai mult conținutul — un organ de largă reprezentare, care își va asuma unele din prerogativele parlamentului. Componența : reprezentanți ai sindicatelor reunite în Centrala muncitorească boliviană (C.O.B.), ai organizațiilor studențești și partidelor de stînga. Semnificativă este, de asemenea, alegerea persoanei care va îndeplini rolul de președinte : Juan Lechín, fost vicepreședinte al țării și principal lider

Președintele TORRES

sindical. În concepția guvernului, urmează să devină un înalt for constituțional și legislativ, care va urmări „îndeplinirea postulatelor revoluționare și de eliberare națională". În acest scop, constituția anunțată de președintele Torres la începutul anului a fost prezentată guvernului, urmînd ca ulterior să fie supusă unui referendum.

Forțele de dreapta aveau suficiente motive pentru a nu agrea coloratura politică a forumului pe cale de instalare, cu atît mai mult cu cît reprezintă un nou instrument al unei noi politici incomode pentru ele. „Generali ostili unei orientări care vizează reducerea influenței Statelor Unite în Bolivia și reprezentanți ai claselor neliniștite de perspectiva măsurilor de etatizare nu-și ascund emoția de a vedea «Adunarea Populară» pe cale de a substitui parlamentul", scrie „Le Monde". În extremis, aceste forțe nu exclud posibilitatea răsturnării președintelui Torres, prin care ar anula nedorita funcționare a adunării, mai ales că printre obiectivele ei se află „dezvoltarea puterii muncitorești", „exercitarea unui control asupra acțiunilor guvernului" și asumarea calității de „organ consultativ". Le stînjenește în special ponderea sindicatelor, cu o veche tradiție de luptă și o solidă formație politică. Nu întîmplător se spune că fără sprijinul minerilor — principala asociație sindicală — nici o schimbare fundamentală nu este posibilă în Bolivia. A putut-o proba președintele Torres la instalarea sa și în repetate rînduri după aceea : rămînerea sau nu la putere a guvernului a depins în măsură considerabilă de atitudinea sindicatelor muncitorești. Prima rezoluție a adunării precizează de altfel că, în cazul unei încercări a dreptei de a prelua puterea prin lovitură de stat, se va constitui „un directorat politic și militar al maselor". Se are în vedere climatul încă încordat și zvonurile care continuă să circule, fiind evident că sectoarele de dreapta propagă diverse comentarii alarmiste despre „proiectele" adunării pentru a înrăutăți pe cît posibil starea de spirit. Se pune pe seama noului for intenția de a propune închiderea definitivă a academiilor militare, punerea în discuție a bugetului forțelor armate și aplicarea unor sancțiuni. „Prin această campanie, scrie presa boliviană, se speră să se declanșeze reacția armatei împotriva adunării". Pe plan extern, dreapta își orientează tirul spre politica de deschidere a relațiilor către țările socialiste.

Nu este, bineînțeles, de neglijat ce poziție adoptă armata, în ultimă instanță arbitrul situației începînd din 1964. Cînd generalul René Barrientos a preluat atunci puterea, o făcea în stilul consacrat al răsturnărilor senzaționale de situații în La Paz. Un accident de elicopter — care, se pare, a fost provocat în deplina cunoștință de cauză a lui Ovando Candia, chemat dar refuzînd să vină (de la Madrid) să se apere în procesul deschis în capitala Boliviei — a scurtat mandatul Barrientos și, implicit, toate avantajele pe care acesta le oferise marilor latifundiari și capitalului străin. După interimatul lui Siles Salinas, lipsit de vigoare politică și sortit implacabil eșecului, Ovando Candia preia puterea în „dulcele stil clasic". O schimbare de opinii personale, determinată de o conjunctură politică extrem de nepropice continuității de tactică, declanșează seria măsurilor de genul confiscării bunurilor aparținînd companiei „Gulf Oil" (care exploata zăcămintele petroliere din apropierea orașului Camiri, unde fusese închis Régis Debray), controlării cifrelor de afaceri ale societăților străine, trecerii sub jurisdicția statului a comercializării mineralelor extrase din solul bolivian. În noul guvern sînt incluse personalități progresiste, printre care ministrul energiei și hidrocarburilor, Marcelo Quiroga Santa Cruz și Alberto Bailey Gutierrez, cunoscut pentru ideile sale despre necesitatea debarasării Boliviei de monopolul capitalurilor străine asupra bogățiilor naționale.

Dar au fost suficiente cîteva momente de derută, ezitare și stîngăcie politică pentru ca dreapta să intervină pro statu quo. Și totuși Bolivia nu a virat din nou spre dreapta. „Comando-ul politic popular", care s-a format în sprijinul lui Juan José Torres în încercarea de a salva situația, a permis să se pună o bază solidă unor noi orientări ale politicii boliviene. Mandatul Ovando a fost o experiență utilă, care a arătat ce trebuie și ce nu trebuie făcut pentru reușită : departe de a radicaliza imediat acțiunile sale, comportînd riscul de a declanșa riposta conjugată a tuturor marilor interese lezate și de a fi obligat să cedeze unor oponenți sprijiniți din exterior, guvernul Torres a inaugurat o politică prudentă a micilor pași înainte. Epurări treptate au

corespuns necesității consolidării noilor orientări ; la fel formarea unui nou cabinet, mult mai omogen și mai puțin conservator decît cel alcătuit la instalare (pentru a nu declanșa spiritele și așa, în acele momente, foarte aprinse). În sfîrșit, o politică lucidă, bine dozată și cu măsuri de asigurare mai ales din partea armatei a permis un gest altfel riscant, extrem de important pentru atmosfera politică internă : eliberarea lui Régis Debray și a lui Ciro Bustos.

„Deschiderea" către antrenarea participării populare, pe de o parte, este plasată în strînsă legătură cu transformarea structurilor. Ceea ce va trebui să ducă la dobîndirea deplinei independențe economice și politice și la îmbunătățirea standardului de trai al maselor. Obiectivul principal este industrializarea, care să lichideze două grele moșteniri : monoproducția (staniul) și monoexportul (același staniu reprezintă 80 la sută). Zăcămintele de petrol și de gaze naturale de la Santa Cruz de la Sierra, fier și mangan la Motun (lîngă frontiera braziliană) oferă economiei mari posibilități de diversificare. Participarea Boliviei la Pactul Andin (alături de Chile, Peru, Columbia, Venezuela) este încă o șansă pentru dezvoltarea în conformitate cu propriile interese naționale. În acest context, ambasadorul Carlos Cassap, reprezentantul Boliviei la sesiunea extraordinară a Consiliului permanent al O.S.A. (de la 22 ianuarie 1971), vorbea despre „libera determinare a popoarelor, nonintervenția în afacerile interne ale altor state, dezvoltarea cooperării și solidarității internaționale".

„Obișnuită să cumpere conștiințe", cum spun unii observatori din La Paz, dreapta nu încetează să caute noi posibilități de manevră. Conform celor declarate de ministrul de interne, Jorge Gallardo Losada, la o conferință de presă organizată în urma incidentelor de la 18 iunie, forțele reacționare pregătesc o lovitură de stat. Printre grupările care încearcă să înlăture guvernul lui Juan José Torres se află aripa de dreapta a partidului „Mișcarea națională revoluționară" și „Falanga socialistă boliviană", ambele acționînd în complicitate cu diverși ofițeri trecuți mai recent sau mai demult în rezervă. În ceea ce o privește, armata și-a precizat pozițiile prin comandantul său șef, generalul Luis Reque Teran : „Epoca în care (armata — n.n) conspira, s-a terminat". Pe de altă parte, generalul Molina Pizarro, ministrul apărării, a declarat că „forțele armate se asociază întru totul politicii revoluționare a șefului statului bolivian, generalul Juan José Torres". Detașamentele muncitorești înarmate, care apără clădirea Parlamentului — sediul de desfășurare a lucrărilor Adunării Populare — sînt gata să împiedice, la rîndul lor, orice acțiune provocatoare a dreptei. Nu s-a exclus această posibilitate deoarece, se spune, atunci cînd circulă zvonuri pe o asemenea temă, ele sînt în mare parte adevărate. „Loviturile dreptei sînt atît de secrete, încît știu dinainte pînă și casnicele", scrie „Clarin". Uneori au eșuat chiar din aceste motive. Alteori, au reușit. Cu prudență, guvernul și-a luat măsuri de siguranță, în cadrul cărora sprijinul popular reprezintă garanția stabilității și a înfăptuirii unor reforme consonante cu interesul național.

Anca VOICAN

Scrisoare din Geneva

DOSARUL E. C. O. S. O. C. ÎN DEZBATERE

Calendarul lunilor iulie — septembrie, la Geneva, contrazice întru totul ideea că perioada de vară presupune o diminuare a activității diplomatice. Dimpotrivă, o serie întreagă de reuniuni, cu problematică majoră, urmează să se întrunească exact în acest interval în sălile Palatului Națiunilor, de pe maiestuoasa Avenue de la Paix. Vom aminti doar cîteva : lucrările Comitetului de dezarmare (a cărui activitate a început la 29 iunie) ; sesiunea Comitetului Economic și social, care a debutat luni, 5 iulie ; o reuniune consacrată folosirii pașnice a fundului mărilor și oceanelor ; o întrunire, în august, a grupului de experți ce studiază, în baza rezoluției Adunării Generale, consecințele economice și sociale ale cursei înarmărilor ; în fine, la începutul lui septembrie, Conferința anuală asupra folosirii energiei atomice în scopuri pașnice.

În acest articol nu intenționăm, însă, decît să ne oprim asupra unui moment al calendarului genevez — sesiunea Consiliul Economic și Social (E.C.O.S.O.C.), sesiune care prin preocupările sale are contingențe însemnate cu inițiativele formulate de-a lungul anilor de țara noastră.

■

Consiliul Economic și Social este unul din organele principale ale Națiunilor Unite, însărcinat cu activitatea economică și socială a O.N.U. Dacă dorim să definim sfera exactă a preocupărilor sale, vom constata vastitatea problematicii. O redăm așa cum este ea cuprinsă în interiorul lucrării ajunsă în perioada postbelică la a noua ediție : „Funcțiunile E.C.O.S.O.C. sînt următoarele : să elaboreze studii, rapoarte și recomandări asupra problemelor internaționale în domeniile economic, social, al culturii intelectuale și educației, al sănătății publice și în alte domenii conexe ; să asigure respectarea efectivă a drepturilor omului și a libertăților sale fundamentale ; convocarea de conferințe internaționale și pregătirea proiectelor de convenții asupra problemelor ce intră în competența sa". (L'O.N.U. pour tous).

Dar chiar și așa lucrurile nu sînt suficient de pregnante. Vom încerca, de aceea, să sugerăm amploarea activității sale cu ajutorul organismelor care-i sînt într-un fel sau altul subordonate .

— 6 comisii tehnice (pentru populație, pentru dezvoltare socială, pentru drepturile omului etc.) ;

— 4 comisii economice regionale : pentru Europa, Asia și Extremul Orient, America Latină, Africa ;

— organisme conexe : Consiliul de administrație al fondului Națiunilor Unite pentru copii ; Consiliul de administrație al Programului Națiunilor Unite pentru dezvoltare ; Consiliul de comerț și dezvotare al Conferinței Națiunilor Unite pentru comerț și dezvoltare etc.

— 14 instituții interguvernamentale, a căror activitate — deși este vorba de organizații distincte, autonome, raliate O.N.U. prin antene speciale — este coordonată de E.C.O.S.O.C. : Agenția Internațională pentru energia atomică, O.I.T., U.N.E.S.C.O., O.I.M., F.M.I. etc.

O arie întinsă de probleme și preocupări, fiecare în parte și toate laolaltă reprezentînd o zonă esențială a activității și existenței umanității. Așa se și explică de ce în decursul anilor E.C.O.S.O.C. a fost confruntat cu chestiuni de importanță majoră. Ne-am putea referi chiar și numai la cele două Decenii — unul trecut și altul în curs — ale Națiunilor Unite pentru dezvoltare, la marile probleme ale dezvoltării economice sau la chestiunea aplicării științei și tehnicii la procesul dezvoltării etc. Ne vom referi, însă, la stadiul actual și la perspectivele acestor probleme prin prisma documentelor ce au fost pregătite în vederea actualei sesiuni.

■

Ordinea de zi provizorie a sesiunii E.C.O.S.O.C. cuprinde 19 puncte. Nu este, însă, exclusă completarea acesteia, dar, oricum, cîteva dintre ele reținem în mod deosebit atenția. Printre altele, Consiliul urmează să facă un examen general al politicii economice și sociale internaționale, în baza a 8 studii cuprinzătoare.

Unul dintre acestea — Raportul asupra situației sociale în lume în 1970 — cuprinde informații deosebit de interesante asupra tendințelor și evoluției generale în domeniul social pe perioada 1965—1970, permițînd nu numai o evaluare retrospectivă a schimbărilor și progreselor sociale obținute pe plan mondial, dar și examinarea problemelor ce se vor ridica în actualul deceniu (pînă în 1980).

Astfel, una din caracteristicile cele mai frapante ale situației sociale în lume este *schimbarea rapidă și continuă a numărului și a compoziției populației*. Potrivit statisticilor, în 1970 populația mondială a depășit cifra de 3 630 000 000 de oameni, înregistrînd o creștere de peste 340 de milioane față de 1965. Creșterea cea mai importantă s-a produs în regiunile în curs de dezvoltare, unde ritmul global al creșterii

naturale este mai mult decît dublu față de cel înregistrat în țările industrializate. Aproximativ 70 % din populația mondială trăiește actualmente în regiunile în curs de dezvoltare, iar Asia singură cumulează 50 % din totalul mondial.

Experții E.C.O.S.O.C. se așteaptă, pentru deceniul în curs, la o nouă accelerare a ritmului de creștere demografică, concluzia raportului în acest domeniu fiind : „Este posibil ca cel de-al doilea Deceniu pentru dezvoltare să corespundă unei creșteri demografice fără precedent în istoria omenirii".

În același timp, pe mari regiuni ale globului se înregistrează diferențe importante din punctul de vedere al structurii de vîrstă (așa cum rezultă din tabelul alăturat).

spre cele urbane. Acest fenomen este valabil pentru toate regiunile lumii, indiferent de nivelul lor de dezvoltare. Astfel, se consideră că, spre sfîrșitul anilor '60, aproximativ o treime din populația mondială trăia în orașe. Această tendință este în creștere și — după cum subliniază raportul — ea generează, din punct de vedere social-economic, probleme de o amploare deosebită.

În ce constă problema folosirii mîinii de lucru ? În țările în curs de dezvoltare fenomenul ridică probleme de o gravitate deosebită. Astfel, șomajul și nefolosirea mîinii de lucru au atins în unele din aceste țări dimensiuni necunoscute, atît procentual, cît și în cifre absolute. Se poate considera, notează documentul, că în numeroase țări în curs

	pînă la 15 ani	între 15—64 ani	peste 65 ani
țările în curs de dezvoltare	42 %	55 %	3 %
țările avansate	28 %	63 %	9 %

Or, aceste cifre au, printre altele, repercusiuni importante din punctul de vedere al priorităților în domeniul investițiilor economice și sociale. Mai precis, de aici rezultă că regiunile în curs de dezvoltare trebuie să facă față unor uriașe nevoi în ce privește expansiunea și ameliorarea condițiilor și mijloacelor de studii, precum și formarea și dezvoltarea posibilităților de folosire a mîinii de lucru.

Un al doilea element ce reiese din raport este cel referitor la tendințele mișcării populației. Raportul la care ne referim relevă, astfel, că migrațiunile populației continuă să se impună ca un fenomen demografic de primă importanță, dar esența lor pare a nu se fi schimbat. Față de secolul al XIX-lea sau începutul secolului al XX-lea, migrațiunile intercontinentale și-au pierdut aproape în totalitate ponderea lor, în schimb pe primul plan se situează migrațiunile interne, în interiorul continentelor, și anume exodul fără precedent al populației din zonele rurale

de dezvoltare circa 30 % din totalul mîinii de lucru este nefolosit. Și consecința: „Această situație are repercusiuni pe planul bunăstării sociale, rezultînd o cheltuială a resurselor umane cel puțin la fel de gravă ca aceea pe care au cunoscut-o țările industrializate în timpul crizei din anii '30". Și un element suplimentar : în aceste țări, cei afectați în modul cel mai grav sînt tinerii și în special categoriile tineretului studios.

Faptul de mai sus are, desigur, consecințe grave. Un alt document prezentat la actuala sesiune notează, din acest punct de vedere : „În situația socială a țărilor în curs de dezvoltare apar inegalități profunde și, în general, crescînde între grupurile cu venituri ridicate și cele cu venituri scăzute, între zonele rurale și cele urbane, între regiunile din interiorul aceleiași țări, între sectoarele moderne și tradiționale și, mai ales, între minoritatea, care dispune de un serviciu remunerat, și vasta majoritate care cîștigă insuficient pentru a se întreține".

Printre concluziile pe care experții le trag de pe urma acestei evoluții, la loc de frunte se plasează necesitatea reducerii inegalităților între regiunile dezvoltate și cele în curs de dezvoltare. Aceasta presupune, în mod evident, o atitudine esențial nouă din partea țărilor avansate, printre altele, față de problemele comerciale. Se reliefează în această privință o idee dintre cele mai interesante : „O mare parte a resurselor necesare acestui scop poate fi obținută reducînd considerabil cheltuielile în scopuri militare, care în unele țări bogate au atins proporții aproape ruinătoare ; în afara importanței în sine a unei astfel de măsuri, eliminarea cursei înarmărilor și a uriașelor cheltuieli de bunuri pe care le provoacă constituie o condiție esențială pentru a reduce, în cursul anilor următori, disparitățile existente între națiuni din punctul de vedere al bunăstării sociale".

Fără a fi singura recomandare ce urmează să fie supusă sesiunii E.C.O.S.O.C., ideea unor transferuri, din domeniul cheltuielilor pentru cursa înarmărilor, spre ajutorarea țărilor în curs de dezvoltare, ni se pare esențială.

Succesul activității E.C.O.S.O.C., ca și în general a O.N.U., presupune, după cum releva secretarul general al Organizației Națiunilor Unite, angajarea politică a fiecărui guvern interesat. Putem nota, cu profundă satisfacție, în această ordine de idei, contribuția activă, substanțială, a României la întreaga activitate a E.C.O.S.O.C. În concepția țării noastre, aspectele colaborării economice, tehnice și științifice sînt esențiale pentru progresul popoarelor și pentru însăși cauza păcii. Pornind de la această concepție, România a avansat numeroase propuneri, de o deosebită importanță, menite să transforme O.N.U. într-un instrument real de colaborare economică și tehnico-științifică.

Citățm, printre acestea, Rezoluția inițiată de România și adoptată de Adunarea Generală (Rezoluția 1425/XIV) cu privire la „Posibilitățile de cooperare în materie de dezvoltare a industriei petroliere în țările în curs de dezvoltare". O altă propunere românească se referă la folosirea calculatoarelor electronice și a tehnicilor de calcul, în procesul dezvoltării economice (Rezoluția 2458/XXIII). În cadrul E.C.O.S.O.C., a fost aprobată și apoi adoptată de Adunarea Generală a O.N.U., Rezoluția 2085/XX, pe tema : „Punerea în valoare și utilizarea resurselor umane". În același context se înscriu și inițiativele României în cadrul Comisiei economice O.N.U. pentru Europa, printre care „Rolul Comisiei Economice O.N.U. pentru Europa în dezvoltarea cooperării economice internaționale" etc.

■

Închei această primă parte a dosarului E.C.O.S.O.C. urmînd ca într-un articol viitor să ne oprim asupra altor aspecte și, în mod special, asupra chestiunii care este intitulată în felul următor pe ordinea de zi : „Rolul științei și tehnicii moderne în dezvoltarea națiunilor și necesitatea dezvoltării cooperării economice și tehnico-științifice între state". La Geneva se așteaptă publicarea, zilele acestea, a raportului secretarului general al O.N.U. în această problemă majoră, adusă în atenția generală de către țara noastră.

Sergiu VERONA

Geneva, 6 iulie

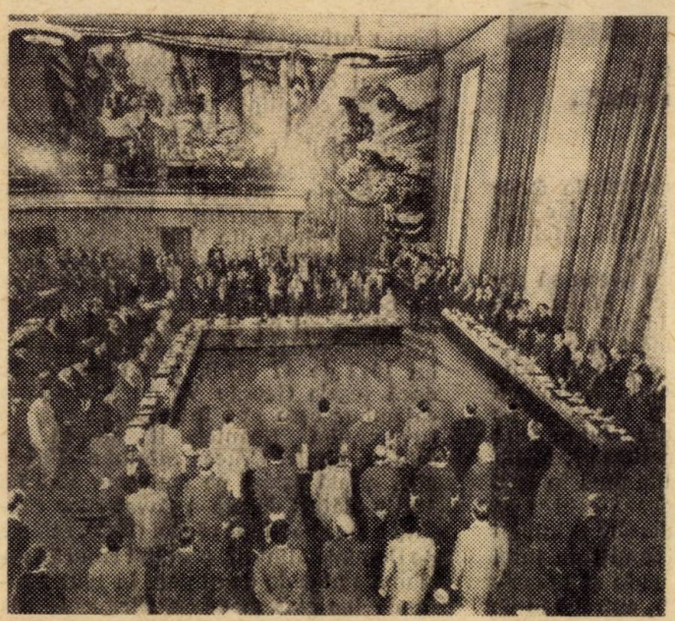

GENEVA
În sala reuniunii

ŞI DEODATĂ, MALTA...

- „Plus quam valor valet Valletta"
- Ce prefera Napoleon
- O interpretare „la modul maltez"
- „Enigmaticul" Mintoff

„Malta mai întîi şi înainte de orice". Aceasta este şi a fost întotdeauna deviza lui Dominic Mintoff, prim-ministru al Maltei de la 18 iunie, cînd partidul laburist, al cărui lider este, a ieşit victorios în alegeri. Viziunea laburistă asupra viitorului politic al Maltei, foarte diferită de cea a naţionaliştilor lui Borg Olivier, nu reprezenta o noutate pentru nimeni. Dar aproape nimeni, în Malta, dar mai ales la Londra, nu se aştepta ca Dominic Mintoff, care dispune de o majoritate destul de precară pe plan parlamentar (28 de locuri faţă de 27 ale naţionaliştilor), să procedeze imediat la o revizuire internă şi externă a politicii malteze. Şi totuşi aşa s-a întîmplat. Arestarea fostului ministru al sănătăţii, Alexander Cachia Zammit, şi a fratelui său Lawrence, la a căror locuinţă s-au descoperit documente secrete guvernamentale, expulzarea şefului naval al N.A.T.O., amiralul Gino Birindelli, din insulă, refuzul de a primi vizita, prevăzută pentru a doua jumătate a lunii iulie, a unor unităţi navale ale Flotei a VI-a americane, denunţarea actualului tratat privind bazele militare britanice din insulă — iată cîteva măsuri, care, luate în decurs de numai o săptămînă, au adus pe prima pagină a tuturor cotidienelor lumii problema malteză.

Iradiată de soare în vastitatea unei Mediterane intens monocrome, Malta, ţara fără rîuri şi căi ferate, trăieşte de secole nostalgia independenţei. Acest mic arhipelag (316 kmp), format din insulele Malta, Gozo şi Comino (cea de a patra, Filfola, nelocuită, este de cele mai multe ori uitată de atlasele geografice), al cărui nume se poate întîmpla să nu le spună prea mult unora, poartă în el o parte din istoria Europei. Nu numai că Malta a trăit ea însăşi această istorie, dar — lucru paradoxal dacă ţinem seama doar de dimensiunile ei aproape insignifiante — Europa, aşa cum este ea astăzi, îi datorează ceva şi Maltei. Mai întîi pentru rezistenţa pe care a opus-o în 1565 celor 30 000 de turci ai lui Soliman Magnificul, rezistenţă ce a împiedicat ca Mediterana să devină un „lac" otoman ; a doua oară, în decursul celui de al II-lea război mondial, cînd Grecia şi Creta căzute, Rommel, aflat în Libia, şi-a văzut răsturnate planurile strategice din cauza acestei minuscule fortăreţe (i s-a spus „portavionul nescufundabil") a aliaţilor în Mediterana. La vremea sa, lui Voltaire îi plăcea să spună că „nimic nu este mai cunoscut lumii ca asedierea Maltei de necredincioşi" ; generaţiile care au trăit ultimul război mondial apreciază că anii maltezi 1942—43 şi-au adus şi ei contribuţia la înfrîngerea isteriei hitleriste.

Importanţa insulei provine mai ales din remarcabila sa poziţie geografică, la întretăierea drumurilor maritime dintre Europa şi Africa. De altfel, însăşi această poziţie a determinat istoria plină de frămîntări şi nelinişti a unui popor într-o neobosită căutare a adevăratei independenţe. În secolele IX-VIII î.e.n. Malta devine pentru 700 de ani un post fenician ; îl cunoaşte apoi, datorită frumoasei nimfe Calypso pe vestitul Ulisse şi, prin el, pe greci care — se spune — iubeau aici mai ales dulceaţa mierii albinelor, de unde şi numele pe care l-au dat insulei : „Melita" (albină). Suferind transformările fonetice inerente trecerii secolelor dar mai ales a popoarelor peste insulă „Melita" a ajuns pînă la noi : Malta.

DOM MINTOFF
„Malta înainte de orice"...

Pentru cartaginezi, care aveau să posească o vreme aici, Malta reprezenta o bază navală ideală. Romanii o cuceresc de la cartaginezi şi o stăpînesc 700 de ani pentru ca, în 870 e.n., insula să treacă în posesia Islamului. Robert de Normandia îi izgoneşte pe arabi în 1092 şi-şi rupe drapelul în două pentru a da jumătate maltezilor. Malta va rămîne legată de Sicilia pînă în 1530 cînd Carol Quintul o cedează pentru un şoim de vînătoare cavalerilor Sfîntului Ioan Botezătorul care, izgoniţi de turci din insula Rhodos (de unde şi numele de „cavaleri de Rhodos"), cutreierau de şapte ani Europa în căutarea unui loc pe care să se stabilească. Apoi Malta avea să-şi vadă existenţa marcată de Ordinul Cavalerilor Credinţei. Aceştia îi aduc faima invincibilităţii în 1565 cînd, după ce marele maestru Jean de la Vallette (de la care şi-a luat numele capitala), respinge armatele lui Soliman II, regele Filip al II-lea al Spaniei îşi permite un imperial calambur : „Plus quam valor valet Valletta" — gravat pe spada încrustată cu diamante oferită marelui maestru şi autoînsuşită — spun înşişi francezii — în 1798 de Napoleon Bonaparte.

Comparativ cu cei dinaintea lui, Cavalerii Ordinului de Malta au stat puţin în insulă. În 1798, Napoleon o cucereşte şi de la el o iau, peste numai doi ani, englezii. (Se spune că Bonaparte ar fi preferat să-i vadă pe englezi intrînd în faubourg-ul parizian Saint-Antoine decît să le cedeze Malta !). Este anul 1800. Fiindcă britanicii refuză să le-o redea, cavalerii părăsesc insula. Vor fi găzduiţi de papa Pius al VII-lea în Italia, la Catania. Secole de-a rîndul succesive prezenţe europene au contribuit la înfrumuseţarea străzilor ce cad în mare formînd un ansamblu care avea să-l facă pe Disraeli să exclame : „Ea (La Valletta) egalează prin nobila sa arhitectură, dacă nu depăşeşte, toate capitalele Europei". Şi azi, spun călătorii ce s-au oprit în marele port, îţi poţi imagina sosirea „Sfintei Ana" transportînd la bordul său arhivele Ordinului, inestimabile, ca şi mîna Sfîntului Ioan Botezătorul, toate sub ordinele marelui maestru Villiers de l'Isle-Adam care va fi înfruntat, înaintea lui Jean de la Vallette, în insula Rhodos, asediul lui Soliman Magnificul dar va fi fost învins de acesta.

Colonie a imperiului britanic, Malta începe să se golească. 100 000 de maltezi se îndreaptă spre Australia, alte cîteva zeci de mii emigrează în metropolă sau în Statele Unite în căutare de lucru : şantierele navale britanice de la La Valletta nu-i puteau cuprinde pe toţi. Marea Britanie refuzînd să proclame italiana limbă oficială (astăzi malteza este oficial recunoscută ; este o limbă stranie, de origine feniciană, puternic influenţată de arabă, italiană şi engleză) şi să acorde autonomie insulei (de trei ori Londra abrogă constituţia malteză), conştiinţa politică a poporului Maltei, acest amestec de fenicieni, arabi, italieni şi britanici, începe să se trezească. Metropola cunoştea istoria insulei ; faima anilor 1565 îi dădea siguranţa invincibilităţii acestei fortăreţe din Mediterana. Cel de al II-lea război mondial avea s-o probeze. Sub tirul „Luftwaffe", (20 000 tone de bombe numai în trei luni), uneori de cîteva ori pe zi (centrul capitalei a fost bombardat într-una din zilele anului 1942 de 17 ori !), Malta rezistă. Şi dacă regele George VI nu găseşte un calambur care să-l întreacă pe cel al suveranului Spaniei, îi acordă în schimb insulei Crucea Sfîntului Gheorghe, aflată astăzi pe emblema statului Malta alături de cea a Cavalerilor Credinţei. Imediat după război (1945), refăcut de Dominic Mintoff, partidul laburist reclamă statut de dominion. În 1962 Malta devine stat membru (singurul din

Europa) al Commonwealthului britanic. Doi ani mai tîrziu, la 21 septembrie 1964, deasupra clădirii Parlamentului din La Valletta (fostul palat al marilor maeștri) este înălțat drapelul roșu și alb anunțînd sfîrșitul dominației britanice care durase peste un secol și jumătate. Dar independența Maltei este o independență *sui generis* (vezi „Lumea" nr. 26). Insula, devenită monarhie, al cărei suveran este regina Angliei reprezentată printr-un guvernator general, continuă să facă parte din Commonwealth. De altfel, declarația de independență a fost însoțită de încheierea a două tratate : unul de natură militară, de „reciprocă" apărare și asistență ; celălalt, financiar, prevăzînd un ajutor economic din partea Marii Britanii de 50 milioane lire sterline ce urmau a fi vărsate insulei în următorii zece ani ; 75 la sută nerambursabili, 25 la sută cu titlu de împrumut. Numai că acest din urmă tratat conține clauze ce pot fi interpretate fie „la modul britanic", fie „la modul maltez". Așa încît, considerînd că interpretarea malteză nu corespunde celei britanice, guvernul de la Londra a întrerupt pur și simplu timp de aproape doi ani ('69—'70) orice fel de vărsăminte financiare către insulă. Apoi, cu aproape un an în urmă, Marea Britanie și-a manifestat intenția de a inversa procentele stabilite în tratat cu ocazia acordării celei de a doua părți a ajutorului, propunere respinsă de autoritățile malteze. O altă propunere, tot engleză, vizînd echilibrarea raportului de procente (50 la 50) a fost, la rîndul ei, respinsă. Urmărind să-și păstreze în continuare bazele militare instalate în Malta, Marea Britanie, după îndelungi negocieri cu cabinetul Borg Olivier, s-a văzut în situația de a ceda. Problema fusese în prealabil amplu dezbătută în parlamentul maltez, partidul național-laburist de guvernămînt pronunțîndu-se în favoarea menținerii prezenței militare britanice pe insulă, hotărîtor în adoptarea unei asemenea poziții fiind faptul că din cei 323 000 de locuitori ai Maltei 8 000 lucrau ca angajați ai bazelor britanice. Partenerul parlamentar al naționaliștilor lui Borg Olivier, partidul laburist, avea să se declare încă de atunci împotriva menținerii bazelor britanice în insulă, susținînd — și această opinie, după cum avea să se constate la 13 iunie, va fi tot mai larg răspîndită printre maltezi — că Malta își poate rezolva singură problemele interne și externe fără a avea nevoie de o prezență militară străină. Poziția avantajoasă a arhipelagului, la întretăierea principalelor căi mediteraneene poate asigura — susțin laburiștii — o dezvoltare economică proprie, bazată în primul rînd pe comerț. Industria malteză gravitează deocamdată în jurul șantierelor navale, unde se produc nave de tonaj mijlociu și se repară cele pînă la 90 000 de tone. Există de asemenea fabrici de textile și uzine de asamblat autobuze, fabrici ce produc diferite articole din mase plastice, întreprinderi ale industriei alimentare. Pentru a le dezvolta, subliniază reprezentanții laburiști, Malta are nevoie de investiții de capital propriu, întrucît numai astfel poate fi redusă dependența față de capitalul străin. O dată rezolvate aceste probleme, Malta va putea păși liberă pe calea unei reale independențe.

Dacă cineva ar fi înclinat să aprecieze viața politică a unei țări prin prisma numărului de locuitori, ar considera că o țară cu numai 323 000 de locuitori este o oază a liniștii și armoniei. Dar Malta i-ar răsturna de la bun început convingerile. Ea are probleme interne și externe la fel sau poate chiar mai preocupante decît cele ale multor altor țări cu o populație mai numeroasă. Zilele postelectorale au dovedit-o. Iar partidul lui Dom Mintoff o știe mai bine ca nimeni altul.

Cei aproape 20 000 de muncitori maltezi, organizați în sindicate, acționează ferm și coerent, sub conducerea partidului laburist, pentru obținerea unor mai bune condiții salariale și de muncă. O grevă a muncitorilor de la șantierele navale, de pildă, declanșată în noiembrie 1970, s-a încheiat abia zilele trecute, sindicatul docherilor manifestîndu-și astfel încrederea față de noul premier care-și anunțase în prealabil intenția de a începe discuții cu organizațiile sindicale. De altfel, intențiile Dom Mintoff și le-a pus imediat în practică : Lorry Sant, secretarul secției „Șantiere navale" a Uniunii Generale a Muncii, a fost numit ministru al lucrărilor publice, iar administrarea șantierelor navale a fost retrasă societății britanice și încredințată unui consiliu compus în egală măsură de reprezentanți guvernamentali și sindicali. Noul prim-ministru — consideră observatorii vieții politice malteze — pare hotărît să profite din plin de cele două luni cît îi acordă Constituția înainte de convocarea Parlamentului pentru a pune ordine în toate domeniile : în cel economic, dar mai ales în cel social și politic. Va încerca, se pare, să pună capăt corupției administrației (în special în sectorul construcțiilor de locuințe) și să șteargă datoria externă de 10 milioane lire sterline, dintre care opt Malta le datorează Marii Britanii și un milion și jumătate Italiei. Primele măsuri, interne și externe, întreprinse de guvernul Mintoff au pus astfel în cauză statu-quo-ul celor șapte ani cîți au trecut de la proclamarea independenței, timp în care poporul maltez, continuînd să rămînă în sfera de influență a Marii Britanii și prin aceasta a alianței atlantice, a văzut închizîndu-i-se toate porțile ce ar fi putut duce la o reală independență a țării.

Expulzarea amiralului Birindelli, comandantul forțelor navale din sectorul sud-european al N.A.T.O., a amintit alianței că dacă Marea Britanie ar avea, în virtutea tratatului din 1964, oarecari drepturi în insulă, ea în schimb nu are nici unul, Malta nefiind membră a organizației. Dom Mintoff a ținut să sublinieze acest lucru : a refuzat să primească vizita pe care un grup de nave ale Flotei a VI-a americane urma s-o facă în portul La Valletta. Iar în capitala malteză se vorbește tot mai insistent despre neutralizarea insulei, ca un pas important pe calea asigurării unei dezvoltări de sine stătătoare a vieții poporului maltez, dornic să-și rezolve singur, fără amestecul nimănui, propriile probleme.

Depășind granițele Maltei, recentele evenimente au o importantă semnificație, reprezentînd o manifestare concludentă pentru starea de spirit pe care o provoacă menținerea bazelor militare pe teritoriul altor state, existența însăși a blocurilor militare constituind un impediment în calea înfăptuirii năzuințelor de pace ale popoarelor.

Și chiar dacă noua majoritate parlamentară pare prea fragilă pentru a-i permite noului premier să acționeze cu rapiditate și eficiență, nu puțini sînt observatorii care așteaptă din partea „enigmaticului Dom Mintoff", cum îl numesc cercurile politice și ziaristice, gesturi și mai îndrăznețe decît cele de săptămîna trecută. Demisia guvernatorului general al insulei, Maurice Dorman, cerută de premierul laburist, și înlocuirea lui, anunțată duminică, cu un nou guvernator de origine malteză în persoana lui Anthony Mamo, a produs în capitala Maltei nu puține ecouri. Și dacă noul premier va continua astfel, își va mări șansele de a atrage o majoritate electorală mai largă decît o are deocamdată. Pentru ca independența Maltei să capete stabilitate și conținut real.

Rodica DUMITRESCU

Album de familie

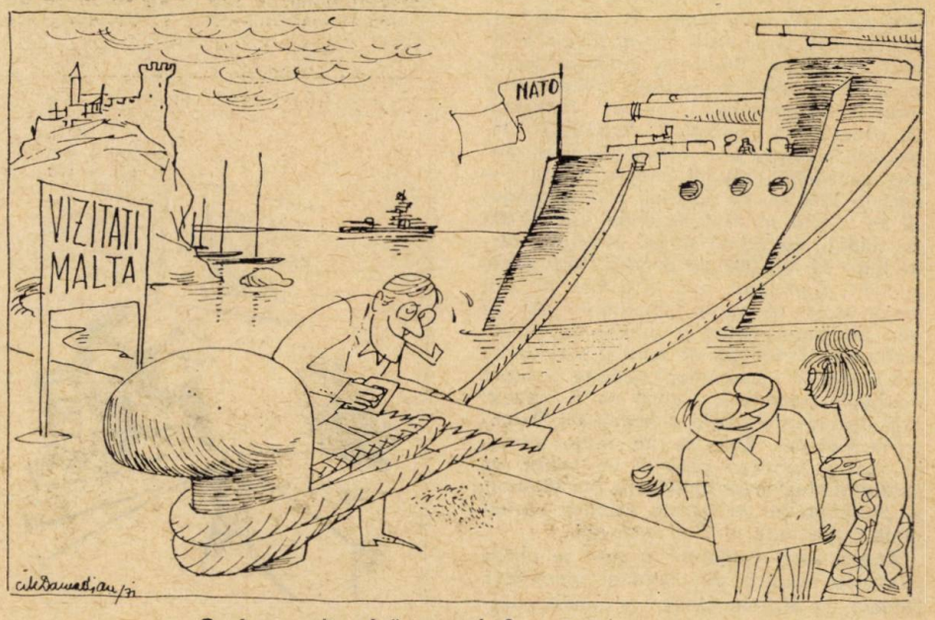

— Ce face maltezul ăsta acolo ?
— Încearcă să facă mai mult loc vapoarelor cu turiști...

Desen de Cik **DAMADIAN**

FAȚA VIZIBILĂ ȘI CEA ASCUNSĂ A ESCALADĂRII

S-ar putea ca Neil Sheehan, (irlandez, 34 de ani, corespondent la Washington al lui „The New York Times" după ce fusese vreme de trei ani corespondent în Vietnamul de sud, de unde s-a întors ferm convins că războiul dus de Statele Unite constituie o mare greșeală) să obțină rîvnitul Premiu Pulitzer pentru isprava sa fără precedent în analele gazetăriei americane.

S-ar putea ca Daniel Ellsberg — profesorul de la Institutul Tehnologic din Massachusetts care a fost mîndru să se declare „vinovat" de a fi predat ziarului „The New York Times" documentele secrete intrate, pe această cale, în patrimoniul public — să fie condamnat de justiție pentru încălcarea legii secretului de stat, după cum tot atît de bine s-ar putea să se țină seama de hotărîrea Curții Supreme aprobînd publicarea documentelor și să nu i se mai impute că ar fi comis un act dăunător securității statului.

S-ar putea ca cele trei săptămîni de bătălie juridică între Ministerul justiției și ziarele „The New York Times" și „The Washington Post" și victoria repurtată în ultimă instanță de cele două ziare să învenineze și mai mult relațiile, oricum reci și aere, dintre Administrație și presă.

Esențiale vor fi însă alte rezultate și, în primul rînd, intensificarea presiunilor pentru ieșirea cît mai rapidă dintr-un război în legătură cu care poporul american a fost dezinformat tot timpul în mod deliberat, precum și a presiunilor pentru respectarea prevederilor constituționale privind dreptul Congresului și al națiunii de a fi informate corect în legătură cu măsurile politice de maximă importanță.

Indiferent de stilul în care sînt tratate documentele Pentagonului — ca în „The New York Times" („materialul — a declarat unul dintre redactori — trebuie prezentat ca o relatare despre studiul Pentagonului menținîndu-se cît mai aproape cu putință de analizele și de concluziile lui") sau ca în „The Washington Post" (interpretarea directă a documentelor propriuzise fără a acorda prea mare atenție punctului de vedere al echipei de istorici care le-a comentat), o concluzie se desprinde clar : în întreaga perioadă cuprinsă în raport, guvernele americane au întocmit și pus în aplicare planuri agresive împotriva R. D. Vietnam.

În 1958, aflăm din „Chicago Sun-Times" — unul din cele 17 ziare care au participat la ștafeta dezvăluirilor — președintele Dwight Eisenhower a adoptat în secret o politică urmărind răsturnarea guvernului R. D. Vietnam și instalarea unui guvern proamerican într-un „Vietnam reunificat". Aceasta s-a întîmplat după ce, în 1956, Eisenhower aprobase decizia lui Ngo Dinh Diem de a nu respecta hotărîrea conferinței de la Geneva privind organizarea de alegeri generale în R. D. Vietnam și în Vietnamul de sud. Atitudinea președintelui S.U.A. fusese determinată de un raport al C.I.A. care arăta că „în mod aproape cert, comuniștii nu vor putea fi învinși în alegeri ținute în întreaga țară". Începînd din 1961, autoritățile militare s-au străduit să convingă poporul american de necesitatea „anihilării" Republicii Democrate Vietnam prin intermediul unei masive intervenții militare directe. Inițial — deci în 1960 — Pentagonul a recomandat să se trimită în Vietnamul de sud 22 600 de soldați, ca primă tranșă dintr-un efectiv total de 100 000 de oameni. Mai tîrziu, în 1964, Comitetul mixt al șefilor de stat major avea să ceară „scoaterea din uz prin bombardamente a tuturor aerodroamelor din Vietnamul de nord și extinderea progresivă a atacurilor aeriene asupra nordului, culminînd, dacă va fi nevoie, prin distrugerea totală a Republicii Democrate Vietnam. Șefii de stat major aveau în vedere sporirea pînă la un milion de soldați a efectivelor americane din Vietnam și posibilitatea ca aceste efective să rămînă acolo între cinci și zece ani.

Acesta este momentul la care se oprea relatarea noastră din numărul precedent. Nimeni, în Statele Unite, nu auzise despre aceste cinice planuri de zdrobire prin forță a unei țări independente. Mai mult, să ne amintim că în 1964 a fost anul campaniei electorale în care s-au înfruntat președintele în funcție, Lyndon Johnson, și candidatul Partidului republican, Barry Goldwater. Goldwater preconiza bombardarea Republicii Democrate Vietnam „pînă la victoria deplină". El a fost înfrînt categoric în alegeri, poporul american respingîndu-l pe acest „aventurier cu degetul pe trăgaci", cum i se spunea pe atunci, în favoarea lui Johnson care se prezenta drept „candidatul păcii". Ulterior avea să se vadă că acest „candidat al păcii" a pus în aplicare, o dată reinstalat prin mandat electoral, programul de acțiune al „aventurierului" Goldwater. Ceea ce nu se știe însă în mod precis — și s-a aflat abia acum, o dată cu dezvăluirile din „The New York Times" — este că Johnson pregătea pe tăcute escaladarea chiar atunci cînd ținea discursuri în care o repudia.

Toată vara anului 1964 a fost marcată de această duplicitate absolută. Presat de ambasadorul Taylor, care era presat la rîndul său de generalul saigonez Khanh, Departamentul de Stat i-a telegrafiat spre sfîrșitul lunii iulie „să-i spună lui Khanh că S.U.A. iau în considerare atacarea Vietnamului de nord ; aceasta ar putea începe, de pildă, dacă grupurile dizidente din Vietnamul de sud (este vorba de adversarii politici ai lui Khanh, n.n.) n-ar mai putea să fie ținute în frîu. Khanh să fie avertizat că planul trebuie să rămînă secret". La 30 iulie, Comitetul mixt al șefilor de stat major i-a trimis lui Dean Rusk un memorandum prin care se propunea bombardarea de către avioane fără însemne, conduse de piloți neamericani, a mai multor obiective din R.D. Vietnam, inclusiv bazele de pe coastă ale flotei de torpiloare.

— Dumneata ești în permanență interlocutorul nostru...

(Din **International Herald Tribune**)

Devenise urgent să se inventeze un pretext. În noaptea de 30 iulie, comandouri navale sud-vietnameze, aflate în subordinea generalului Westmoreland, au lansat un raid împotriva insulelor nordvietnameze Hon Me și Hon Nieu din Golful Tonkin. Simultan, distrugătorul american „Maddox" se îndrepta spre golf în cadrul celei de-a doua „patrule de spionaj De Soto". La 2 august, trei torpiloare ale R. D. Vietnam care cercetau încă împrejurimile insulelor pentru a-i descoperi pe atacanți, s-au îndreptat în mare viteză spre „Maddox", „luîndu-l, după toate aparențele — scriu istoricii de la Pentagon — drept un vas de escortă sud-vietnamez". Două dintre torpiloare au fost avariate de avioane care își luaseră zborul de pe port-avionul „Ticonderoga", staționat mai spre sud din motive pe care studiul Pentagonului nu le explică. Al treilea torpilor a fost scufundat de o salvă trasă de unul dintre tunurile de pe „Maddox". A doua zi, la 3 august, președintele Johnson a ordonat ca distrugătorul „Turner Joy" să se alăture distrugătorului „Maddox" și ca ambele distrugătoare să se înapoieze în Golful Tonkin. De asemenea, un al doilea purtător de avioane „Constellation", a primit ordin să se deplaseze în apropiere de „Ticonderoga". Noaptea, torpiloarele sud-vietnameze au bombardat estuarul fluviului Rhon și o instalație radar de la Vin Son. Documentele arată că „Maddox" și „Turner Joy" au fost puse la curent cu aceste noi acțiuni provocatoare. În noaptea de 4 august, în apele teritoriale ale R. D. Vietnam, la aproximativ 24 de ore de la acest al doilea atac american, torpiloare ale R. D. Vietnam au fost angajate în luptă de cele două distrugătoare americane aflate în preajmă.

Se produsese, în sfîrșit, incidentul de care avea atîta nevoie președintele Johnson pentru a pune în aplicare ceea ce studiul numește „recomandările făcute de principalii săi consilieri în cursul verii și lăsate pînă atunci în sertar".

La 5 august, Consiliul Național al Securității s-a întrunit la Casa Albă și a re-

Vezi „Lumea" nr. 26 și 27

comandat „bombardamente de represalii" în timp ce, la Pentagon, șefii de stat major stabileau obiectivele urmînd a fi atacate, în după-amiaza aceleiași zile, președintele Johnson a ordonat să se treacă la „represalii" și a decis să pună Congresul în situația de a se pronunța, în toiul agitației anume create, asupra unui proiect de rezoluție care aștepta de mult să fie scos la lumină. La 6 august, McNamara și Rusk au luat cuvîntul în ședințe secrete ale comitetelor pentru relațiile externe ale Senatului și Camerei Reprezentanților. Senatorul Wayne Morse aflase un fapt esențial, pe care guvernul omisese să-l comunice Congresului : că vase sud-vietnameze atacaseră la 30 iulie două insule ale R.D. Vietnam. El a presupus — și pe bună dreptate — că secretarul apărării era la curent cu acest atac și că prezența distrugătoarelor americane nu era întîmplătoare. Răspunsul lui McNamara, consemnat în documentul care îi poartă acum numele, merită să fie reprodus. „În primul rînd, flota noastră n-a jucat absolut nici un rol, nu a fost asociată în nici un fel și nu a fost la curent cu nici o acțiune sud-vietnameză, în cazul în care a avut loc vreo asemenea acțiune... «Maddox» era într-o misiune de patrulare obișnuită, de tipul celor pe care le întreprindem tot timpul pretutindeni în lume". Pe baza acestei declarații categorice a lui McNamara, atunci cînd senatorul George McGovern (care nu participase la audierea din subcomitet) a pus în discuție în plenul Senatului atacul de la 30 iulie, senatorul Fulbright i-a răspuns că a fost asigurat de Administrație că „navele noastre nu au escortat și nu au sprijinit nici un vas sud-vietnamez" și că operația de patrulare „a fost lipsită de orice legătură cu acțiunile de coastă pe care le-ar fi putut întreprinde sud-vietnamezii înșiși". Convinși de Fulbright, senatorii (cu excepția lui Wayne Morse și a lui Ernest Gruening) s-au alăturat Camerei Reprezentanților care adoptase în unanimitate faimoasa „Rezoluție a golfului Tonkin", imputernicirea în alb necesară Administrației pentru a escalada pînă la saturație un război nedeclarat în mod oficial.

Numai că asigurările lui McNamara fuseseră mincinoase. Departe de a fi o acțiune de rutină, patrula navală „De Soto" din golful Tonkin se încadra, după cum se arată în documentele Pentagonului, în „operațiunile de presiune militară împotriva Vietnamului de nord, scopul lor fiind în principal psihologic, ca o demonstrație de forță, dar și de a permite distrugătoarelor să recolteze informații de spionaj despre instalațiile de radar și apărarea de coastă, informații urmînd a fi utilizate în timpul atacurilor de hărțuire sau, în eventualitatea unei campanii de bombardamente, de către piloți". Într-o conferință de presă pe care a ținut-o la 6 august, McNamara a afirmat că „nu știe despre nici un incident între vase sud-vietnameze și nord-vietnameze". Adevărul este însă cel înfățișat mai sus.

În atmosfera încinsă creată în jurul incidentului din golful Tonkin, arată Neil Sheehan în „The New York Times", „Administrația a pus în aplicare una dintre recomandările principale ale conferinței strategice care avusese loc în iunie la Honolulu : pregătirea opiniei publice în vederea escaladării". Bombardamentele — în mod arbitrar denumite de represalii — „au marcat, se precizează în documentul McNamara, trecerea peste un prag important. Se crease un precedent pentru lovituri împotriva nordului și aceasta în schimbul unui preț aparent mic".

Pe vremea aceea, declară acum Barry Goldwater, „se spunea despre mine că aș fi cu mîna pe trăgaci, atițător la război, amator de bombardamente, în timp ce Johnson o ținea una și bună : că nu va trimite niciodată soldați americani în Vietnam. Dar eu știam al dracului de bine că o va face". „Am fost sfătuit — a declarat într-adevăr la 29 august și în repetate rînduri după aceea președintele și candidatul Johnson — să încărcăm avioanele noastre cu bombe și să aruncăm bombele asupra anumitor zone, ceea ce, cred eu, ar duce la extinderea războiului și la escaladarea războiului și ar avea ca rezultat angajarea unui mare număr de băieți americani într-un război la care eu cred că nu trebuie să participe". Faptele aveau să-l dezmintă dar — nu întîmplător — abia după 3 noiembrie, cînd alegătorii i-au încredințat mandatul de a rămîne încă patru ani la Casa Albă. Dacă ar fi avut acces însă la documentele dezvăluite acum de presa americană, acești alegători ar fi fost fără îndoială consternați să afle că „Administrația Johnson a căzut de acord cu prilejul unei întruniri strategice, care a avut loc la Casa Albă la 7 septembrie 1964, că va trebui să lanseze, probabil, atacuri aeriene împotriva Vietnamului de nord. Acțiunea a fost aminată din considerente tactice și, în primul rînd, din cauză că președintele se afla în toiul unei campanii electorale în care se prezenta în chip de candidat al rațiunii și reținerii, în opoziție cu aventuristul Barry Goldwater care..." etc., etc.

Dar iată explicația duplicității Administrației și în termenii unui memorandum întocmit pentru McNamara la 3 septembrie 1968 : „Considerații speciale pentru următoarele două luni. Acțiunile Statelor Unite vor fi urmărite de comuniști (care trebuie să simtă presiuni puternice), de sud-vietnamezi (al căror moral trebuie sprijinit), de aliații noștri (care trebuie să aibă încredere în noi) și de publicul american (care trebuie să sprijine riscul asumat de noi în privința vieților americane și a prestigiului S.U.A.). În următoarele două luni, adică pînă la alegeri, nu trebuie să întreprindem acțiuni speciale care ar putea să fie interpretate greșit de opinia publică. Trebuie să procedăm cu o grijă deosebită, semnalînd Republicii Democrate Vietnam că se iau inițiative, guvernului sud-vietnamez că acționăm energic în ciuda restricțiilor impuse de sezonul politic, iar publicului american că sîntem bine intenționați și reținuți în acțiuni".

Pentru mai buna înțelegere a ceea ce a urmat, iată cum au fost prezentate evenimentele ulterioare pe de-o parte, în public, pe de altă parte, în materialele secrete.

CONFERINȚA DE PRESĂ A PREȘEDINTELUI JOHNSON DIN 1 APRILIE 1965

— Domnule președinte, generalul Taylor a spus ieri că astăzi, vă va face unele propuneri definitive privitoare la Vietnam. Credeți că va exista vreun element dramatic în aceste propuneri?

— Nu știu exact ce înțelegeți prin „dramatic". Cred că sîntem înclinați să fim dramatici în profețiile noastre și aș putea să spun prea iresponsabili. Nu știu nimic despre vreo strategie pe termen lung care ar fi fost propusă sau adoptată.

CONFERINȚA DE PRESĂ A PREȘEDINTELUI JOHNSON DIN 28 IULIE 1965

— Domnule președinte, faptul că trimiteți trupe suplimentare în Vietnam implică vreo schimbare în politica actuală?

— Nu implică absolut nici o schimbare în politică. Nu implică absolut nici o schimbare de obiectiv.

DECLARAȚIA CASEI ALBE DIN 7 FEBRUARIE 1965

„Două zone de cantonamente americane de la Pleiku au fost supuse unor atacuri prin surprindere. Au fost numeroase victime. Ca și în cazul atacurilor nord-vietnameze din Golful Tonkin, din august anul trecut, replica va fi pe măsura acțiunii. Nu intenționăm să extindem războiul".

„DOCUMENTUL McNAMARA"

„La 1 aprilie 1965, președintele a adoptat următoarele hotărîri referitoare la Vietnam : Președintele a aprobat examinarea urgentă a 12 propuneri de acțiuni clandestine și de alt ordin formulate de directorul C.I.A. Președintele a aprobat sporirea cu 18—20 000 de oameni a forțelor militare (care numărau atunci 27 000 de oameni). Președintele a aprobat ca batalioanele de infanterie marină din Vietnam să capete noua misiune de a trece la operațiuni ofensive. Faptul că această îndepărtare de la o politică de lungă durată urma să aibă implicații imense era pe deplin necunoscut de Administrație dar dl Johnson ținea în mod deosebit ca pasul să fie pe cît posibil minimalizat".

„DOCUMENTUL McNAMARA"

„Hotărîrea de a implica în luptă 200 000 de soldați a fost concepută ca un punct de hotar : implicarea într-un război terestru în Asia. Se prevedea un conflict de lungă durată și noi desfășurări de forțe americane".

MEMORANDUMUL ADRESAT DE McGEORGE BUNDY PREȘEDINTELUI JOHNSON LA 7 FEBRUARIE 1965

„Credem că cea mai bună cale de a ne spori șansele de succes în Vietnam constă în dezvoltarea și punerea în aplicare a unei politici de represalii susținute împotriva Vietnamului de nord. La început ar fi bine să legăm aceste represalii de acțiunile care ies în evidență, așa cum a fost incidentul Pleiku. Mai tîrziu am putea trece la represalii ca urmare a uciderii unui lider provincial. Am putea proceda la represalii cînd se va arunca o grenadă într-o cafenea din Saigon. După ce programul de represalii va fi bine pus la punct, nu va mai fi necesar să legăm fiecare acțiune concretă împotriva Vietnamului de nord de un anumit eveniment din sud".

Felicia ANTIP

(Va urma)

ALGERIA

TINERETUL, RESURSĂ INEPUIZABILĂ

O vizită la Alger, oricît de scurtă ar fi ea, constituie, mai ales cînd facilitează contacte cu reprezentanţi ai vieţii publice, o „luare de puls" revelatoare. Chiar dacă ai zărit numai în treacăt pitorescul „Alger alb", admirîndu-i panorama reverberată de pe colina unde se înalţă maiestuoasă catedrala Notre Dame d'Afrique, ori străbătîndu-i în fugă labirintul de străzile al Kasbahului, pleci evident mai îmbogăţit spiritual după cîteva discuţii cu oameni care îşi deschid inima prietenește, împărtăşindu-ţi gîndurile, preocupările, dezideratele, dificultăţile care îi confruntă. Constaţi astfel nemijlocit că toate acele lucruri frumoase pe care le-ai aflat despre bărbăţia legendară a acestui popor demn, care şi-a cîştigat cu preţul unor mari jertfe libertatea şi independenţa suverană, se confirmă cu prisosinţă. O ţară cu o zestre naturală neobişnuită şi un popor deosebit de înzestrat — aceasta e impresia care ţi se impune încă din prima clipă. Solul atît de generos cu unele culturi specifice şi îndeosebi cu vita de vie (peste 10 milioane de hectolitri de vin pe an), subsolul gîlgîind de petrol (resurse evaluate la cca. 5 miliarde tone) şi gaze naturale (cca. 4 000 miliarde metri cubi), bogat în minereuri de fier, plumb şi zinc, în fosfaţi şi cărbune, un şeptel destul de dezvoltat precum şi excelentele condiţii pentru turism pe care le oferă munţii şi cei 1 200 de kilometri de litoral mediteranean sînt numai cîteva din reperele acestei înzestrări care, exploatate în chip raţional, conferă independenţei şi suveranităţii poporului un temei material durabil, real.

Demonstraţia cea mai vie a luciditătii cu care sînt puse în valoare aceste generoase resurse o face planul de dezvoltare pe 4 ani (1970—1973), calificat de mulţi observatori politici drept foarte ambiţios. Anvergura politicii de dezvoltare e într-adevăr evidentă din moment ce în acest răstimp se prevede o creştere în industriile prelucrătoare de 70 la sută, în construcţii şi lucrări publice de 130 la sută, complexul de industrializări ale hidrocarburilor, la rîndul său putînd să repurteze un spor de 50 la sută. Produsul naţional brut va însuma astfel în 1973 aproape 23 miliarde dinari. Ritmul anual de dezvoltare va fi de 9 la sută.

Într-unul dintre comentariile suscitate de această expansiune economică se lansa următoarea întrebare firească, date fiind amploarea şi competenţa necesare unor întreprinderi atît de temerare : „Algeria va avea oare oamenii şi fondurile pentru această dezvoltare care presupune parcurgerea unui drum lung ?" Răspunsul venea afirmativ, el cuprinzînd convingerea că tînăra Algerie, care a ştiut să-şi organizeze un curs normal după obţinerea independenţei, poate să-şi găsească în bună parte forţa necesară înfăptuirii acestor planuri tocmai în mobilizarea tineretului său.

E un adevăr pe care l-am putut desluşi cu claritate din toate convorbirile pe care delegaţia U.T.C. (formată din tovarăşul Vasile Nicolcioiu, secretar al C.C. al U.T.C., şi autorul acestor însemnări) le-a purtat în urmă cu două luni la Alger. Primul interlocutor a fost un vechi prieten al ţării noastre, ministrul educaţiei, *Abdelkrim Ben Ahmud*, care

UNIVERSITATEA DIN ALGER
De la 350 la 14 000 de studenţi

anterior a deţinut portofoliul de ministru al tineretului şi sportului, calitate în care a şi vizitat România. Planul de şcolarizare şi pregătire a cadrelor e într-adevăr pe măsura acestei curajoase politici de dezvoltare multilaterală a Algeriei, încă în aceşti ani depunîndu-se eforturile de a şcolariza toţi copiii începînd cu vîrsta de 6 ani. După cum ne spunea interlocutorul nostru, cheltuielile pentru învăţămînt în acest an reprezintă peste un sfert din buget, efort material considerabil dacă avem în vedere că aceste cheltuieli se efectuează în cadrul unei politici de investiţii în economie de anvergura amintită. Reţeaua de şcoli secundare, tehnice şi normale, centrele de formare a lucrătorilor pentru administraţie constituie, paralel cu învăţămîntul primar, una din direcţiile căreia i se acordă de asemenea o atenţie specială.

Paşii realizaţi în învăţămîntul superior sînt nu mai puţin spectaculoşi. De la 350 de studenţi cîţi existau în ţară la ora declanşării luptei pentru independenţă, Algeria a ajuns într-un timp extrem de scurt să numere în prezent peste 14 000 de studenţi, în 3 universităţi. Deşi s-au construit sau sînt în construcţie mai multe clădiri destinate învăţămîntului superior, ca urmare a acestei explozii universitare s-a ajuns de pildă să se transforme un mare cinematograf în amfiteatru.

Problema numărul 1 a procesului de instrucţie şi educaţie e legarea lui puternică de cerinţele şi nevoile naţionale, veriga principală în acest sens fiind învăţarea limbii arabe pentru ca, treptat, întregul învăţămînt să se poată desfăşura în limba naţională. De altfel, în întreaga ţară, învăţarea pe baze ştiinţifice a limbii naţionale este la ordinea zilei, televiziunea însăşi avînd în acest sens o contribuţie serioasă.

Şcoala îşi conjugă eforturile sale cu ceilalţi factori formativi, în primul rînd cu organizaţia de tineret a Frontului de Eliberare Naţională (J.F.L.N.) şi Ministerul Tineretului şi Sportului. Discuţiile purtate la conducerea acestei organizaţii şi la minister au avut ca laitmotiv pregătirea multilaterală politică şi spirituală în genere, călirea fizică prin sport şi exerciţii fizice. Interlocutorii noştri, unii dintre ei foşti combatanţi ai unităţilor de luptă ale F.L.N., sînt unanimi în a aprecia conştiinţa patriotică înaltă a tinerilor, participarea lor entuziastă la acţiunile de muncă voluntară, străduinţa lor de a se pregăti temeinic în vederea emancipării generale a patriei lor. O dovadă a acestui patriotism o oferă şi puternica unitate a tinerilor, fapt datorat şi înrîuririi decisive pe care o exercită J.F.L.N., organizaţie aflată ea însăşi într-un proces de înnoire care se va finaliza o dată cu congresul ce va avea loc anul viitor.

Dialogurile noastre cu tovarăşii algerieni au relevat colaborarea tot mai rodnică şi mai complexă statornicită între cele două ţări. Am fost plăcut impresionaţi să auzim aprecieri elogioase la adresa petroliştilor, geologilor şi minerilor noştri, a specialiştilor din alte domenii aflaţi în Algeria. Dar mai ales ne-au bucurat aprecierile privitoare la politica principială, deschisă pe care o promovează ţara noastră, sublinierea aportului României la susţinerea forţelor antiimperialiste, a luptei popoarelor pentru eliberarea naţională, pentru cucerirea şi consolidarea independenţei şi suveranităţii lor.

E o aleasă satisfacţie pentru mine să rememorez aceste întîlniri acum, în zilele cînd poporul algerian celebrează cea de-a noua aniversare a eliberării sale de sub dominaţia colonialistă. Trecerea mea prin capitala acestei curajoase ţări, eroic angajate în obţinerea unor izbînzi prestigioase pe noile fronturi ale dezvoltării materiale şi spirituale, este marcată nu doar de simpla amintire a unor locuri cu adevărat încîntătoare, ci mai mult de receptarea pulsului social-politic al unui popor atît de brav, a cărui virtute esenţială este în momentul de faţă încrederea neclintită în viitor. Acest viitor, pe care îl va cuceri cu preţul unor serioase eforturi, e într-adevăr luminos, aşa cum e Algerul desfăşurîndu-se însorit şi larg înaintea ochilor, în amfiteatrul de azur al Mediteranei.

Niculae STOIAN

ENERGIA MILENIULUI TREI

Civilizația tehnică a omenirii este o funcție matematică a trei factori fundamentali, așezați în ordinea importanței : demografia, energia și oțelul. De valorile cantitative pe care acești factori le capătă în curgerea timpului depinde cadența progresului. De aceea, presupunînd, fără nici o prejudecată neomaltusianistă, că planeta va fi locuită în anul 2006 de 7 miliarde de oameni suficient de înțelepți pentru a nu se mai gîndi la războaie, cîtă „energie" va fi necesară pentru a da tuturor pămîntenilor simțămîntul bunei stări generale și egale ?

Întrebarea nu începe de azi. S-a născut o dată cu „homo sapiens" care, pentru a-și asigura existența și a supraviețui prin specie, s-a folosit de mușchii săi fără să știe că succesorii dintr-un veac numit al 20-lea vor defini această simplă succesiune de gesturi „transformarea energiei biologice în forță prin acțiune". La fel a fost definit și prețiosul ajutor adus oamenilor de energia animalelor domesticite.

Într-o epocă mult mai apropiată de zilele noastre, oamenii au construit morile de vînt — captînd o infimă parte din energia eoliană — și morile de apă, primul mecanism mișcat de hidroenergie. Cam în aceleași timpuri au început a folosi căldura jeraticului încins de foale, pentru a înmuia fierul și a-l face mai ușor de modelat. Apoi au trecut zeci de milenii de-a lungul cărora oamenii au folosit numai aceste surse de energie, luate direct din mediul natural, unde Soarele le depozitase în decursul a 4-5 miliarde de ani.

Prin contrast cu vasta „preistorie a energiei", istoria ei modernă este incredibil de scurtă. Căldura industrială, aburul industrial și electricitatea, stările fizice sub care energia este folosită azi, datează, respectiv, de trei, de două și de numai un singur secol, fapt care ne arată cît de vijelioasă a fost intervenția acestor „fiice ale energiei" în dezvoltarea civilizației tehnice.

Din ce izvoare s-a revărsat asupra omenirii imensa cantitate de „forță mecanică" necesară pentru a pune în mișcare toate mașinile de ieri și de azi ale lumii, toate atelierele, fabricile, uzinele, vapoarele, trenurile, automobilele, avioanele care au însuflețit, în ansamblu, cu mișcarea lor perpetuă, marșul oamenilor către prosperitate ? Doar din cîteva : arderea „combustibililor fosili" (cărbunele, țițeiul, gazele naturale) ; arderea lemnului ; utilizarea curgerii apelor ca efect al forței gravitaționale.

Se știe că rezervele de lemn și de combustibili fosili sînt foarte mari, încă neevaluate cu precizie, dar, desigur, epuizabile, deci incapabile să alimenteze foamea de energie a lumii viitoare. Din această cauză, atenția oamenilor de specialitate s-a îndreptat spre noi resurse utilizabile.

„Energeticienii" — nume greu de asimilat într-un text literar, însă inevitabil aici, pentru că închide în el pe toți cei ce caută modalități mai bune de folosire a energiei — erau pînă nu de mult pesimiști. Încrederea pe care o arătaseră ei cărbunelui și țițeiului pentru satisfacerea nevoilor de căldură și de electricitate ale lumii, a fost moderată, brusc, de geologi. Cercetînd pungile din coaja Pămîntului, aceștia au prezis că între anii 2020-2030 nu va mai exista nici un kilogram de cărbune și nici un litru de petrol pentru a potoli setea de energie a unei umanități mecanizate pînă la exces.

Ca toate profețiile — și aceasta se dovedește a fi departe de adevăr. Chiar dacă, efectiv, rezervele de combustibili fosili sînt limitate, nu se poate încă vorbi despre epuizarea lor. Dimpotrivă, aceiași geologi care le preziceau sfîrșitul apropiat, au descoperit și continuă să descopere mari, aproape incalculabile, rezerve de țiței și de gaze naturale în subsolul alaskan și african, dar mai ales în straturile geologice submarine, a căror explorare și exploatare este abia la început.

Ce alte „surse" vor apărea în sectoarele din ce în ce mai numeroase și mai largi ale energeticii ? Răspunsul la această pasionantă întrebare a fost tema principală la cea de-a 8-a sesiune a Conferinței Mondiale a Energiei, ținută săptămîna trecută în București. 233 de rapoarte științifice și tehnice prezentate în sesiune, precum și participarea la discuții a majorității celor 2 500 de ingineri veniți din 50 de țări au pus în lumină problemele de esență din energetica mondială.

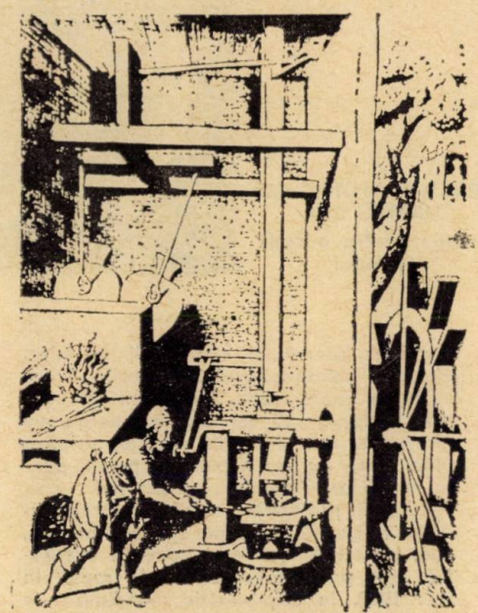

DIN PREISTORIA ENERGIEI
Moară mecanică din secolul al 17-lea pusă în mișcare de forța apei curgătoare

- **Scurtă preistorie**
- **De la combustibilii fosili la M-H-D**
- **„Complex Use" și „Total Energy System"**
- **La Revelionul anului 2001**

În primul rînd, rezultă din lucrările acestui vast areopag științific o viziune optimistă asupra energiei viitorului. Omenirea, fie cît de numeroasă, nu va duce lipsă de forță mecanică. Lăsînd deoparte prețioșii „combustibili fosili", planeta va fi alimentată cu putere și căldură din alte surse, mai bogate : hidroenergia, geotermia, energia rezultată din „fisiunea" și din „fuziunea" atomică, magnetohidrodinamica (MHD) și transformarea directă a radiațiilor solare în forță mecanică prin agregatele foto-termo-electrice.

Încrederea inginerilor în aceste resurse de energie — în bună parte încă nesupuse probelor practice — merge foarte departe, dar ea nu-i absolvă de o înțeleaptă prudență. Cea mai bună „politică energetică" — au precizat savanții reuniți la București — nu stă numai în căutarea de izvoare noi ci, mai cu seamă, în folosirea optimală a celor existente. Însăși ideea-nucleu a Conferinței mondiale a fost „punerea în valoare a energiei prin utilizări complexe".

Cu alte cuvinte, tendința gospodărească a inginerilor din domeniul energetic este „randamentul sporit". Indiferent dacă vine din spargerea sau fuzionarea atomilor de uraniu sau de hidrogen, energia trebuie transformată integral în putere utilă oamenilor, sub formă de căldură, aburi și electricitate. „Uzina energetică", alimentată de o sursă oarecare de energie — de exemplu debitul unui mare fluviu — poate procura consumatorilor săi putere electrică, aburi și căldură. Un viitor complex energo-industrial va pune în mișcare mașinile producătoare, va lumina întregul perimetru uzinal, va furniza vaporii de apă supraîncălziți pentru sectoarele chimice, va condiționa aerul din încăperi, va furniza forța motrică și calorică necesară pentru desalinizarea apei de mare, va însufleți hidrofoarele pentru irigarea suprafețelor agricole înconjurătoare și, în sfîrșit, va furniza apă, căldură, lumină și electroni pentru uzinele alimentare, locuințele, centrele de cultură și divertisment ale oamenilor din raza socială a complexului energetic.

Nu este de mirare faptul că pionierii acestui „Complex Use" (utilizarea complexă) a surselor de energie sînt japonezii. Subliniem însă că preocuparea pentru folosirea optimală a energiei — indiferent de abundența actuală a resurselor primare — reiese și din cercetările inginerilor români. În esență, eforturile lor tind către producția combinată de electricitate și de căldură, amenajarea centralelor hidroenergetice în vederea creării unor sisteme de „energie totală", capabile să procure forță, apă și căldură zonelor înconjurătoare, inclusiv agriculturii.

Astfel de „Total Energy Sistems" sînt pentru deceniile următoare preconizate și de inginerii britanici. Dar o mai grabnică și eficientă aplicație a formulelor „Complex Use" și „Total Energy", la un loc, se pregătește în subcontinentul indian. Pornind de la ideea (formulată în cea de a 8-a Conferință Mondială a Energiei) că există o corelație foarte strînsă între „consumul de energie sub toate formele și dezvoltarea societății umane în toate manifestările ei", inginerii indieni proiectează complexe energo-agro-industriale pentru uriașa vale a Gangelui. 48 la sută din suprafața provinciilor de nord și 50 la sută din populația totală a Republicii India va be-

→

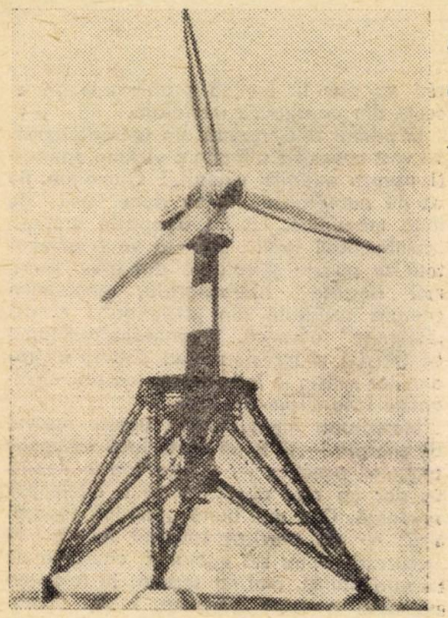

ELECTROMOTOR ALIMENTAT CU ENERGIE EOLIANĂ

O infimă fracţiune a vîntului...

←

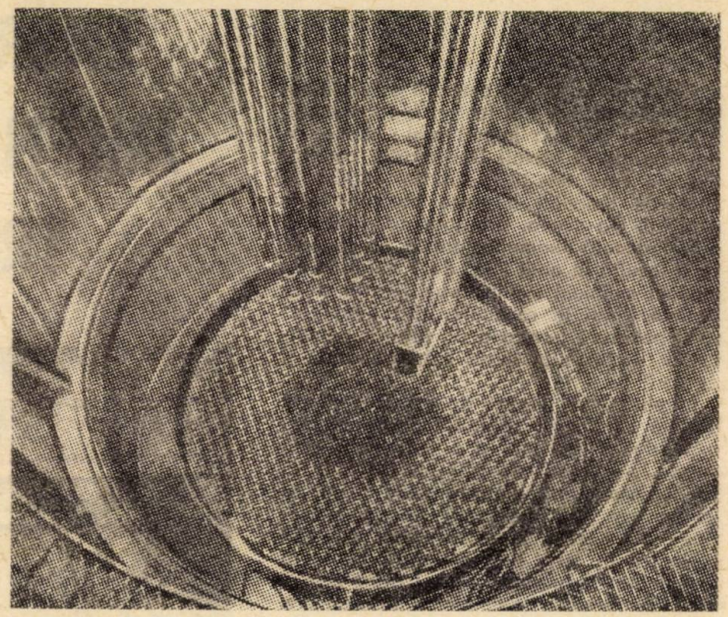

→

REACTOR ATOMIC CU URANIU 238

Energie pentru oraşele viitorului

neficia de rezultatele economice şi sociale consecutive unei politici energetice de asemenea amploare.

Agenda inginerilor nu cuprinde numai probleme de obţinere şi de utilizare a energiei. Ştiinţa energetică are şi două mari sectoare tehnologice, ambele pregătite, de pe acum, în vederea aplicaţiilor practice care se vor ivi, probabil, în zorile mileniului 3. Acestea sînt : agregatele pentru prefacerea energiei în putere utilă şi instalaţiile pentru transportarea puterii la depărtare.

În istoria energeticii a fost o vreme cînd atelierele meşteşugăreşti şi fabricile se instalau în imediata apropiere a surselor de energie pentru că oamenii nu puteau să transmită forţa la distanţe mari. În primii ani ai secolului nostru, „transportul energiei electrice" a fost una din problemele rezolvate cu succes şi a devenit o pîrghie puternică pentru expansiunea industrială. Pe atunci, însă, nu se prevedea volumul de solicitare la care s-a ajuns azi, după cum s-ar putea ca nici futurologii noştri să nu prevadă cu destulă perspicacitate nevoile de energie ale mileniului următor.

Oricum, două tendinţe se arată în lumea maşinilor energetice : productivitatea ecuaţiei „om + agregat" şi „miniaturizarea mecanismelor", simultan cu automatizarea funcţionării lor. Uzinele electrice sînt echipate cu motoare din ce în ce mai mici şi mai puternice, din a căror ingenioasă proiectare se poate spune că s-a născut actualul „industrial design". Nimic nu exprimă mai adecvat tendinţa oamenilor către frumuseţea şi acurateţa locului de muncă decît strălucitoarele uzine electrice unde torentele de Giga şi Mega-Waţi (unităţi uzuale în anii aceştia) se nasc şi pornesc spre viaţă cu viteza luminii, într-un murmur abia perceptibil, comparabil cu şoapta firelor de apă de sub stînci.

Pentru transportul acestui „fluid de energie" au fost dezlegate multe probleme, dar nu toate. Şirurile de stîlpi dantelaţi pe care le vedem peste cîmpii şi coline duc forţa spre destinaţia ei utilă, cu un anumit procent de pierderi, împotriva căruia inginerii dau o neobosită bătălie. Fluxul electronilor pe firele „bune conducătoare de electricitate" va trebui să ajungă la perfecţiune, fie o dată cu descoperirea unor aliaje noi, fie prin „transportarea dirijată" pe conducte foarte reci, „energo-pipe-line" ale viitorului, obţinute graţie unui nou şi important succes al energeticii sovietice, criogenia, tehnica frigului profund.

Oricîte „optimizări", „economii" şi „utilizări multiple" se vor obţine, energia va atinge totuşi, în deceniile viitoare, un prag critic, dacă nu vor fi puse la punct, pentru o utilizare intensivă, sursele noi.

Cărbunii, produsele petroliere, gazele naturale şi gazele obţinute din distilare au, încă, ponderea cea mai mare în energetică, dar procentajul lor scade rapid. În anul 1920, la o producţie mondială de energie electrică evaluată la 39,4 miliarde de kilovaţi-oră, cota uzinelor care ardeau cărbuni a fost de 53,1 la sută, a uzinelor mişcate de căderea apelor 40 la sută, a celor alimentate de produse petroliere 5,4 la sută, a uzinelor arzătoare de gaze 1,6 la sută — în timp ce „uzinele atomice" nu apăreau nici în romanele de ştiinţă-ficţiune.

În 1967 omenirea a produs şi a consumat aproximativ 1 215 miliarde de kWh, iar ponderea surselor de energie folosite în uzinele producătoare a fost următoarea : cărbunele 51,9 la sută ; hidroenergia 18,3 la sută ; produsele petroliere 7,4 la sută ; gazele 21,8 la sută şi, în fine, centralele atomice 0,6 la sută !

Ce va fi în 1980 ? Experţii evaluează necesarul de electricitate la 2 683 de miliarde de kWh pentru consumul unităţilor industriale, pentru consumul individual şi social (gospodării şi transporturi), dar au prudenţa să afirme că aceste evaluări nu includ apariţia pe scară mare a automobilelor electrice, nici construirea „autostrăzilor" şi a „trotuarelor electrice" pentru vehicule şi pietoni. În 1980 — într-un mod care altădată ar fi putut să fie socotit paradoxal, însă acum este pe deplin înţeles — cea mai mare parte a energiei nu va fi consumată de sectorul industrial (în care procesele de producţie vor fi perfecţionate), ci de sectorul social (cuprinzînd şi transporturile) pentru un contingent uman cu înalte exigenţe de cultură şi confort.

Oricum, la consumul prezis mai sus, contribuţia surselor de energie va fi modificată într-un fel care prefigurează tabloul energetic al mileniului următor. Aportul cărbunelui va pierde majoritatea : 47 la sută. Partea hidrocentralelor (luate pe ansamblul planetar, nu pe ţări, unde importanţa lor va putea fi cu totul alta) ar cobori la 13 la sută. Va scădea simţitor cota relativă a produselor petroliere : 4 la sută. Gazele vor fi solicitate numai pentru 17 la sută. Diferenţa de 19 la sută pentru satisfacerea cererii totale de energie electrică va fi satisfăcută de viitoarele centrale atomo-electrice.

Aşa „a fost" în 1920 — aşa „era" în 1967 — aşa „este" în al optulea mileniu. Să încercăm a face şi prospectarea ultimilor ani din mileniul curent. De prin anii 1985—1990 vor intra în „exploatare economică" reactoarele cu neutroni rapizi, care vor furniza căldură, vapori de apă şi forţă electrică în proporţie de 40—50 la sută din consumul general. În ajunul Revelionului 2001 se vor inaugura „centralele magnetohidrodinamice" care vor furniza energie electrică pentru toate solicitările tehnice şi de confort ale oraşelor noi, instalate sub cupole de supersilicon. Undeva, la „periferia" de cristal a acestor oraşe-reverii, va funcţiona un izvor de putere numit provizoriu (de oamenii fără fantezie ai anului 1971) „M-H-D". Presupunînd că cetăţenii mileniului ce se apropie vor găsi un nume poetic pentru acel tip de uzine, ei îşi vor procura toată electricitatea printr-un procedeu relativ uşor, curat şi cu randament total. Vor trece un flux ultrarapid de hidrogen ionizat, încălzit la mai mult de 17 000 de grade Celsius prin cîmpul magnetic intens produs între polii unui magnet de dimensiuni industriale. Electronii liberi din hidrogenul ionizat se vor agăţa, în virtejul frenetic produs de viteză, de temperatură şi de magnetizare, de doi electrozi aflaţi la îndemîna lor, în tubul prin care circulă gazul.

Acum, în 1971, procedeul se află în laborator, iar temperatura experimentală a hidrogenului s-a ridicat abia la 2 000 de grade. În 1980 vor apărea formatele industriale. În 2001 „M-H-D" s-ar putea să domine toate celelalte surse de energie. Între anii 2100-2200, energia viitorului va fi captată direct din Soare, cu foto-celule termo-electrice. Va fi, probabil, simplu şi frumos.

Ce implicaţii vor avea acele foto-celule în viaţa de toate zilele, ar fi absurd să prevedem. Ne mulţumim cu satisfacţia că generatoarele de energie ale mileniului 3 au fost schiţate şi discutate la marea Conferinţă a Energiei, ţinută sub Soarele nostru.

Mircea GRIGORESCU

Rinascita

ROMA

MIZA DE LA 13 IUNIE

ERAM PE DEPLIN conștienți — și nu numai noi, comuniștii — de importanța mizei în alegerile de la 13 iunie, de semnificația pe care le-o atribuiau forțele conservatoare și reacționare. Contraofensiva de dreapta, desfășurată, începînd din decembrie 1969, în mai multe rînduri și în diverse domenii, ca răspuns la avîntul mișcării oamenilor muncii și la conturarea unor noi procese în rîndurile formațiilor politice, putea să găsească de data aceasta o proiectare electorală propice. Într-adevăr, cu unele excepții, de data aceasta se vota în regiuni în mod tradițional și obiectiv expuse influenței unor campanii răsunătoare de „protest" cu caracter reacționar, campanii avînd ca protagonist Mișcarea Socială Italiană (M.S.I.). Nu există nici o îndoială că forțele care au inspirat atacul de dreapta împotriva mișcării oamenilor muncii și a politicii reformelor au sperat să obțină pe această cale un efect mai mare decît cel pe care-l scontaseră în lunile precedente, prin tactica provocărilor și a violențelor de marcă fascistă. Aceste forțe au sperat, de asemenea, dat fiind falimentul încercărilor lor agresive, să semene confuzie în rîndurile forțelor de stînga din Sicilia, din regiunea Puglia și de la Roma, pentru a provoca slăbirea lor electorală și politică.

Privind rezultatele alegerilor de la 13 iunie, putem afirma că acest al doilea obiectiv al dreptei nu a fost atins, că masivul lor efort s-a încheiat printr-un faliment. Dar pericolul, îndeosebi în Sicilia, era real. Ca atare am avertizat împotriva lui și i-am făcut față nu numai noi, ci și alte forțe. Astfel, forțele de stînga — în care includem trei partide (P.C.I., P.S.I.U.P., P.S.I.) — hotărîte, dincolo de deosebirile de vederi, să sprijine revendicările de fond ale mișcării unitare a oamenilor muncii, s-au menținut în Sicilia în comparație cu anul 1970 și au progresat în comparație cu anul 1967. Ele și-au îmbunătățit rezultatele din 1970 și din 1966 în regiunea Puglia și le-au confirmat substanțial la Roma, pentru a nu mai vorbi de extinderea pozițiilor lor, oricum puternice, de la Genova. Subliniem că forțele de stînga au ieșit fără pierderi din această contraofensivă electorală de dreapta și ele se dovedesc a fi mai mult ca oricînd baza apărării și dezvoltării democrației în Italia și a înaintării procesului de transformare a societății.

În schimb, a reușit — cel puțin în parte — operațiunea de deplasare spre M.S.I. a unor largi sectoare ale corpului electoral democrat-creștin, pe lîngă cel liberal. A reușit mai ales în Sicilia, cu efecte serioase pe plan politic național. Despre un „val de dreapta" se poate într-adevăr vorbi numai în legătură cu rezultatele electorale din Sicilia. La Bari, ca și la Genova, forțele de dreapta pierd teren în comparație cu anul 1970, la Roma (oraș) își mențin pozițiile, în provincia Roma și la Ascoli ele înregistrează o ușoară creștere și numai în provincia Foggia obțin un succes mai marcat. Dar continuă să fie grav rezultatul înregistrat de forțele de dreapta în Sicilia ; este gravă și deplasarea care s-a constatat — în cadrul forțelor de dreapta — în favoarea M.S.I., nu numai în Sicilia ci și în alte regiuni. Atît acest fenomen cu caracter general, cît și rezultatul alegerilor din Sicilia ridică marea problemă a răspunderilor pe care, sub diferite aspecte, și le-a asumat democrația creștină și prin ea, în mod deosebit, în ultimul timp, actualul Secretariat al partidului.

A fost lăsată să se intensifice nemulțumirea unor largi și variate pături ale populației din Sicilia și din Mezzogiorno, printr-o politică profund antimeridională. Se poate discuta despre ponderea pe care a avut-o în votul dreptei siciliene un reflex de apărare, conservator, al unor pături intermediare care s-au simțit amenințate în unele poziții ale lor, dar este cert că în rezultatele scrutinului în Sicilia s-a exprimat în forme exacerbate nemulțumirea din ce în ce mai profundă a unor pături populare condamnate de politica guvernamentală la o condiție dură, precară, fără perspective. În legătură cu aceasta, răspunderile democrației creștine, pentru linia urmată privind dezvoltarea economică și socială disproporționată din țară și chiar din regiunea Mezzogiorno, nu pot fi negate.

După părerea noastră, există serioase motive de reflecție pentru toate forțele cu adevărat democrate, pentru toate grupurile de stînga și progresiste care acționează în cadrul democrației creștine. Acum este momentul de a se lupta consecvent pentru a nu permite ca, pe baza votului de la 13 iunie, să se consolideze și să se aprofundeze acea „cotitură spre dreapta" care a dus de pe acum la ruptură chiar și cu poziția de „echilibru" proclamată tradițional de democrația creștină. Este momentul de a pune în discuție și de a răsturna această „cotitură".

Pe de altă parte, devine dificil pentru democrația creștină să continue a evita o opțiune într-un sens sau în altul. Contradicțiile politicii sale au devenit atît de acute, încît mașina electorală a acestui mare partid de guvernămînt nu mai e suficientă pentru a le neutraliza. Opțiunea pe care trebuie s-o facă democrația creștină se referă la teme concrete și urgente : politica reformelor economice și sociale, satisfacerea exigențelor vitale ale populației meridionale, legalitatea republicană, apărarea și consolidarea democrației. Aceste opțiuni se referă totodată la perspectivele generale, apropiate și îndepărtate, ale evoluției țării, la ansamblul valorilor care influențează orientarea maselor populare și a opiniei publice.

Ca întotdeauna, în rezultatele electorale găsim motive de reflecție și pentru partidul nostru. De aici vor rezulta cu siguranță elemente precise de apreciere și indicații concrete de muncă în ce privește dezvoltarea acțiunii noastre politice și de masă.

DEMONSTRANȚI LA ROMA
Nu fascismului !

THE GUARDIAN

MANCHESTER

UN AN GREU PENTRU HEATH

PÎNĂ ÎN PREZENT, „ziua mai bună" a lui Heath nu se întrevede, deşi cabinetul crede poate că ea este aproape. În anul care a trecut de la alegeri nu s-a produs nici o încetinire a creşterii preţurilor : producţia industrială aproape că nu a înregistrat vreun spor, iar şomajul a atins un record sinistru.

În cazul că ar fi fost aleşi laburiştii, lucrurile ar fi mers oare mai bine azi în Marea Britanie ? Sub laburişti, situaţia ar fi fost poate mai puţin dureroasă, dar nu neapărat mai sănătoasă. Probabil nici firma „Rolls-Royce", nici societatea de construcţii navale „Upper Clyde" nu ar fi dat faliment ; guvernul lui Wilson ar fi preferat să facă faţă dificultăţilor lor prin metode mai puţin brutale. Nu s-ar fi permis ca şomajul să crească atît de mult.

Politica de competitivitate instaurată de Heath a eşuat şi, în acelaşi timp, a făcut ca în străinătate comerţul britanic să capete o reputaţie proastă din cauza contractelor anulate. Înainte de a fi ales, Heath a declarat că va pune capăt creşterii preţurilor, va reduce şomajul, va folosi pe deplin resursele umane şi materiale ale ţării etc. Toate acestea sînt deocamdată simple deziderate într-o situaţie sumbră.

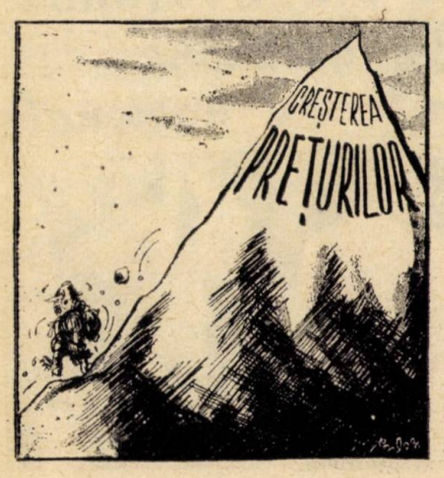

Un Everest de necucerit...

(Din **Morning Star**)

Dacă guvernul nu va ţine seama de realităţi, arătînd realizări concrete, rezultatele alegerilor parţiale din Bromsgrove (soldate cu pierderi pentru conservatori — n. trad.) se vor repeta, iar echipa lui Heath, în ciuda fermităţii ei, îşi va pierde creditul. De altfel, ea este suficient de conştientă de acest lucru. Esenţa strategiei lui Heath constă în a arăta că Marea Britanie trebuie să se consolideze, că nu poate trăi cu iluzii şi că trebuie să devină eficientă. Se poate manifesta simpatie faţă de aceste idei, dar această simpatie nu va supravieţui dacă, pînă la toamnă, guvernul nu reuşeşte să facă o cotitură în situaţia economică. O vară proastă poate fi tolerată numai dacă îmbunătăţirea aşteptată nu pare a fi prea departe.

O hotărîre cu privire la intrarea în C.E.E., stimulentul rezultat din aplicarea schimbărilor în politica fiscală, redobîndirea încrederii pe măsură ce economia păşeşte pe o cale nouă — iată pe ce se bizuie conducerea conservatoare. Dar scepticii subliniază că măsurile bugetare urmăreau creşterea investiţiilor. În această privinţă, pînă în prezent nu există nici cel mai mic indiciu de îmbunătăţire a situaţiei. Chiar şi cifrele guvernului, recent publicate, arată că scăderea cheltuielilor capitale se accentuează şi că va continua. Cît trebuie să scadă ele pentru ca guvernul să reacţioneze ? Ajungem la punctul la care pînă şi guvernul cel mai ferm trebuie să ţină seama de fapte.

Politica „dură" în domeniul economic este menită, printre altele, să împiedice majorările de salarii şi să combată astfel inflaţia. În acest domeniu există unele rezultate dar plătite scump în materie de şomaj. În orice caz, efectul asupra inflaţiei este mai lent şi mai puţin sigur decît spera guvernul. De altfel, miniştrii au exagerat totdeauna efectul „presiunii salariilor". În actualele condiţii de depresiune, costul folosirii utilajelor sub capacitatea lor şi costul dobînzilor ridicate sînt de asemenea generatoare de inflaţie. Numai dacă se va face „cotitura" şi vom asista la un progres economic, s-ar putea constata foloasele politicii lui Heath.

Din punct de vedere teoretic, guvernul este împotriva intervenţiei sale, atît în ce priveşte promovarea unei politici a veniturilor cît şi în ce priveşte ajutorarea unei ramuri industriale aflată într-o situaţie grea. El preferă ca mobil profitul şi efectul forţelor pieţei. Totuşi, o intervenţie judicioasă, însoţită de folosirea cu răspundere a mobilului profit, ar putea avea probabil rezultate mai bune. Neintervenţia duce la traume ca acelea de la „Rolls-Royce" şi de la societatea de construcţii navale „Upper Clyde", precum şi la alte falimente ; mobilul profit dus la extrem provoacă nedreptate socială şi scăderea avuţiei naţionale. De fapt, ambele partide sînt prizoniere ale unor idei învechite. În cel de-al doilea an de la venirea la putere, Heath ar obţine rezultate mai bune dacă s-ar elibera de ideile învechite ale partidului său.

Le Monde

PARIS

ÎN CĂUTAREA UNUI „CANCELAR FANTOMĂ"

OPINIA PUBLICĂ vest-germană urmăreşte un pasionant „foileton" politic cu acelaşi interes cu care urmăreşte seara, pe ecranele televiziunii, un film poliţist. Se pune problema de a şti cine va fi liderul opoziţiei care, în 1973, ar urma să-l combată pe cancelarul Brandt. La acest „foileton", încordarea — după cum scrie „Stuttgarter Zeitung" — este provocată nu prin dezvoltarea unei acţiuni rapide şi spectaculoase, ci prin crearea celei mai depline confuzii.

Personajul cu rolul cel mai clar este Rainer Barzel, şeful fracţiunii parlamentare a Uniunii creştin-democrate. El nu ezită să revendice pentru sine „toate puterile". Fără să renunţe la funcţia sa actuală, Barzel urmăreşte să fie ales la preşedinţia Uniunii şi să fie desemnat drept candidat al opoziţiei pentru funcţia de cancelar.

Dar există şi alţi concurenţi ; în primul rînd Gerhard Schroeder. Fost ministru al afacerilor interne, al apărării şi al afacerilor externe, acesta rămîne în continuare credincios rolului său de „mare tăcut". De la venirea la putere a cabinetului Brandt, el nu a luat cuvîntul nici o singură dată în Bundestag. Dacă atitudinea sa este criticată de unii, alţii consideră că ea n-a dăunat faimei sale de politician experimentat.

Un al doilea rol pare să revină lui Helmuth Kohl, care conduce guvernul landului Renania-Palatinat. Kohl nu revendică funcţia de „candidat-cancelar", ci urmăreşte pur şi simplu să obţină preşedinţia Uniunii creştin-democrate, deţinută actualmente în continuare de fostul cancelar Kiesinger. Acesta din urmă, care în mod vizibil nu intenţionează să-şi părăsească tronul, nu a arătat totuşi pînă acum dacă va ceda „presiunilor numeroşilor săi prieteni"

RAINER BARZEL
Omul „opoziției cu orice preț"

GERHARD SCHROEDER
O tactică mai suplă

jeune afrique

ORAȘUL CORUPȚIEI

ÎN OCTOMBRIE urmează să aibă loc în Vietnamul de sud alegeri prezidențiale. Regimul generalului Thieu, care știe mai bine ca oricine altul cît datorează americanilor, încearcă să folosească perioada preelectorală pentru a-și „consolida autoritatea". Arestări, confiscări de ziare, șantaje, legi excepționale se înmulțesc fără ca prin aceasta să poată fi dezarmată o opoziție din ce în ce mai ostilă actualului regim.

→

care îi cer să rămînă la cîrma partidului.

Așa cum se întîmplă în orice intrigă bine înnodată, vedem deplasîndu-se în culise un om misterios, redutabil și fără îndoială hotărîtor. Este vorba de Franz Josef Strauss, conducător al Uniunii creștin-sociale din Bavaria, fără al cărui sprijin nici un „candidat-cancelar" nu ar putea fi desemnat. Jucîndu-și foarte bine rolul, conducătorul bavarez a aruncat recent o piatră serioasă în balta politică a opoziției. După ce a lăsat să se întrevadă în diferite rînduri simpatia sa atît pentru Rainer Barzel cît și pentru Gerhard Schroeder, azi el susține o altă teză. Potrivit lui Strauss, ar trebui ca Uniunea creștin-democrată să-și aleagă ea însăși președintele, dar omul însărcinat cu conducerea ansamblului opoziției în viitoarea bătălie electorală ar trebui ales împreună de creștin-democrați și de Uniunea creștin-socială. Deoarece punctul de vedere al lui Strauss e împărtășit de fostul cancelar Kiesinger, șansele lui Barzel sînt puse din nou sub semnul întrebării. Ultima — și cea mai puțin verosimilă dintre speculațiile asupra acestui subiect — lasă să se întrevadă o candidatură a lui Strauss pentru titlul de „cancelar-fantomă", cu sprijinul lui Kurt Kiesinger, care ar rămîne astfel la conducerea Uniunii creștin-democrate.

Oricît de pasionante ar putea fi fazele succesive ale acestei lupte pentru putere, se pare că singura opțiune reală pentru adversarii guvernului actual trebuie să aibă loc între Rainer Barzel și Gerhard Schroeder. Dar și aici e vorba de o alegere politică nu mai puțin delicată decît cea a persoanelor. În timp ce Barzel este omul „opoziției cu orice preț", Schroeder e adeptul unei tactici mai suple. El consideră că o condamnare în bloc a tuturor acțiunilor guvernului Brandt nu ar fi cea mai bună metodă de a convinge pe alegători că U.C.D. ar trebui să revină la putere.

Contrapunct

PUNE UN BILET ÎN CIREȘ

Art Buchwald

Washingtonul este un oraș în care contează prestigiul social, dar ceea ce conferă prestigiu e în permanență schimbare. Acum, de pildă, iată un nou simbol al prestigiului: să-ți fie înregistrate convorbirile telefonice de către F.B.I. În timp ce senatori și congressmeni, ziariști și chiar oficialități ai Administrației și-au manifestat în mod public îndignarea față de înregistrarea convorbirilor telefonice de către F.B.I., pe ascuns fiecare speră că e o persoană suficient de importantă pentru ca oamenii lui Edgar Hoover să-i asculte convorbirile.

Recent i-am dat un telefon lui Broadbeam, care redactează un buletin despre pești tropicali, destinat magazinelor de specialitate din întreaga Americă. De îndată ce Broadbeam a ridicat telefonul, mi-a spus :

— Te-am rugat să nu-mi telefonezi niciodată la birou.

— Dar unde să-ți telefonez ? l-am întrebat.

— O să-ți dau numărul unui telefon public de pe strada O. Voi fi acolo în fiecare seară între orele 5 și 6. Lasă telefonul să sune de trei ori și apoi închide. Voi ști că ești tu și te voi suna.

— Broadbeam, dar de ce atîtea mistere ?

— Sînt sigur că F.B.I. îmi înregistrează convorbirile telefonice. Ascultă, auzi ceva ?

— Nu aud nimic.

— Exact. Majoritatea telefoanelor din această țară merg prost. Nu ți se pare ciudat că noi ne auzim perfect ?

— Ei bine, acum cînd o spui, mi se pare într-adevăr ciudat. Dar de ce să dorească F.B.I. să înregistreze convorbirile telefonice ale unei persoane care redactează un buletin despre pești tropicali ?

— De ce vor să înregistreze pe bandă de magnetofon cuvîntările senatorului Muskie și ale altor persoane care au vorbit cu prilejul Zilei împotriva poluării ? Cine știe de ce F.B.I. face cutare sau cutare lucru ?

— Dar, Broadbeam, te-am chemat doar ca să te întreb de ce s-au îmbolnăvit peștișorii mei și credeam că o să-mi poți da un răspuns.

— Pot să-ți răspund de ce. Vicleana vulpe cafenie a sărit gardul alb.

— Ce tot spui acolo ?

— Ți-am răspuns cifrat, prostule. Vor avea nevoie de zile întregi pentru a descifra fraza asta. N-au decît să mă înregistreze cît vor. Eu unul n-o să le ușurez munca.

— Uite ce este, Broadbeam. Cred că te ostenești degeaba. Cred că, în cazul dumitale, F.B.I. nu înregistrează convorbirile.

— E urît ce spui, a replicat Broadbeam furios. Ți se pare că nu sînt o persoană suficient de importantă pentru ca telefonul meu să fie înregistrat ?

— N-am vrut să spun asta. Pur și simplu nu m-am gîndit vreodată că F.B.I. poate să manifeste interes față de cineva care redactează un buletin despre pești tropicali.

— Habar n-ai ce vorbești. Chiar ieri am fost urmărit pe o distanță de patru blocuri de doi bărbați îmbrăcați în mantale de ploaie.

— Și ce-i curios în asta ? l-am întrebat.

— Nu ploua, mi-a strigat el.

— O ! Nu știam... Da, dacă-i așa, se pare într-adevăr că-i interesezi.

— Uite ce este. În legătură cu peștișorii îți voi lăsa un bilet sub coloana a cincea a Monumentului lui Jefferson din fața Casei Albe.

— Mulțumesc, Broadbeam.

Și am închis telefonul. După cîteva minute îmi telefonează soția mea :

— Știi ce-a făcut azi dimineață fiul tău Joel ?

— Pentru Dumnezeu, i-am strigat. Nu-mi spune la telefon. Ei înregistrează convorbirile telefonice ale lui Broadbeam și acum, după ce l-am sunat eu, probabil că le înregistrează și pe ale mele. Pune un bilet într-un plic închis și ascunde-l în cireș. O să-l citesc diseară cînd vin acasă.

(După **International Herald Tribune**)

KRISTER WICKMAN

ministrul afacerilor externe al Suediei

La sfîrşitul lunii iunie a avut loc la Stockholm o remaniere guvernamentală. Ministrul afacerilor externe, Torsten Nilsson, a fost înlocuit cu Krister Wickman, care deţinuse pînă atunci în cabinetul Palme portofoliul industriei. Premierul Olof Palme a precizat că Nilsson părăseşte guvernul la cererea sa şi că va continua să-şi desfăşoare activitatea politică în calitate de deputat în Parlament, precum şi ca lider al organizaţiei din Stockholm a Partidului Social-Democrat.

Noul ministru al afacerilor externe aparţine tinerei generaţii de politicieni social-democraţi din Suedia. S-a născut în 1924 la Stockholm, tatăl său, Johannes Wickman, fiind un cunoscut publicist. În 1948 Krister Wickman îşi ia licenţa în drept, dar se orientează spre studii de economie politică, studii pe care le termină în 1953, obţinînd diploma Universităţii din Stockholm. În 1951 începe să lucreze în cadrul Institutului de cercetări economice.

Între 1964 şi 1967 ocupă funcţia de consilier general al Băncii suedeze şi, ulterior, de preşedinte al Consiliului acestei bănci.

În 1959, Krister Wickman este numit subsecretar de stat în Ministerul de Finanţe ; în 1966 devine deputat al Riksdag-ului.

În 1967, Wickman face parte din cabinetul Erlander în calitate de ministru fără portofoliu însărcinat cu probleme de politică industrială. O dată cu înfiinţarea Ministerului Industriei, la 1 ianuarie 1969, i se încredinţează conducerea acestui nou departament, pe care l-a deţinut pînă la recenta sa numire ca ministru de externe.

Potrivit părerii unor observatori politici, prin desemnarea lui Krister Wickman ca şef al diplomaţiei suedeze, premierul Palme a urmărit să marcheze însemnătatea problemelor economice în sfera relaţiilor externe, mai ales în această perioadă, cînd Suedia se află în pragul unor negocieri cu ţările Pieţei comune.

A. M.

Cum arată astăzi Saigonul ?

La bursa neagră, dolarul valorează de trei sau patru ori mai mult decît cursul lui de schimb oficial. Pe strada Tu-Do, tineri derbedei „fac legea". Aşezaţi cu nepăsare pe capotele unor automobile strălucitoare, ei cîntăresc din ochi străinul : pe acela care va putea fi intimidat sau căruia i se va propune o „aventură" scabroasă pentru sume uimitoare. În grupuri de cinci sau şase, ei se simt şi mai puternici încă şi atunci cînd poliţiştii, în grupuri de cîte doi, îşi fac rondul, ei îi ocolesc pe tineri. De ce să-şi caute necazuri ? Pentru leafa pe care o primesc, chiar că nu merită.

Pe strada Tu-Do l-am întîlnit pe Nguyen, un vietnamez de 11 ani, orfan. Părinţii săi au murit în urmă cu... nu mai ştie exact. Se ocupă cu mici furtişaguri. E dispus să mă conducă într-un Saigon mai puţin cunoscut, mai puţin accesibil, mai greu de imaginat.

Începem cu „tîrgul de hoţi". Nguyen cunoaşte toate colţurile lui. Deoarece 98 la sută din mărfuri provin din furat, nu găseşti aproape nimic pe tarabele aşezate direct pe pămînt, exceptînd cîteva fleacuri. Comorile furate sînt închise în cufere şi arătate doar cu multă prudenţă. Într-un loc, aparate de fotografiat, filme, camere de luat vederi, furate din magazinele armatei americane sau din camere de hotel. În altul, alimente furate cu camioane cu tot, inclusiv camioane ale armatei S.U.A. Mai departe, haine militare pe care soldaţii sînt obligaţi să vină să le cumpere deoarece stocurile de unde se aprovizionează gratuit sînt devalizate. Negustorii arată aceste comori una cîte una, de teamă să nu le fie furate. După tocmeala tradiţională, articolul îşi schimbă proprietarul sau intră din nou în cufăr.

În altă parte, copii şi bătrîni oferă stupefiante soldaţilor americani care nu se mai pot împăca cu soarta lor. Sînt cei ce duc dorul de ţară, cei care s-au săturat de război pînă peste cap.

După „tîrgul de hoţi", pe care şi Nguyen îl aprovizionează uneori, tînărul vietnamez mă duce de mînă spre o bandă de prieteni de-ai lui, fete şi băieţi, a căror vîrstă variază între 5 şi 14 ani. Printre ei, hoţi de buzunare, prostituate, cerşetori. Nguyen îmi explică cum lucrează hoţii de buzunare : americanii adoră copiii ; cei mai mici sînt luaţi în braţe de americani, în timp ce ceilalţi le subtilizează portofelul. E simplu. Dacă-i urăsc pe americani ? E o întrebare care nici nu se mai pune ! Aceşti copii, care nu au cunoscut decît războiul, atribuie toate suferinţele lor americanilor. Acesta este, printre altele, motivul pentru care tinerii recruţi din corpul de elită al infanteriei marine americane sînt întrebaţi dacă se simt în stare să tragă într-un copil. Dacă nu, nu vor fi niciodată infanterişti marini. Vor desfăşura operaţiuni lipsite de „anvergură" sau vor antrena armata sud-vietnameză pentru „vietnamizare" şi pentru a obţine permisiile atît de mult aşteptate.

Străzile ? Ele aparţin hoţilor, cerşetorilor, poliţiei, dezertorilor. Cine conduce Saigonul ? Cine trage sforile acestui oraş lipsit de bucurie ? Hoţii ? Armata ? Mica burghezie ? Derbedeii ? Un timp, înainte de 1968, aceştia aveau supremaţia. Azi, cred că în acest fost port de pescari, intermediarii sînt cei care conduc. Pentru o anumită sumă de bani, ei obţin înscrierea factice a unui tînăr recrut în serviciul militar. În cazul acesta, tînărul se poate plimba liniştit pe străzile capitalei sud-vietnameze, aşa cum se întîmplă în nenumărate cazuri. Cît despre adevăraţii „dezertori", intermediarii se ocupă şi de securitatea lor — ascunzătorile nu lipsesc în oraş — cerîndu-le să facă în schimb treburi murdare, pe care orice alt om le-ar refuza. Ei sînt executanţii acţiunilor din lumea clandestină a bursei negre, unde se întîlnesc escrocii şi şantajiştii. Fără să mai vorbim de mulţimea de băieţaşi care expediază mărfurile furate şi le revînd pe trotuarele cartierelor necercetate de poliţie.

O altă problemă a Saigonului : refugiaţii (peste 2 000 000, adică aproximativ o jumătate din populaţia oraşului). Nici o stradă, nici o fundătură nu e scutită de acest spectacol dezolant. Izgoniţi de pretutindeni de război, ei vin în număr mare la Saigon. Sînt oameni care au pierdut totul.

Nici un cuvînt nu este destul de puternic pentru a descrie această mizerie. Copii mici, fără vîrstă, fără zîmbet, fără lacrimi. Părinţi şomeri care trăiesc din furtişaguri. Singurul lor scop este să mănînce din cînd în cînd.

Preşedintele Thieu, sprijinit de americani, speră să-şi păstreze funcţia, chiar dacă ar trebui să anuleze rezultatele alegerilor. Generalul Nguyen Cao Ky, vicepreşedinte, nu mai vrea să fie personalitatea nr. 2. Ori va fi singur, ori nu va fi nimic. Acest gen de proclamaţie echivalează aproape cu o sinucidere din partea lui. Alţii, pentru că au spus sau au făcut mai puţin decît atît, au dispărut dintre cei vii. În sfîrşit, „marele Minh" vrea să revină pe scena politică. Trebuie să ţinem seama de asemenea de catolici şi de budişti, hotărîţi să joace din nou un rol în politica Vietnamului de sud. Există de asemenea armata, veteranii, comercianţii. Toţi vor ca alegerile să marcheze cît de cît o nouă evoluţie pentru ca viaţa de infern a saigonezilor să se schimbe.

Dacă „vietnamizarea" continuă sub forma ei actuală, ea riscă să ducă la dispariţia Saigonului. Căci, asemenea tuturor persoanelor vîrstnice, Saigonul, zidurile, străzile, parcurile, trotuarele lui sînt uzate de paşii soldaţilor şi ai refugiaţilor. El e profund şubrezit. Supravieţuirea Saigonului, care se datorează îndelungatei sale experienţe de oraş incendiat, golit, jefuit, nu depinde decît de speranţa într-o pace cît mai grabnică, înainte ca oraşul să se prăbuşească cu totul.

Jean Pierre VAN GEIRT

POȘTA REDACȚIEI

După părerea mea...

Am citit în nr. 25 al revistei dv., sub titlul „O tragedie americană", un articol reprodus din săptămînalul american „Newsweek" despre consumul de stupefiante în rîndurile soldaților americani din Indochina. Iată unul din efectele tragice și profund semnificative ale acestui război nejust: droguri pentru „a uita" și a rezista într-un coșmar împotriva căruia se revoltă mereu mai mulți dintre ei. Am mai citit că o mare parte a soldaților americani întorși din Vietnam se găsesc într-o situație de-a dreptul dureroasă: nu găsesc de lucru, nu au nici un fel de situație stabilă, sînt victime (în continuare) ale stupefiantelor. Dr. Richard Resnick, un psihiatru din New York, a declarat că a descoperit un produs (pe care l-a numit ciclazocin) pentru îngrijirea toxicomanilor. Cu o sumă de trei milioane de dolari, necesară pentru producerea și desfacerea medicamentului — susține Resnick — s-ar putea pune capăt toxicomaniei. Alt medic american, dr. Albert Kurland, director al Centrului de cercetare psihiatrică din Maryland, consideră că un toxicoman (indiferent cît de vechi e viciul) poate fi vindecat în maximum șase luni cu naxolen (un derivat al ciclazocinului). Metadonul, folosit pînă acum în clinici, nu avea efect asupra intoxicațiilor cu anumite tipuri de droguri. În același timp, exista în permanență riscul obișnuinței, al transformării în... metadoman, ceea ce se zice, nu e cazul cu noile produse. E adevărat, cercetările în acest domeniu și descoperirea unor medicamente noi și eficiente se impune. Dar, oare, n-ar fi cu mult mai util să se taie răul de la rădăcină? Adică: să se interzică traficul la sursa sa (în Tailanda și Laos), să fie pedepsiți ofițerii și autoritățile complice și, în primul rînd, să fie retrași soldații americani din Vietnam, să înceteze agresiunea deoarece trauma psihică produsă de acest război generează toxicomania.

Vasile TUDORESCU
Brașov

Opinia publică a urmărit cu interes tentativa întreprinsă în acest an pentru cucerirea Everestului. În nr. 23 al revistei dv. au fost publicate cîteva aspecte ale acestei tentative. Aș vrea să fac un scurt istoric al ascensiunii pe cel mai înalt vîrf al lumii. Încercările de cucerire a muntelui datează de la mijlocul secolului trecut. O expediție din 1856 descoperă piscul XV, considerat a fi cel mai înalt: 8 840 m (calculele ulterioare arătau 8 882 m). Șeful direcției topografice din India, Andrew Vaugh, a numit piscul „Everest", în cinstea lui George Everest, care a condus lucrările topografice din India între anii 1830 și 1843. Numele local al muntelui e Ciomolungma. În secolul al XIX-lea însă, nici un alpinist nu a urcat mai sus de 8 000 m. Abia în 1922, o expediție engleză atinge 8 326 m. Doi ani mai tîrziu, englezul E.F. Norton ajungea la 8 562 m. În deceniul 1930—1940 s-a întocmit o hartă exactă și amănunțită a zonei Everestului. Expedițiile britanice din 1951—1952, conduse de Erik Shipton, la care a participat și neozeelandezul Edmund Hillary, n-au obținut succese prea însemnate. Ceva mai mult a realizat expediția franco-elvețiană din 1952, care urcă la 8 600 m. Cu acest prilej se observă două lucruri importante: urcușul dinspre sud pe Everest e mai accesibil; pînă la 8 500 m se poate urca fără aparate cu oxigen. În anul următor, expediția britanicului John Hunt asaltează din nou Everestul. La 25 mai, doi alpiniști — Tom Bourdillon și Charles Svans — urcă pînă la 8 748 m, dar abandonează, epuizați. La 28 mai, cinci oameni, conduși de Hunt, urcă pînă la 8 500 m, unde înnoptează. A doua zi, Edmund Hillary și un localnic (șerpașul Tensing) pornesc spre Everest, unde ajung la orele 11,30. Au trecut aproape douăzeci de ani și cei doi alpiniști au rămas singurii care au reușit să atingă cel mai înalt vîrf din lume.

Gh. BOGASIU
Mizil

„Lumea" vă răspunde

Teodor Mateescu, Cluj. După cum ați putut constata, nu reportajul de călătorie ca atare a dispărut din revistă, ci doar titlul rubricii în care apărea. (Înființarea unor rubrici noi, schimbarea unor titluri de rubrici după o prea îndelungată folosire constituie, firește, un procedeu curent.

MARȘUL PENTRU DEZVOLTARE

Gh. Bădescu, Craiova. 1. Marșul pentru dezvoltare, efectuat între 7 și 9 mai, s-a desfășurat în 51 de țări (650 de marșuri). Potrivit informațiilor publicate de F.A.O. (Organizația Națiunilor Unite pentru alimentație și agricultură), cel mai scurt marș a avut loc în Republica San Marino — 12 km, iar cel mai lung în Canada — 64 km. Marșul la care a participat numărul cel mai redus de persoane s-a desfășurat în statul Carolina de Sud (S.U.A.) — 4 mărșăluitori, în timp ce la Buffalo (S.U.A.) se strînseseră 105 000 persoane. Fondurile strînse cu aceste prilejuri (6 milioane de dolari) sînt destinate proiectelor de dezvoltare economică a țărilor „lumii a treia". Se prevăd și alte marșuri asemănătoare în numeroase țări pentru sporirea fondurilor de ajutorare a țărilor pe cale de dezvoltare. 2. La recentul recensămînt (aprilie 1971), s-a stabilit că în India existau 547 000 000 de locuitori, din care 283 000 000 bărbați și 264 000 000 femei.

„D-2 A"

Ștefan Alexandrescu, Turnu Severin. Satelitul „D-2 A Tournesol", lansat în luna aprilie de la baza spațială de la Kourou (Guyana), este, într-adevăr, al șaptelea satelit francez înscris pe orbită. Iată lista completă a sateliților francezi: **26 noiembrie 1965:** „A-1 Astérix", 42 kg lansat de racheta „Diamant A", de la baza Hammaguir din Sahara; **6 decembrie 1965:** „FR-1", 60 kg, lansat cu o rachetă americană de la o bază americană; **17 februarie 1966:** „D-1 A Diapason", 39 kg, lansat de o rachetă „Diamant A" de la baza Hammaguir; **8 februarie 1967:** „D-1 C Diadème 1", 23 kg, lansat de o rachetă „Diamant A" de la baza Hammaguir; **15 februarie 1967:** „D-1 D Diadème 2", 23 kg, lansat de o rachetă „Diamant A" de la baza Hammaguir; **12 decembrie 1970:** „Péole", 60 kg, lansat de o rachetă „Diamant B" de la baza Kourou; **15 aprilie 1971:** „D-2 A Tournesol". Tot cu o rachetă „Diamant B" a fost lansat la 10 martie 1970, de la baza spațială din Kourou, satelitul tehnologic vest-german „Dial". „D-2 A" *(în imagine)* a fost construit sub îndrumarea Centrului spațial din Toulouse și este dotat cu un sistem activ de stabilizare (primul satelit francez dispunînd de o astfel de aparatură), format din jeturi de gaze declanșate prin telecomandă de la sol, care asigură o anumită fixitate a traiectoriei. Cîntărește 98 kg și dispune de patru antene de telemăsură și telecomandă. Îndreptat către soare, satelitul se învîrtește în jurul axei sale o dată pe minut. „D-2 A" a fost conceput pentru realizarea a cinci experiențe, între care studierea Soarelui în gama razelor ultraviolete și fenomenele legate de razele solare la mare altitudine precum și distribuirea hidrogenului în sistemul solar (constructorii aparatului au declarat că poate fi studiată răspîndirea hidrogenului pînă la 1 000 de kilometri și halo-ul de hidrogen neutru situat între 100 și 100 000 km de Pămînt). Satelitul are o importanță deosebită în aeronomie — știință nouă care se ocupă de păturile superioare ale atmosferei — deoarece, prin determinarea proceselor de pierdere sau de creare a hidrogenului în funcție de altitudine și de activitatea Soarelui, se va putea reconstitui într-o fază finală istoria distribuirii vaporilor de apă în atmosferă, în diferite perioade ale vieții Pămîntului.

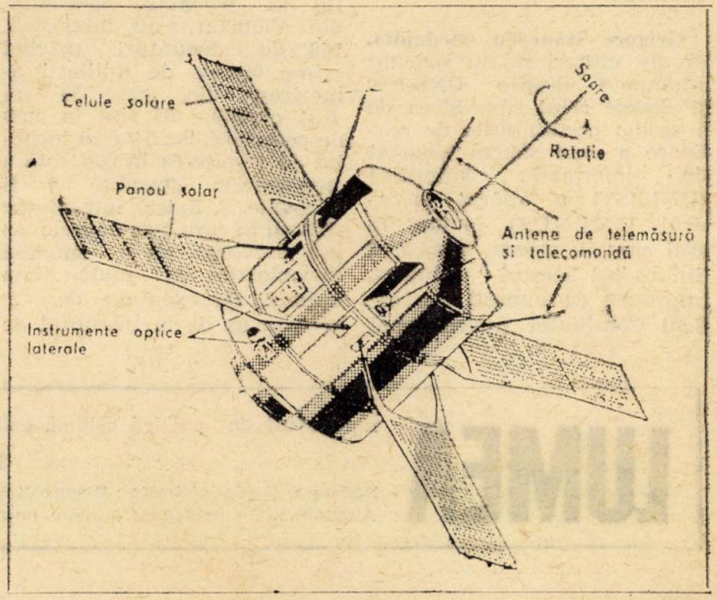

POȘTA REDACȚIEI

150 DE ANI

A. Radu, Feteşti. 1. Venezuela a sărbătorit de curînd 150 de ani de la independenţa obţinută în urma luptei de la Campo da Carabobo. Prezenţa la festivităţi a unei delegaţii militare britanice (fanfara Regimentului Ducelui de Wellington şi 20 de membri din regimentul Reginei Angliei) se explică prin faptul că la bătălia de la Carabobo (1821) a participat şi un contingent englez, care a luptat alături de locuitorii Venezuelei pentru obţinerea independenţei. 2. Organul Internaţional de Control al Stupefiantelor, însărcinat cu funcţiile juridice şi administrative în cadrul sistemului internaţional de control al stupefiantelor, şi-a desfăşurat lucrările între 17 mai şi 4 iunie la Geneva, prilej cu care s-a examinat aplicarea tratatelor existente în domeniul controlului stupefiantelor şi al reducerii traficului ilegal. Amintim că o recentă întrunire la Viena (vezi „Poşta redacţiei" nr. 14) a adoptat o serie de rezoluţii în legătură cu substanţele psihotropice. Organul Internaţional de Control a dezbătut aplicarea convenţiei în legătură cu aceste substanţe. O altă sesiune a acestui Organ (a noua), în vederea examinării aceloraşi probleme, va avea loc în luna octombrie.

UNISIST

Grigore Stănescu, Medgidia. Şi alţi cititori ne-au solicitat amănunte despre UNISIST şi despre rolul său. Ideea de a studia posibilităţile de realizare a unui sistem mondial de informaţie ştiinţifică (UNISIST) a apărut în cadrul U.N.E.S.C.O., în 1966. În anii care au urmat, specialişti din cadrul acestui organism, împreună cu experţi din cadrul Consiliului Internaţional al Uniunilor Ştiinţifice (C.I.U.S.), au studiat diferitele aspecte ale transmiterii informaţiilor ştiinţifice şi integrarea lor într-un sistem mondial. Concluziile studiului au fost publicate într-o lucrare („Unisist : studiu asupra realizării unui sistem mondial de informaţie ştiinţifică efectuat de U.N.E.S.C.O. şi C.I.U.S.") şi vor face obiectul unei conferinţe interguvernamentale care se va întruni între 4 şi 9 octombrie a.c. Ce va fi UNISIST ? Reproducem un scurt pasaj dintr-un articol apărut în buletinul „Chronique de l'UNESCO" : „Pe termen lung, scopul este de a crea o reţea lipsită de rigiditate, care ar coordona, pe baza unei participări voluntare, serviciile de informaţii. UNISIST va fi iniţial limitat la ştiinţele exacte şi naturale, la ştiinţe aplicate şi tehnologice, iar ulterior va fi extins şi la alte domenii. UNISIST reprezintă un efort internaţional de sinteză. Sistemul avut în vedere va favoriza liberul schimb de informaţii şi date ştiinţifice publicate între savanţii tuturor ţărilor ; dezvoltarea acordurilor de cooperare şi intensificarea schimburilor de informaţii ; un efort pentru elaborarea unor norme tehnice destinate facilitării schimburilor ; dezvoltarea în toate ţările a unui personal calificat şi a surselor documentare ; ajutor acordat oricărei ţări dornică de a accede la serviciile actuale şi viitoare de documentare ştiinţifică".

Dumitru Ion, Buşteni. 1. Membrii subcomitetului juridic pentru folosirea paşnică a spaţiului extra-atmosferic sînt : Albania, Argentina, Australia, Austria, Belgia, Brazilia, Bulgaria, Canada, Ciad, Cehoslovacia, Franţa, India, Iran, Italia, Japonia, Liban, Marea Britanie, Maroc, Mexic, Mongolia, Polonia, R.A.U., România, Sierra Leone, S.U.A., Suedia, Ungaria, U.R.S.S. 2. De la începutul războiului din Vietnam s-au înregistrat 168 de denunţuri privind crime comise de militarii americani, din care 59 au fost clasate, 55 sînt în curs de cercetare, iar 54 s-au încheiat cu trimiterea în judecată a persoanelor dovedite a fi vinovate. 3. Există într-adevăr situaţii în care cutremurele se pot prevedea, cu o anumită aproximaţie, cu mult timp înainte. De exemplu, dr. J. Weertman, de la Institutul de Cercetări Polare Scott (S.U.A.), studiind faţa San Andrea din California şi, mai ales, regiunile dezastruoaselor cutremure californiene din anii 1857 şi 1906, consideră că un viitor mare cutremur va avea loc în această zonă la 120 de ani după prima mişcare seismică puternică. Weertman susţine că seismul se va produce peste şase ani, deci în 1977. Alţi specialişti opinează însă că deplasarea peninsulei (California se îndepărtează de continent, în lungul faliei San Andrea, cu 5 cm pe an) ar fi început în 1906 (şi nu în 1857), ceea ce va mai îndepărta cu 55 de ani următorul dezastru.

Ion Stoie, Craiova. Vă sugerăm consultarea articolelor şi anchetei (nr. 26) publicate de revista noastră în legătură cu problema securităţii europene. **Vasile Pascariu, satul Valea lui Ion, jud. Bacău.** Vă mulţumim pentru aprecierile în legătură cu serialele despre cel de-al doilea război mondial. Prinţul Sufanuvong trăieşte în Laos. **Octavian Biberc, Moineşti.** General-broni înseamnă general de blindate. **Ion Pătru, Bucureşti.** Vă mulţumim pentru aprecieri. Graficul la care vă referiţi, reprodus din revista „The Economist", ilustra poziţia Marii Britanii în ansamblul ţărilor capitaliste.

FESTIVALUL „RAMAYANA"

George Sima, Bucureşti. Recentele emisiuni dedicate Ramayanei, difuzate de televiziunea română în cadrul „Teleenciclopediei" (cît şi alte emisiuni mai vechi pe aceeaşi temă), v-au edificat asupra importanţei pe care o mai au în India marile epopei antice. Poemul, scris la origine în sanscrită, a fost tradus în secolele următoare şi în alte limbi vorbite pe teritoriul Indiei şi în sud-estul asiatic : în tamul (secolul al XI-lea), în bengali şi malayalam (secolul al XIV-lea), în hindi (secolul al XVI-lea), apoi în kanara, tibetană, javaneză etc. După cum ştiţi, poemele au inspirat o multitudine de dansuri — nu numai în India — a căror tradiţie este continuată în multe regiuni. Manifestare destinată promovării acestor dansuri străvechi, primul festival internaţional „Ramayana" se va desfăşura în septembrie, succesiv în mai multe aşezări din Java şi Bali (Indonezia). Vor participa trupe şi orchestre din India, Indonezia, Ceylon, Nepal, Malayezia, Birmania şi din alte regiuni asiatice. Manifestările vor avea loc în principal la Pandaan (în estul Javei) unde, la poalele muntelui Penanggungan, se află un uriaş teatru în aer liber (aproximativ 15 000 de locuitori). *În fotografie :* basorelief celebru de la Prambanan (Java) reprezentînd o scenă din Ramayana.

LUMEA săptămînal de politică externă editat de Uniunea Ziariştilor din Republica Socialistă România
REDACTOR ŞEF LIVIU RODEŞCU
Redacţia şi administraţia : Bucureşti, Piaţa Scînteii 1. Telefon 17.60.10. Internaţional 18.52.63 şi 18.53.55. Telex 197
Abonamentele se fac la oficiile poştale, factorii poştali şi difuzorii voluntari din întreprinderi şi instituţii

Uzina de utilaj petrolier TÎRGOVIŞTE

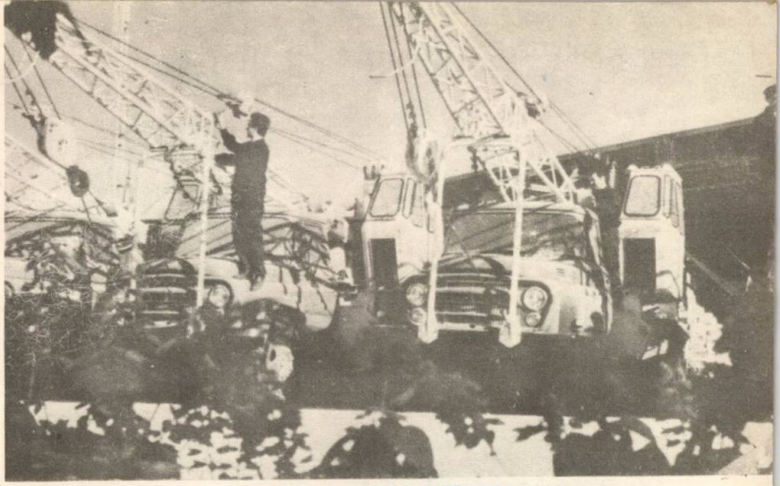

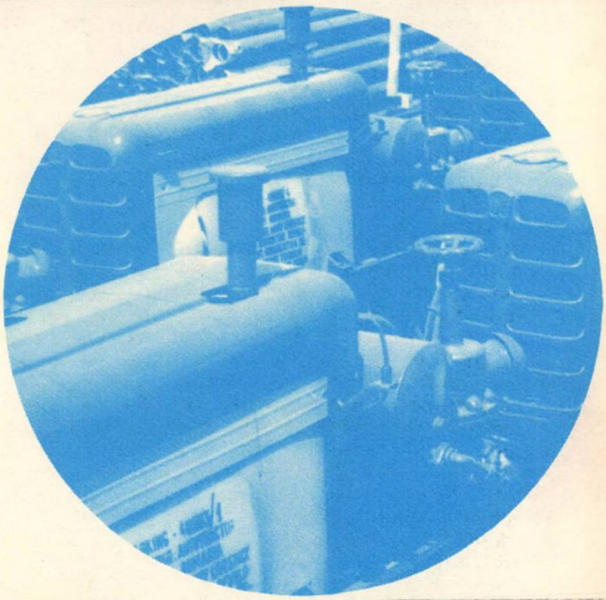

produce:

- *Automacarale*
- *Instalaţii de intervenţie*
- *Automacarale montate pe camioane „Bucegi"*
- *Aspersoare pentru irigaţii*
- *Agregate de irigat prin aspersiune*

Combinatul Chimic Craiova

Lei 2

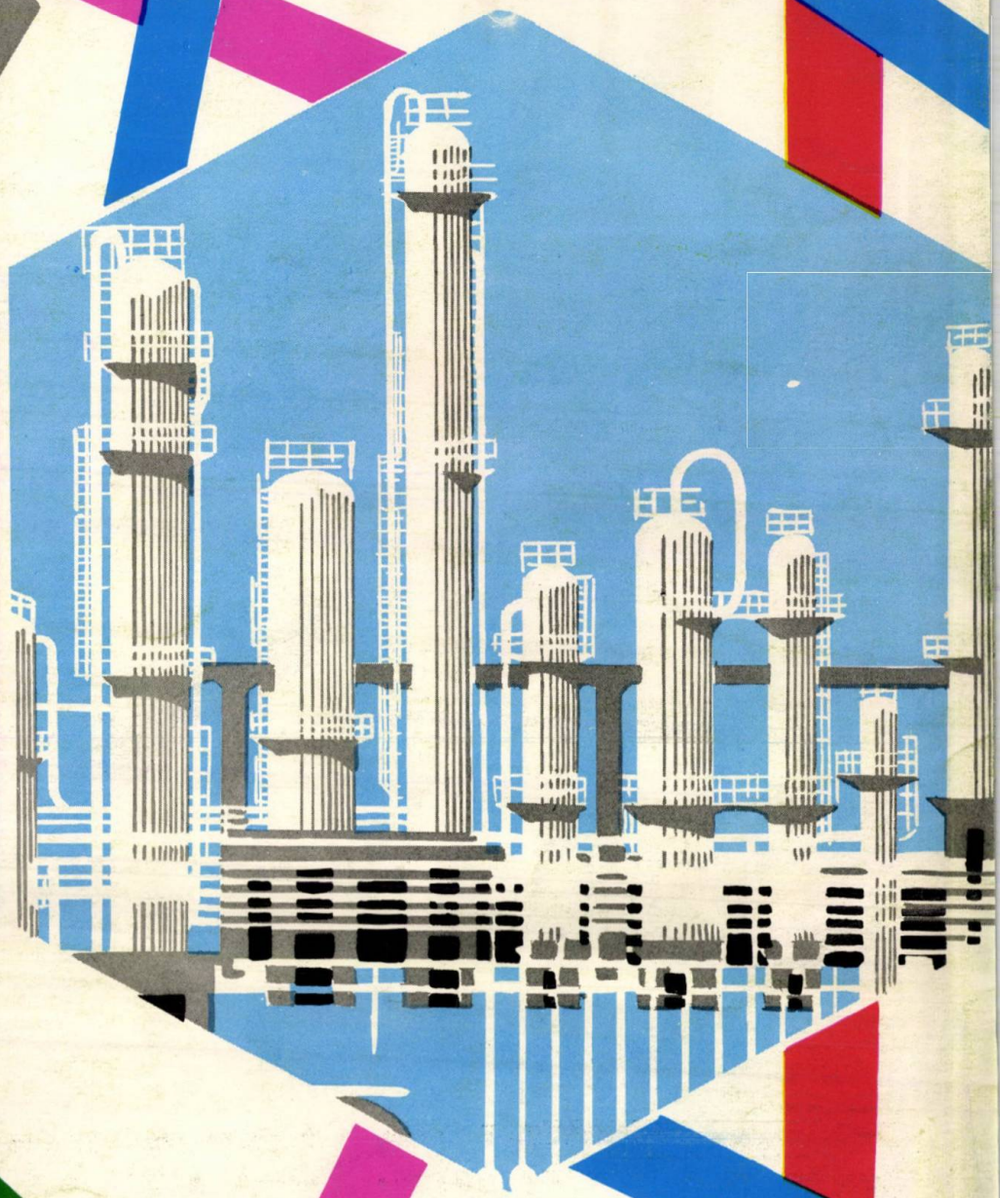

PRODUCE:

- oxigen tehnic
- amoniac
- acid azotic
- azotat de amoniu
- uree îngrăşământ şi uree tehnică
- catalizatori pt. industria amoniacului

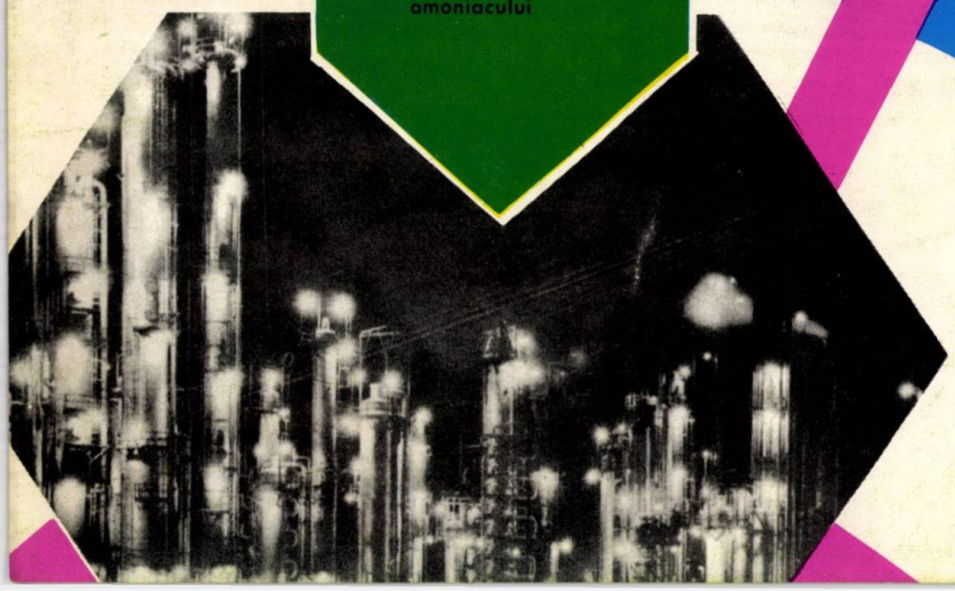

- acetilenă
- acetaldehidă
- acid acetic
- Butanol
- acetat de vinil monomer
- poliacetat de vinil catalizator pt. sinteza butanolului şi acetatului de vinil monomer
- acid nicotinic

LUMEA

Nr. 29 15 iulie 1971

Italia

NOUL FLUX AL MIŞCĂRILOR SOCIALE

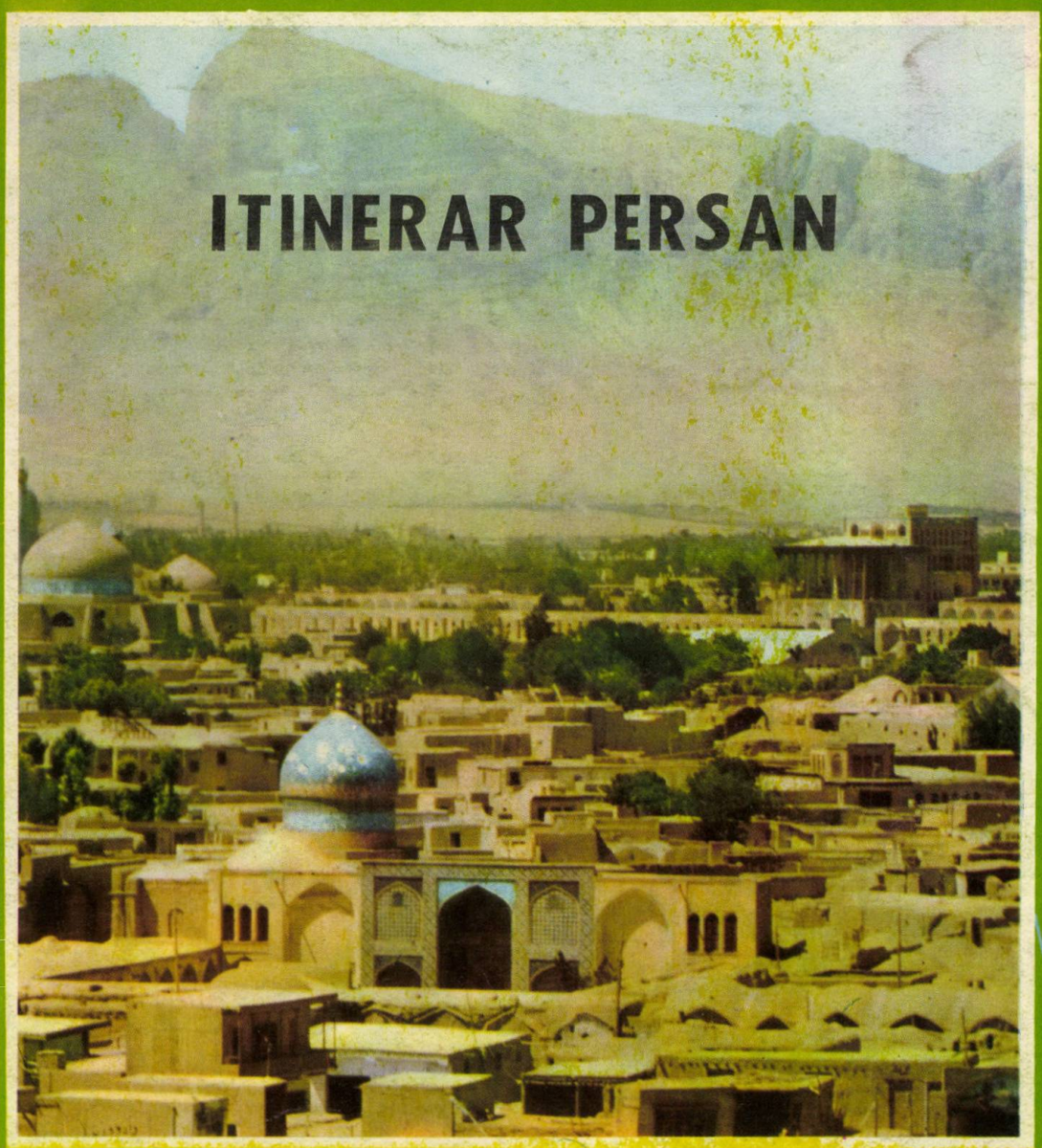

„Cartea albă" britanică

AMPLIFICAREA CONTROVERSELOR POLITICE

EPILOG LA UN „DOCUMEN SUPRASECRET"

Primirea de către preşedintele Consiliului de Stat, Nicolae Ceauşescu, a delegaţiei Guvernului Regal de Uniune Naţională al Cambodgiei condusă de Sarin Chhak, ministrul afacerilor externe

Preşedintele Consiliului de Miniştri, Ion Gheorghe Maurer, a primit pe Surendra Mohan Kumaramangalam, trimis special al guvernului Indiei, ministrul minelor şi oţelului

La invitaţia C.C. al P.C.R. şi a guvernului român, se află în ţara noastră, într-o vizită de prietenie, o delegaţie a Frontului Naţional şi guvernului Republicii Democrate Populare a Yemenului, condusă de Mahmud Abdallah Oshish, membru al Comitetului Executiv al Frontului Naţional, vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri al R.D.P.Y.

LUMEA

Nr. 29 (403) 15 iulie 1971

Citeva dintre subiectele actualității internaționale comentate în acest număr al revistei: convorbirile româno-polone prilejuite de vizita la Varșovia a ministrului de externe român (pag. 4) ; călătoria șefului diplomației italiene, Aldo Moro, în Uniunea Sovietică (pag. 5) ; noua rundă a tratativelor SALT (pag.6) ; eșecul tentativei de lovitură de stat din Maroc (pag. 7) ; dezbaterea din Marea Britanie după publicarea „Cărții albe" a cabinetului Heath în problema aderării la Piața comună (pag. 9) ; implicațiile hotărîrii guvernului austriac de a organiza alegeri înainte de termen (pag. 8).

Italia cunoaște actualmente o nouă efervescență a mișcărilor sociale. Desfășurîndu-se sub semnul unității muncitorești și sindicale și avînd ca obiectiv fundamental înfăptuirea unei reale politici de reforme și înnoiri democratice, aceste mișcări se petrec intr-un moment politic complex, în care coaliția guvernamentală — și în primul rînd partidul democrat-creștin — este confruntată cu necesitatea unor clarificări și reexaminări de poziții impuse de testul electoral de luna trecută (pag. 18).

Se împlinesc în curînd două milenii și jumătate de la întemeierea statului persan. Iranul, gazda festivităților ce vor avea loc cu acest prilej, oferă astăzi imaginea unei țări angajate într-un efort multilateral de modernizare economică, implicînd deopotrivă dezvoltarea unor ramuri industriale fundamentale și introducerea tehnicii noi în agricultură, menită să fertilizeze vaste întinderi de pămînt smulse deșertului. O notabilă contribuție în această direcție o va aduce și fabrica de tractoare din Tabriz, construită cu sprijinul specialiștilor români (pag. 20).

Încheiem în acest număr prezentarea celor mai edificatoare episoade extrase de presa americană din documentele secrete ale Pentagonului, privind istoricul agresiunii S.U.A. în Indochina. Ceea ce caracterizează totalitatea acestor episoade, indiferent de etapa în care s-au produs, este aceeași „dublă contabilitate" ; un registru public, destinat să creeze în opinia publică o stare de spirit mai puțin ostilă intervenției militare în Vietnam, și un registru confidențial, care contrazice pas cu pas declarațiile oficiale ale cîtorva Administrații succesive în legătură cu problema vietnameză (pag. 22).

ARTICOLE ȘI CORESPONDENȚE

Un strălucit program de dezvoltare a gîndirii creatoare în activitatea politico-ideologică. 2

Varșovia. Evoluția ascendentă a relațiilor de prietenie și colaborare româno-polone. Iosif Dumitrașcu. 4

Moscova. Convorbiri sovieto-italiene. Laurențiu Duță. 5

Helsinki. S.A.L.T. : A cincea rundă. Eugen Phoebus. 6

Rabat. Lovitură de stat eșuată. Dumitru Constantin. 7

Viena. Sub semnul alegerilor. Petre Stăncescu. 8

Londra. „Marea dezbatere". Richard Clements. 9

Ziua națională a Franței. Florica Șelmaru. 13

În țară străină... Ilie Șerbănescu. 14

Italia. Dosarul economic-social și confruntările politice. Rodica Dumitrescu. 18.

Cazul documentelor secrete ale Pentagonului (IV). Felicia Antip. 22

Cercetarea viitorului și programele pe termen lung. Anca Voican. 24

Salisbury. Lipsesc cei în cauză. I. Ș. 26

DIN SURSE. 11

INTERVIUL NOSTRU

Sarin Chhak, ministrul afacerilor externe al Guvernului Regal de Uniune Națională al Cambodgiei. 12

ÎNSEMNĂRILE UNUI ECONOMIST

Între Est și Vest. Costin C. Kiriței escu. 17

MERIDIANE '71

Itinerar persan. Radu Budeanu. 20

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ

Le Monde, The Guardian, Mednarodna Politika, Granma, International Herald Tribune. 27—30

PROFIL

Stanko Todorov, președintele Consiliului de Miniștri al Republicii Populare Bulgaria. 30

POȘTA REDACȚIEI. 31—32

UN STRĂLUCIT PROGRAM DE DEZVOLTARE A GÎNDIRII CREATOARE ÎN ACTIVITATEA POLITICO-IDEOLOGICĂ

Comuniștii, și împreună cu ei întregul popor, trăiesc și participă în aceste zile la procesul de amplă dezbatere a programului prezentat de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru îmbunătățirea activității politico-ideologice, de educare marxist-leninistă a membrilor de partid, a tuturor oamenilor muncii. O largă, atotcuprinzătoare perspectivă deschide acestei dezbateri expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu la consfătuirea de lucru a activului de partid din domeniul ideologiei și al activității politice și cultural-educative. Prin puterea de gîndire înnoitoare proprie activității desfășurate de secretarul general al Partidului Comunist Român, în fiecare zonă a vastului front al construcției socialiste, a fost oferit activului de partid, de stat, cadrelor conducătoare, tuturor membrilor de partid, ca și întregului popor, un exemplu de profundă analiză marxist-leninistă a fenomenelor atît de complexe, de multilaterale, ale ideologiei, culturii și educației în societatea noastră contemporană. În programul de continuă ascensiune spre noua spiritualitate, comunistă, a cetățenilor patriei noastre – componentă inseparabilă a noii societăți socialiste multilateral dezvoltate, se desprinde, cu deplină și reconfortantă claritate, împletirea strînsă, organică între concepția materialist-dialectică despre lume, profundul umanism socialist și combativitatea revoluționară a ideologiei marxist-leniniste. Documentele oferite de secretarul general al partidului înfățișează datele fundamentale ale activității politico-ideologice și cultural-educative ale etapei actuale, cu plusurile și minusurile sale, dar în particularitățile și cerințele sale esențiale și în continuitate principială și practică cu sarcinile și linia trasată de Congresul al IX-lea, din vara lui 1965, de Conferința Națională din 1967 și de Congresul al X-lea din 1969.

Din opiniile împărtășite în cadrul amplei și entuziastei dezbateri colective ce are loc se desprinde net convingerea că membrii partidului nostru, oamenii muncii din România socialistă, toți creatorii de valori materiale și spirituale înțeleg în toată plenitudinea lui sensul adînc al noilor măsuri preconizate, importanța lor deosebită pentru progresul continuu, spre noi culmi, al societății noastre. Tocmai astfel se explică vibrația fecundă a gîndirii participanților la dezbatere, substanța atît de bogată în idei constructive a pozițiilor exprimate. Prin glasul său cel mai autorizat, partidul cheamă la dezvoltarea creatoare a teoriei marxist-leniniste, la desfășurarea la un nivel înalt a activității politico-ideologice, la exigență față de tot ce intră în sfera dezvoltării vieții materiale și spirituale, culturale a poporului nostru, față de tot ce concură spre procesul formării conștiinței noi, socialiste. Conștient de profunda însemnătate a programului, în spirit de înaltă responsabilitate partinică și cetățenească, pătruns de esența rolului conducător al partidului comunist, poporul nostru răspunde cu un sprijin unanim și nestrămutată hotărîre de a păși pe treptele din ce în ce mai înalte ale orînduirii socialiste.

„Ca rezultat al tuturor transformărilor în structura socială, al apropierii care are loc între clasa muncitoare, țărănime, intelectualitate, al rezolvării juste a problemei naționale și întăririi unității dintre oamenii muncii fără deosebire de naționalitate, spune tovarășul Nicolae Ceaușescu în expunerea sa, **societatea românească parcurge un proces continuu de dezvoltare în toate domeniile de activitate, de omogenizare, se întărește continuu unitatea întregului popor în jurul partidului nostru comunist, pe baza ideologiei marxist-leniniste".**

Este, desigur, firească această preocupare atît de susținută pentru activitatea ideologică, teoretică, educativă a oamenilor muncii.

De-a lungul amplului document, secretarul general al partidului răspunde la problemele ridicate de înfăptuirea unui program de o asemenea importanță. Analiza pătrunde în toate compartimentele variate ale acestui tot unitar care este societatea românească socialistă. Generalizarea teoretică se desprinde firesc și creator din observarea faptului concret, a experienței practice privită în desfășurarea și tendința ei, căreia i se aplică criteriul științific și obiectiv al teoriei. Este un viguros și profund grăitor exemplu al modului în care se exprimă teza marxist-leninistă a îmbinării teoriei cu practica. Țelul apare cu forța necesității obiective: a da procesului de educație socialistă întreaga amplitudine posibilă, pe o zonă cît mai vastă, cu eficiență egală în toate straturile societății.

Cu forța și curajul ce sînt proprii partidelor a căror justețe și principialitate marxist-leniniste sînt verificate și confirmate de propriile realizări și de încrederea mereu mai fermă pe care și-au cîștigat-o din partea popoarelor pe care le conduc, documentele prezentate de secretarul general al P.C.R., măsurile adoptate și dezbaterile scot la iveală lipsurile, deficiențele și neajunsurile ce se mențin încă în munca politico-ideologică și cultural-educativă. Apreciind că mersul înainte al societății noastre, marile succese obținute reclamă cu necesitate imperioasă înlăturarea tuturor acestor minusuri, programul adoptat în unanimitate de Comitetul Executiv și dezbătut acum pe scară națională încheie enunțarea măsurilor stabilite prin formularea sintetică, cu mare forță de sugestie, a sorgintei și adresei lor:

„Acționînd în direcția măsurilor propuse, este necesar ca organele și organizațiile de partid să asigure orientarea întregii activități politico-ideologice și cultural-educative în spiritul tradițiilor revoluționare ale partidului nostru, al principiilor marxist-leniniste, al internaționalismului proletar, al solidarității oamenilor muncii din țara noastră cu toate popoarele care făuresc noua orînduire socialistă, cu mișcarea comunistă și muncitorească internațională, cu clasa muncitoare, cu popoarele care luptă pentru eliberarea națională, pentru apărarea independenței și suveranității lor naționale, cu toate forțele contemporane care se ridică împotriva imperialismului, pentru progres social și pace.

Partidul nostru consideră că îndeplinirea sarcinilor naționale, cît și a celor internaționale, constituie o unitate dialectică inseparabilă, îmbinarea lor armonioasă fiind o îndatorire fundamentală a fiecărui comunist".

Din parcurgerea opiniilor exprimate în telegramele adresate C.C. al P.C.R., tovarășului Nicolae Ceaușescu, ca și a scrisorilor adresate redacțiilor, se degajă impresia puternică a legăturii indisolubile pe care oamenii muncii o realizează între înaintarea societății noastre pe drumul socialismului și comunismului și procesul ridicării calitative a activității politico-ideologice. Cu extraordinară forță se evidențiază înțelegerea deplină de către întregul nostru popor a necesității imperioase de întărire a conștiinței socialiste.

■

Printre temele supuse dezbaterii generale, un loc central îl ocupă principiul internaționalismului proletar, în accepțiunea teoretică și aplicarea sa practică. De-a lungul anilor, și cu o evidență sporită de la Congresul al IX-lea încoace, o preocupare primordială a partidului nostru s-a dovedit a fi strînsa împletire organică, dialectică, a cultivării patriotismului socialist, izvor necesar al capacității creatoare a poporului, cu internaționalismul proletar, exprimat în solidaritatea activă, multiplu manifestată, cu toate forțele înaintate, progresiste, antiimperialiste din întreaga lume. În ampla activitate internațională pe care o desfășoară, relațiile cu toate țările socialiste se află în centrul activității externe a României. P.C.R. militează pentru afirmarea în sfera practicii interstatale dintre țările socialiste a unui nou tip de relații, bazate pe întrajutorare mutuală, pe principiile egalității în drepturi, respectului suveranității și independenței naționale, neamestecului în treburile interne. Sînt relații ce se deosebesc fundamental de raporturile existente între statele lumii capitaliste. În mod constant, partidul nostru acționează cu principialitate internaționalistă pentru refacerea și întărirea unității și coeziunii țărilor socialiste, pentru creșterea și consolidarea prestigiului lor în lume, pentru dezvoltarea și progresul fiecărei țări în parte, pentru afirmarea tot mai puternică a specificului și forței creatoare a fiecărui popor.

A fost o preocupare tenace, constantă, a partidului nostru, nu numai de a promova multilateral pe planul activității practice acest nou tip de relații, dar și de a fundamenta teoretic, potrivit principiilor generale marxist-leniniste, obiectivitatea lor legică în condițiile apariției, formării și

consolidării sistemului socialist mondial. De altfel, am fost cu toții martorii afirmării tot mai puternice, pînă la recunoașterea unanimă, pe plan internațional, a coordonatelor fundamentale ale politicii externe a României. O elocventă manifestare a preocupării permanente, a spiritului militant în care partidul nostru acționează în favoarea relațiilor de prietenie frățească cu toate țările socialiste a constituit-o recenta călătorie în țările socialiste ale Asiei a delegației de partid și guvernamentale conduse de tovarășul Nicolae Ceaușescu. Întregul nostru popor a întărit și reafirmat înalta apreciere dată de Comitetul Executiv al partidului activității desfășurate în cursul vizitei, aceasta avînd de asemenea un larg ecou internațional și bucurîndu-se de aprecierile pozitive ale opiniei publice internaționale. În convorbirile avute cu prilejul acestei călătorii, în documentele publicate, poporul nostru a văzut un prețios aport adus unității țărilor socialiste și a partidelor comuniste și muncitorești, luptei antiimperialiste, solidarității internaționaliste mondiale. Actul de înaltă responsabilitate pentru destinul coeziunii comuniste, pentru pacea și colaborarea internațională apare evident prin el însuși, cît și prin larga sa recunoaștere internațională.

În același spirit internaționalist, în lumina atașamentului față de aceleași principii circumscrise în sfera respectului față de demnitatea și personalitatea fiecărui popor, fiecărei țări, trebuie înțeleasă și apreciată și participarea activă a P.C.R. precum și poziția lui de solidaritate cu lupta tuturor popoarelor împotriva imperialismului, a colonialismului și neocolonialismului, împotriva tendințelor de dominație, de impunere cu forța a unor poziții sau interese străine.

Desigur, vorbind de aceste aspecte ale relațiilor externe ale României, nu putem omite o altă latură, care întregește imaginea activității internaționale a țării noastre și anume promovarea, în spiritul principiilor coexistenței pașnice, a colaborării internaționale cu țări cu alte orînduiri sociale, unde guvernează și acționează o altă concepție despre lume și viață.

România socialistă întreține relații diplomatice cu 98 de state și relații economice sau de altă natură cu peste 100 de țări. În condițiile dezvoltării contemporane, cooperarea internațională apare ca o necesitate obiectivă a progresului fiecărei țări în parte, a dezvoltării civilizației în ansamblul său, o cale sigură și constructivă pentru instaurarea unui climat de încredere, de securitate și pace.

Evidența acestei realități o demonstrează, în fapt, extinderea an de an a relațiilor stabilite între țările socialiste și cele capitaliste dezvoltate și țările în curs de dezvoltare. Dinamica acestor raporturi atestă că orice țară care vrea să progreseze, să beneficieze de și să contribuie la realizările științei și tehnicii înțelege că nu poate rămîne în afara acestui proces. Succesele și progresele realizate de țările socialiste constituie un factor motor al activizării relațiilor internaționale. Pe acest plan, exemplul țării noastre este grăitor : ritmul înalt și constant de dezvoltare a impus România ca un partener respectat și în același timp de încredere. Prestigiul internațional determinat de recunoașterea potențialului creator al poporului nostru nu a putut fi decît consolidat prin prețuirea, generală am putea spune, a activității externe a țării.

Apreciind modul în care s-a reflectat în activitatea politică și ideologică activitatea internațională a țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu apreciază :

„Este adevărat că despre problema politicii externe se scrie pe larg, dar n-aș putea spune că abordăm prea mult din punct de vedere teoretic principiile relațiilor dintre țările socialiste, le afirmăm citeodată, dar nu desfășurăm o activitate teoretică atît pentru a înarma partidul nostru cît și pentru a ne aduce contribuția la clarificarea generală a problemelor".

Evocînd, în context, raportul dintre național și internațional, problemă supusă încă unor confuzii și idei greșite, secretarul general arată necesitatea unei mai intense preocupări pentru înțelegerea clară a concepției partidului nostru în această chestiune. Din analizele largi pe probleme fundamentale ale construcției socialiste și ale unor situații externe, din bogăția contribuției la dezvoltarea teoriei marxist-leniniste ale unor documente elaborate de conducerea de partid, și aici trebuie amintite lucrările tovarășului Nicolae Ceaușescu, care se bucură de o largă prețuire internațională, apare limpede că nu există problemă importantă din domeniul activității politice și ideologice, interne și internaționale, în care conducerea partidului să nu fi abordat și să nu fi expus teza sau concepția sa ; revenea însă, ca o sarcină permanentă a activiștilor din domeniul ideologiei și culturii de masă, propagandiștilor din indiferent ce instituții de cultură, cadrelor din învățămîntul superior și din presă, să dezvolte ideile, să analizeze și să dezbată fenomenele și procesele ce se produc continuu și în zone atît de vaste ca cele ale vieții internaționale.

Partidul și-a precizat și fundamentat teoretic poziția, în problema raportului dintre național și internațional, subliniind că între grija pentru înflorirea multilaterală a fiecărei națiuni, pentru prosperitatea patriei socialiste și principiile internaționalismului socialist nu există nici un fel de contradicție, aceste două laturi ale politicii partidului comunist formînd un tot unitar, inseparabil. Unitatea dialectică dintre național și internațional se realizează prin respectarea intereselor naționale ale fiecărui popor și întărirea solidarității lor internaționaliste. Uneori în mișcarea comunistă internațională chiar această problemă întîmpină interpretări diferite. Poziția clară a partidului nostru în această problemă reprezintă neîndoielnic o contribuție la îmbogățirea marxism-leninismului, o participare activă la discutarea și examinarea de pe pozițiile înaintate ale marxism-leninismului a curentelor și ideilor ce intră în sfera gîndirii filozofice și politice contemporane.

Cooperarea economică și integrarea socialistă sau capitalistă, sensul diferențiat ce se acordă acestor noțiuni și aplicabilității practice, esența constînd în modul în care sînt sau nu afectate independența și suveranitatea națională (prin existența sau absența unei planificări comune și a unei forme de organizare suprastatală) este o altă temă supusă de tovarășul Nicolae Ceaușescu atenției activiștilor din domeniul creației politico-ideologice.

Lupta de eliberare națională, calea și condițiile de dezvoltare a statelor naționale, problemele țărilor în curs de dezvoltare și rolul țărilor mici și mijlocii analizat prin prisma luptei democratice antiimperialiste, **schimbările survenite în societatea capitalistă contemporană,** unde se petrec adînci procese și mutații, modificările survenite **în fizionomia imperialismului** și constanța trăsăturilor sale esențiale, precum și problemele actuale ale mișcării comuniste, **dezvoltarea mișcării muncitorești, lărgirea frontului forțelor antiimperialiste, modul de apreciere a colaborării între aceste forțe,** toate acestea reprezintă probleme pe care evoluția contemporană le aduce pe primul plan al tematicii internaționale. Sînt probleme, după cum se sublinia în expunerea secretarului general al partidului, ce se cer larg abordate în activitatea noastră ideologică și teoretică.

Aceste teme privind aria politicii internaționale a partidului fac parte dintr-un șir întreg de teme, din vasta și cuprinzătoarea sferă a construcției socialiste, în care se manifestă și se exprimă întreaga activitate și gîndire creatoare a partidului nostru. Această amplă problematică pune în fața tuturor celor ce-și desfășoară activitatea în domeniul ideologiei, învățămîntului, culturii, presei etc., sarcini de deosebită însemnătate, destinate să îmbogățească întreaga lor activitate cu un nou conținut.

Tocmai acesta este sensul în care trebuie înțelese indicațiile date de tovarășul Nicolae Ceaușescu — dezvoltarea gîndirii creatoare, de sine stătătoare, în toate domeniile vieții materiale și spirituale a poporului nostru, în întreaga activitate politico-ideologică. Acestei chemări adresate comuniștilor, tuturor oamenilor muncii, trebuie să-i răspundem și să-i închinăm toate eforturile, pentru a ridica pe o nouă treaptă mai înaltă activitatea politică și ideologică, parte indisolubilă a întregului proces de construire a societății noastre socialiste.

„În general — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — **consider că este necesar ca activitatea ideologică, teoretică a partidului nostru să abordeze toate problemele care apar în viața contemporană, să le trateze deschis, de pe poziții marxist-leniniste, să elaboreze o concepție și o linie clară care să stea la baza întregii munci ideologice de înarmare a partidului, a clasei muncitoare, a poporului nostru".**

Pentru redacția revistei „Lumea" ideile exprimate în documentele secretarului general constituie sursa prețioasă a cunoașterii direcțiilor pe care trebuie să le urmeze pentru îmbunătățirea activității sale, îndeamnă cu exigență la o serioasă privire critică spre rezultatele muncii noastre. Necesitatea de a trata problemele internaționale la un înalt nivel corespunde cu rolul ce ne revine ca organ de presă de partid și cu așteptările maselor de cititori.

O revistă de partid profilată în exclusivitate pe problemele vieții internaționale trebuie să-și fixeze ca obiectiv primordial cuprinderea și tratarea amplă a activității pe plan extern a partidului și statului nostru, la nivelul prestigiului, acțiunilor, inițiativelor de răsunet, contribuției la dezbaterea marilor probleme internaționale, participării active a țării noastre la eforturile pentru reglementarea lor.

Deschizînd ferestre largi spre viitorul etic, spiritual al societății noastre, măsurile în domeniul ideologiei și educației pun în fața noastră sarcini ample de orientare teoretică, de substanțiere marxistă a activității.

Îmbunătățirea necontenită a muncii politico-ideologice, față de care și-au exprimat adeziunea plenară, unanimă, oamenii muncii din toate domeniile de activitate materială și spirituală, va determina fără îndoială o și mai puternică întărire a unității întregului nostru popor în jurul Partidului Comunist Român, forța conducătoare a societății noastre, va stimula cu eficiență sporită forțele și energiile angajate în opera de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate în țara noastră.

VARȘOVIA

EVOLUȚIA ASCENDENTĂ A RELAȚIILOR DE PRIETENIE ȘI COLABORARE ROMÂNO-POLONE

Corespondență pentru „Lumea"

Săptămîna trecută, ministrul afacerilor externe al Republicii Socialiste România, Corneliu Mănescu, a făcut, la invitația omologului său polonez Stefan Jedrychowski, o vizită oficială de prietenie în Polonia. Inscriindu-se în contextul general al politicii partidului și statului nostru de dezvoltare și întărire continuă a relațiilor de prietenie și colaborare multilaterală cu toate statele socialiste, recenta vizită s-a încheiat cu rezultate rodnice pentru evoluția raporturilor reciproce, tovărășești, româno-polone.

Gama problemelor abordate în timpul celor două runde de convorbiri oficiale dintre miniștrii de externe român și polonez, precum și în cadrul discuțiilor avute de ministrul român cu președintele Consiliului de Stat, Josef Cyrankiewicz, și cu premierul polonez, Piotr Jaroszewicz, a fost deosebit de largă. Convorbirile, desfășurate într-o atmosferă de prietenie și înțelegere reciprocă, au oferit un cadru favorabil realizării unui schimb cuprinzător, sincer și util de păreri cu privire la stadiul actual și la perspectivele colaborării româno-polone. Pe ordinea de zi a întîlnirilor celor doi miniștri de externe au fost înscrise totodată unele probleme actuale ale situației internaționale.

Comunicatul comun dat publicității la sfîrșitul vizitei relevă satisfacția ambelor părți față de dezvoltarea cu succes a relațiilor reciproce, în conformitate cu principiile și țelurile Tratatului de prietenie, colaborare și asistență mutuală din 12 noiembrie 1970, tratat care a deschis perspective noi, deosebit de favorabile, extinderii și aprofundării pe multiple planuri a acestor relații. Este semnificativ, printre altele, faptul că în ultimii ani, schimburile comerciale și colaborarea economică dintre cele două țări a cunoscut o evoluție ascendentă. Astfel, volumul schimburilor reciproce de mărfuri a crescut în 1970 de aproape două ori în comparație cu 1965. Volumul global al schimburilor reciproce pe anii 1971—1975 urmează să înregistreze o nouă creștere, cu circa 76 la sută, comparativ cu cincinalul precedent. Ponderea mașinilor și utilajelor este în continuă creștere în ansamblul schimburilor economice, fiind în prezent de aproape 50 la sută. In aceste zile a avut loc un eveniment semnificativ în acest sens : livrarea în Polonia a celei de a 250-a locomotive Diesel electrice românești.

Cele două guverne, se subliniază în comunicat, au reafirmat hotărîrea „de a dezvolta colaborarea multilaterală dintre Republica Socialistă România și Republica Populară Polonă, în interesul popoarelor român și polonez, al întăririi unității țărilor socialiste, al cauzei păcii și socialismului". Oprindu-se asupra colaborării economice dintre cele două țări, Comunicatul relevă importanța deosebită a factorului eficienței la capitolul folosirii tuturor posibilităților de dezvoltare a acestei colaborări, îndeosebi în sfera producției și a cercetării științifice. Cele două părți au evidențiat importanța îndeplinirii protocolului din 12 noiembrie 1970 privind rezultatele convorbirilor dintre delegațiile de partid și guvernamentale ale Republicii Socialiste România și Republicii Populare Polone referitoare la dezvoltarea în continuare a colaborării economice și tehnico-științifice, precum și a celorlalte instrumente de colaborare bilaterală. In același timp, în vederea realizării unei mai bune cunoașteri, a unei mai strînse cooperări între popoarele român și polonez, miniștrii de externe ai celor două țări au convenit să se întreprindă măsuri concrete în vederea semnării convenției privind deschiderea, pe bază de reciprocitate, a unor centre culturale la București și Varșovia.

Miniștrii au reafirmat hotărîrea țărilor lor „de a acționa permanent pentru dezvoltarea relațiilor de prietenie și colaborare cu țările membre ale C.A.E.R. și cu statele participante la Tratatul de la Varșovia, cu toate țările socialiste, de a contribui la unitatea și coeziunea lor, în interesul socialismului și păcii în lume". Comunicatul comun reafirmă, totodată, hotărîrea României și Poloniei de a dezvolta și lărgi relațiile de colaborare cu toate statele, fără deosebire de orînduire socială, pe baza respectării stricte a principiilor independenței și suveranității naționale, integrității teritoriale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc.

In contextul larg al schimbului reciproc de păreri asupra situației internaționale actuale, cei doi miniștri au subliniat progresele realizate în îmbunătățirea atmosferei pe continentul european și au accentuat importanța deosebită a intensificării în continuare a eforturilor în vederea instaurării în Europa a unui climat de destindere și înțelegere, de pace și securitate. Sînt binecunoscute contribuția României și Poloniei, inițiativele și acțiunile lor, precum și cele întreprinse împreună cu alte state socialiste în direcția realizării securității pe continentul nostru, a intensificării colaborării dintre state. Comunicatul comun reliefează năzuința ambelor părți de a acționa și în viitor în direcția pregătirii și convocării cît mai grabnice, fără condiții prealabile, a conferinței europene, cu participarea egală în drepturi a tuturor statelor interesate. Același document constată că semnarea Tratatului dintre U.R.S.S. și R.F. a Germaniei precum și a Tratatului dintre R.P. Polonă și R.F. a Germaniei reprezintă un element important al stabilirii și normalizării situației în Europa și subliniază că ratificarea cît mai grabnică și îndeplinirea integrală a acestor tratate sînt în interesul destinderii și păcii pe continent. Cei doi miniștri și-au exprimat convingerea fermă în ce privește necesitatea imperioasă de a adopta unele măsuri efective în vederea asigurării unei păci trainice și a întăririi securității în întreaga lume, cum ar fi, de exemplu, încetarea cursei înarmărilor, înfăptuirea dezarmării generale și, în special, a dezarmării nucleare.

Convorbirile româno-polone de la Varșovia au prilejuit reafirmarea sprijinului deplin și a solidarității ambelor țări cu lupta eroică a popoarelor vietnamez, cambodgian și laoțian împotriva agresiunii imperialismului american, pentru retragerea trupelor S.U.A. și ale aliaților lor din Indochina. Totodată, a fost exprimat sprijinul față de propunerile în 7 puncte ale Guvernului Revoluționar Provizoriu al Republicii Vietnamului de Sud în problema reglementării pașnice a

→

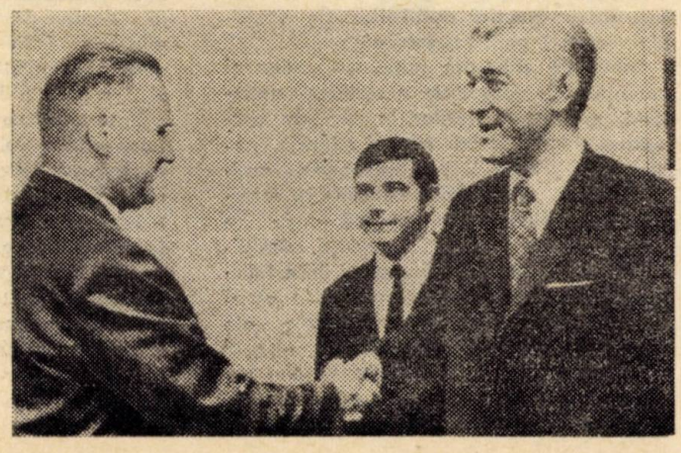

Intîlnire între premierul Piotr Jaroszewicz și tovarășul Corneliu Mănescu

conflictului din Vietnam. Miniștrii au mai subliniat necesitatea soluționării conflictului din Orientul Apropiat pe baza cunoscutei rezoluții din 1967 a Consiliului de Securitate. Pentru întărirea autorității și eficienței O.N.U. este necesară — se subliniază de asemenea în comunicatul comun — aplicarea principiului universalității organizației.

După cum se știe, România promovează cu consecvență practica întîlnirilor și contactelor bilaterale, la diverse niveluri, cu toate țările socialiste. Țara noastră consideră că această practică permite discutarea tovărășească a problemelor de interes reciproc, găsirea unor soluții în interesul reciproc al părților, al dezvoltării prieteniei și colaborării lor multilaterale, oferă posibilitatea stabilirii unor puncte de vedere comune în probleme ale vieții internaționale. Utilitatea de necontestat a discuțiilor între factorii de conducere din diferite domenii de activitate a fost demonstrată, încă o dată, cu prilejul vizitei ministrului de externe român în Polonia. Evidențiind aceasta, comunicatul româno-polon exprimă hotărîrea celor două părți de a continua și adînci colaborarea dintre ministerele de externe ale României și Poloniei.

La plecarea din Varșovia, ministrul de externe român, Corneliu Mănescu, a declarat reprezentanților presei, televiziunii și posturilor de radio poloneze : „Pot să spun că am avut convorbiri sincere... schimbul de păreri efectuat fiind, după părerea mea, deosebit de interesant și folositor pentru ambele părți. Plec cu încrederea că relațiile dintre țările noastre se vor dezvolta în continuare".

Urmărită cu un deosebit interes în cercurile politice, de către observatorii din Varșovia, vizita în Polonia a ministrului de externe român a contribuit la dezvoltarea în continuare a relațiilor de prietenie și colaborare frățească româno-polone, în interesul celor două popoare, al cauzei generale a socialismului și păcii.

Iosif DUMITRAȘCU

Varșovia, 13 iulie

MOSCOVA

CONVORBIRI SOVIETO-ITALIENE

Corespondență pentru „Lumea"

În săptămîna care a trecut, atenția observatorilor de aici a fost reținută, printre altele, de vizita în Uniunea Sovietică a ministrului afacerilor externe al Italiei, Aldo Moro. Așa cum se menționează în comunicatul comun dat publicității, vizita ca și tratativele purtate de ministrul italian — tratative care au cuprins o arie foarte largă de probleme — „au constituit o utilă contribuție la cauza întăririi colaborării dintre U.R.S.S. și Italia, în interesul popoarelor sovietic și italian, în interesul securității europene și internaționale".

Un accent deosebit în cursul convorbirilor a fost pus pe dezvoltarea continuă a relațiilor economice dintre cele două țări, relații care au cunoscut o evoluție continuu ascendentă în ultimii ani. Într-adevăr, în prezent, volumul anual al schimburilor de mărfuri dintre U.R.S.S. și Italia depășește suma de 500 000 000 de ruble, înregistrînd o creștere de circa 2,5 ori față de nivelul anului 1965. În ce privește exporturile în U.R.S.S., Italia se situează pe locul al treilea dintre țările capitaliste, iar în ce privește importurile — pe locul al patrulea. Cîteva exemple sînt edificatoare. În luna septembrie a anului trecut, Uzina de autoturisme din orașul Togliatti, construită în colaborare cu firma italiană „Fiat", a produs primul automobil. În același timp, un acord pe care ziarul „Izvestia" îl califica „cel mai mare, nu numai din practica organizațiilor sovietice de comerț exterior ci și din lume", a fost semnat între guvernul sovietic și societatea italiană E.N.I. Potrivit acestuia, Uniunea Sovietică va livra Italiei, în viitorii 20 de ani, cantitatea de 100 000 000 000 m.c. de gaze naturale, începînd din anul 1973, eșalonat — cîte șase miliarde pe an. În schimb, firmele italiene, printre care „Italsider", „Fiat", Pirelli", „Nuovo Pignone", „Snam Progetti" vor livra Uniunii Sovietice țevi de oțel de mare diametru, pompe, compresoare, utilaje pentru exploatarea zăcămintelor de gaze, mașini și instrumente de telemetrie, comunicație, precum și utilaje pentru industria ușoară și comerț. Volumul schimburilor în cadrul acestui mare contract va atinge circa 3 000 000 000 dolari.

O importantă delegație de specialiști și tehnicieni ai conducerii societății I.R.I. care reunește întreprinderile etatizate din Italia, a făcut la începutul acestui an o vizită în Uniunea Sovietică, pentru a studia noi posibilități de colaborare tehnico-științifică în asemenea domenii cum sînt construcțiile și amenajările rutiere, comunicațiile, siderurgia etc. După cum arăta conducătorul delegației, Fausto Calabria, directorul I.R.I., colaborarea tehnico-științifică este considerată drept un firesc însoțitor al relațiilor economice și comerciale dintre cele două țări.

Constatînd cu satisfacție dezvoltarea favorabilă a relațiilor reciproce, mai ales în sferele economice și tehnico-științifice, unde a și fost acumulată o vastă experiență pozitivă, cele două părți și-au reafirmat — cu ocazia recentelor convorbiri — dorința „de a adînci și pe viitor relațiile de colaborare reciproc avantajoase în toate domeniile".

În planul problemelor internaționale abordate, Aldo Moro și Andrei Gromiko s-au oprit, în primul rînd, asupra evoluției situației în Europa, unde ambele părți „au constatat cu satisfacție procesul de îmbunătățire a atmosferei politice". Printre altele, interlocutorii au remarcat că „guvernele interesate au realizat în ultima vreme un oarecare progres în examinarea diferitelor probleme" și și-au exprimat dorința ca tratativele corespunzătoare să fie încheiate, cît mai grabnic, asigurîndu-se posibilitățile optime pentru realizarea progresului în toate principalele direcții ale politicii europene.

Comunicatul releva faptul că cele două guverne intenționează să acționeze „în favoarea unei securități eficiente a statelor, a unei largi colaborări și a creării unei atmosfere de încredere reciprocă ceea ce ar permite, de asemenea, depășirea succesivă a contrapunerii militare a statelor sau grupurilor de state din Europa". În lumina celor de mai sus, interlocutorii și-au confirmat interesul comun pentru ținerea unei conferințe general-europene consacrată securității și colaborării, cu participarea și a S.U.A. și Canadei, exprimîndu-și dorința ca aceasta să aibă loc în viitorul cel mai apropiat.

O altă problemă căreia părțile i-au rezervat o deosebită atenție, se referă la reducerea forțelor armate și armamentelor din Europa, față de care s-a

→

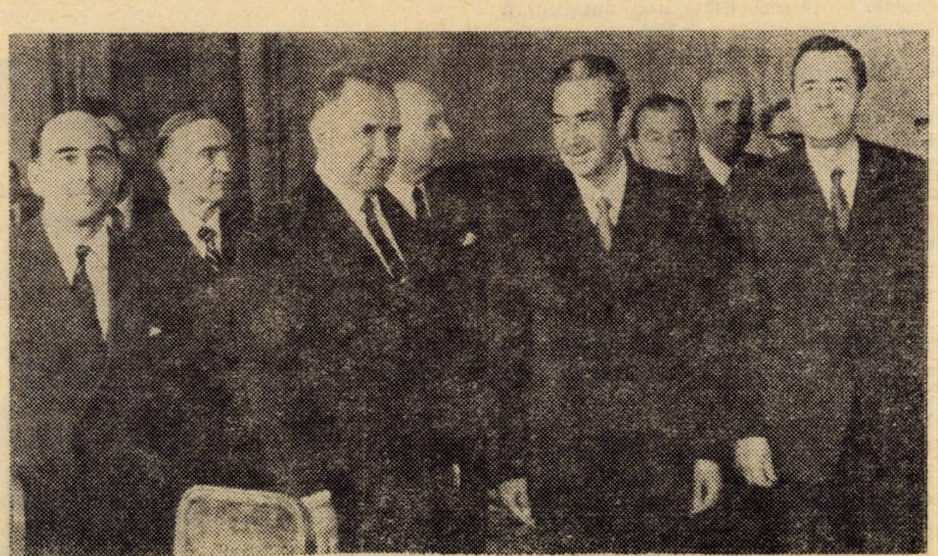

Alexei Kosighin, Aldo Moro și Andrei Gromiko

manifestat un interes comun. Cele două guverne și-au exprimat, de asemenea, părerea că este necesar să se continue eforturile în vederea înfăptuirii unor măsuri parțiale privind dezarmarea și oprirea cursei înarmărilor în același timp cu continuarea acțiunilor în vederea realizării dezarmării generale și totale, inclusiv a dezarmării nucleare.

După cum se subliniază în documentul final al convorbirilor sovieto-italiene, „în conformitate cu țelurile Cartei O.N.U., ambele părți și-au confirmat atașamentul față de principiile independenței și suveranității, integrității teritoriale, neamestecului în treburile interne, coexistenței pașnice și respectării drepturilor popoarelor de a-și defini propria orînduire socială, renunțării la folosirea sau amenințarea cu folosirea forței, rezolvării pe calea tratativelor a problemelor internaționale existente".

Convorbirile sovieto-italiene au relevat o dată mai mult utilitatea practică a consultărilor politice bilaterale. Acestea au permis o mai bună cunoaștere a pozițiilor părților, adoptarea unor hotărîri în interesul comun al celor două țări, reafirmarea dorinței de a dezvolta colaborarea reciproc-avantajoasă în diverse domenii. Fără îndoială, dezvoltarea raporturilor bilaterale sovieto-italiene este în avantajul celor două țări și popoare și, în același timp, constituie un aport la cauza mai bunei înțelegeri și cooperări între toate statele europene fără deosebire de orînduire socială, în interesul păcii și securității în Europa și în lume.

Laurențiu DUȚĂ

Moscova, 13 iulie

HELSINKI

S.A.L.T.: A CINCEA RUNDĂ

La 8 iulie, în capitala Finlandei a debutat cea de-a cincea rundă a tratativelor sovieto-americane S.A.L.T. Așa cum se știe, la capătul ultimei din cele patru runde de negocieri anterioare, desfășurate alternativ la Helsinki și Viena (17 noiembrie — 22 decembrie 1969 ; 16 aprilie — 14 august 1970 ; 2 noiembrie — 18 decembrie 1970 ; 15 martie — 28 mai 1971), s-a anunțat că Uniunea Sovietică și S.U.A. au convenit să-și concentreze eforturile, în cursul acestui an, în vederea pregătirii unui acord pentru limitarea desfășurării sistemelor de apărare antirachete. De asemenea, s-a convenit ca la încheierea acordului privind sistemul de apărare antirachete să fie stabilite și unele măsuri în domeniul limitării înarmărilor strategice ofensive. Cele două părți — se arăta în comunicat — pornesc de la înțelegerea că toate acestea vor crea condiții mai favorabile convorbirilor ce vor urma privind limitarea înarmărilor strategice în ansamblu. Marea majoritate a observatorilor politici au apreciat atunci înțelegerea intervenită ca fiind de natură să marcheze o evoluție importantă în aceste convorbiri, să ducă la scoaterea lor din impasul prelungit în care se aflau.

Înaintea începerii actualei runde a tratativelor (care se apreciază că va dura cel puțin șase săptămîni), șefii celor două delegații au făcut declarații asupra perspectivelor realizării unui acord. „Guvernul sovietic — a spus Vladimir Semionov, conducătorul delegației sovietice — a dat delegației noastre o indicație clară : să acționeze constructiv în direcția ajungerii la un rezultat care să corespundă intereselor popoarelor ambelor țări și sarcinii întăririi păcii generale, a obținerii unor rezultate concrete. Ne exprimăm speranța că această năzuință este reciprocă și va permite să ajungem la realizarea țelurilor pe care ni le-am propus". La rîndul său, conducătorul delegației americane, Gerard Smith, și-a exprimat speranța că negocierile „vor continua în ritm mai intens pentru a transpune înțelegerea, la care s-a ajuns la cel mai înalt nivel între ambele guverne, în rezultate concrete". El a mai spus că nu va face speculații în legătură cu termenul încheierii unui eventual tratat de limitare a armelor defensive, dar a adăugat : „Sper că se va ajunge la un acord".

În ajunul reluării negocierilor sovieto-americane, ziarul „Pravda" a publicat un articol consacrat convorbirilor S.A.L.T. și evoluției lor. „La convorbiri — se spune, printre altele, în articol — este vorba despre modul în care să se limiteze răspîndirea și dezvoltarea celor mai perfecționate și mai puternice armamente, care formează baza arsenalului militar al celor două puteri. Și dacă printre multitudinea de probleme ridicate la masa tratativelor se află și unele care au ajuns la stadiul unei analize practice, atunci aceasta constituie deja un anumit succes al participanților la convorbiri, care să dea speranța ieșirii din impas... Înțelegerea dintre U.R.S.S. și S.U.A. cu privire la țelurile cele mai apropiate ce trebuie atinse la convorbirile privind limitarea armelor strategice deschide perspective favorabile pentru un progres în viitor... Există o condiție importantă de care depinde progresul convorbirilor sovieto-americane și la care s-a referit permanent partea sovietică ; hotărîtoare pentru succesul acestor convorbiri este respectarea strictă a principiului asigurării egale a securității statelor, renunțarea la încercările de a obține avantaje unilaterale pe seama altora".

Opinia publică internațională urmărește cu atenție convorbirile de la Helsinki, ca și în general tratativele de la Geneva din Comitetul pentru dezarmare. O face cu convingerea fermă a utilității oricăror măsuri parțiale, tranzitorii, care pot favoriza destinderea internațională, pot ușura atingerea obiectivului primordial : dezarmarea generală și, în primul rînd, dezarmarea nucleară. Realizarea acestui obiectiv reprezintă una din aspirațiile cele mai arzătoare ale omenirii, o necesitate imperioasă a progresului și păcii în care sînt interesate toate națiunile, toate statele lumii, indiferent de mărimea teritoriului sau a populației, de potențialul lor material. Tocmai de aceea, la înfăptuirea deziderateului vital al dezarmării este necesar să participe toate popoarele, toate țările lumii — mari, mijlocii sau mici — abordîndu-se cu consecvență toate aspectele fundamentale ale problemei dezarmării generale. Întreaga desfășurare a vieții internaționale pune în lumină necesitatea de a acționa cu o energie sporită pentru rezolvarea problemelor dezarmării, pentru abordarea eficientă a acestor probleme, evidențiază necesitatea de a se trece de la discuțiile generale despre dezarmare, în sfîrșit, la acțiuni concrete, practice în acest sens.

Eugen PHOEBUS

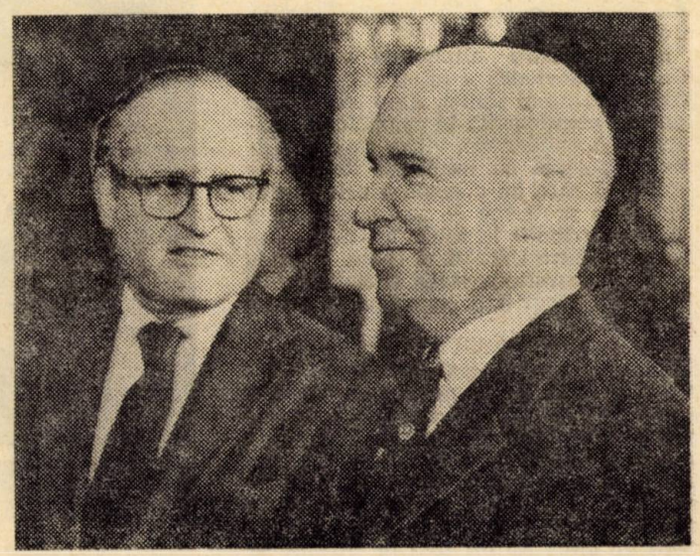

Gerard Smith și Vladimir Semionov

RABAT

LOVITURĂ DE STAT EȘUATĂ

Regele Hassan al II-lea

Marocul a fost zilele trecute scena unei tentative de lovitură de stat militară, care a eșuat pînă la urmă. După cîteva ore de tensiune și de lupte încordate, în timpul cărora un mare număr de militari și civili și-au pierdut viața, calmul în țară a fost restabilit, iar situația a trecut sub controlul trupelor credincioase guvernului marocan.

Potrivit relatărilor agențiilor de presă, sîmbătă 10 iulie, cînd în întreaga țară aveau loc manifestații și întreceri sportive prilejuite de ziua regelui Hassan al II-lea, Palatul Skhirat — una din reședințele suveranului marocan, palat aflat la cîțiva kilometri de capitala țării — găzduia o mare recepție, la care participau peste 400 de persoane — membrii guvernului, înalte personalități politice și militare marocane, membri ai corpului diplomatic, precum și invitați personali ai regelui. Atmosfera destinsă, degajată a fost tulburată într-un mod neașteptat la ora 13,45 g. m. t., în timp ce suveranul împărțea cupe cîștigătorilor întrecerilor sportive ce avuseseră loc dimineața. Explozii seci, pe care unii dintre cei prezenți au fost tentați să le creadă drept explozii de petarde, au răsunat în jurul reședinței. Apoi, brusc, poarta s-a deschis și mai mulți militari au pătruns precipitat în curtea Palatului Skhirat deschizînd foc asupra sutelor de invitați. Au urmat momente în care focurile armelor automate s-au auzit fără încetare ; 28 de persoane — printre care profesorul francez Jean Himbert, unul din cei mai buni cardiologi din lume, invitat personal al suveranului, Ahmed Bahmini, fost prim ministru, apoi președinte al Curții Supreme marocane, ambasadorul Belgiei în Maroc, comandantul aviației regale, ministrul turismului etc. — și-au găsit moartea. Alte cîteva zeci de persoane au fost rănite, printre ele aflîndu-se, în special, membri ai guvernului marocan.

Tot în cursul luptelor de la Palatul Skhirat a fost omorît și conducătorul grupului de insurgenți, generalul Medbouh, comandantul casei militare regale. Citînd martori oculari, ale căror mărturii s-au confirmat ulterior în cadrul conferinței de presă a regelui, trimișii agenției „France Presse" scriu că suveranul a apărut în curtea palatului escortat de un tînăr insurgent, care, după o scurtă conversație, a renunțat la planurile sale. Mai înainte însă, scria aceeași agenție, Habib Bourguiba-jr., aflat și el printre invitați, salvase viața regelui Hassan al II-lea, aruncînd mai departe o grenadă care căzuse chiar la picioarele suveranului. Întrucît, între timp, împotriva grupului de răsculați se angajase garda regală, luptele de la Palatul Skhirat au continuat pînă în jurul orei 17,30.

În tot acest timp, în capitala țării luptele s-au desfășurat cu intensitate. De altfel, unii din cei care participaseră la atacul de la Skhirat s-au îndreptat spre Rabat după ce, de la palat luaseră cu ei cîțiva ostatici cu înalt rang militar. Apoi, în jurul orei 17,30 g. m. t., clădirea radiodifuziunii a fost ocupată și trei sferturi de oră mai tîrziu, „o proclamație a consiliului revoluției armatei poporului anunța moartea regelui Hassan al II-lea și instaurarea republicii". Dar, aproape imediat (în timp ce radioul difuza marșuri militare), agenția marocană de presă anunța într-o știre că regele trăiește și că l-a investit pe ministrul de interne, generalul Mohamed Oufkir, cu toate puterile civile și militare pentru restabilirea ordinii.

În timp ce luptele încă mai continuau, la ele participînd și tancuri, către ora 21,30 g. m. t., agenția de presă marocană transmitea că suveranul urmează să se adreseze națiunii prin intermediul postului de radio din orașul Tanger. Dar, în jurul orei 23 g. m. t., clădirea radiodifuziunii din Rabat a fost degajată, iar radioul și-a reluat emisiunea, fără totuși ca vocea vreunui crainic să se audă pînă la ora 1,10', cînd a vorbit regele Hassan al II-lea. „În timpul care s-a scurs, a declarat suveranul, țara noastră a fost pe punctul de a suferi una din cele mai grave catastrofe din istoria sa. Conduși de generalul Medbouh, pe care noi îl consideram drept unul din cei mai apropiați colaboratori ai noștri și care deținuse funcția de director al casei militare regale, unii ofițeri ai forțelor armate regale au atacat Palatul Skhirat, ...tentativă criminală soldată prin dispariția unor oameni, tineri și bătrîni, militari și civili, din cei care ne erau foarte apropiați și din cei pe care-i cunoșteam foarte puțin". În continuare, suveranul marocan a dat detalii privind proveniența insurgenților, în cea mai mare parte a lor elevi ai Școlii militare Ahermoumou — anunțați în prealabil că vor lua parte la manevre militare. Între timp, în Rabat calmul a început să reapară și doar uneori au

VIZITA MINISTRULUI DE EXTERNE INDONEZIAN LA BUCUREȘTI

In vederea semnării Acordului privind reglementarea plăților între România și Indonezia, joi 8 iulie a sosit la București Adam Malik, ministrul afacerilor externe al Indoneziei.

Cu prilejul prezenței sale la București, oaspetele indonezian a fost primit de președintele Consiliului de Miniștri Ion Gheorghe Maurer. In cursul întrevederii au fost discutate aspecte ale dezvoltării relațiilor dintre România și Indonezia, precum și unele probleme ale situației internaționale actuale.

Adam Malik a avut convorbiri cu Cornel Burtică, ministrul comerțului exterior, privind posibilitățile de dezvoltare a relațiilor comerciale și cooperării economice între România și Indonezia. La Ministerul Comerțului Exterior, cei doi miniștri au semnat acordul privind reglementarea plăților pendinte dintre România și Indonezia. Ei și-au exprimat satisfacția pentru semnarea acestui acord, menit să contribuie la extinderea legăturilor comerciale, a cooperării economice și tehnice dintre cele două țări.

La Ministerul Afacerilor Externe a avut loc o întrevedere între ministrul afacerilor externe, Corneliu Mănescu, și ministrul afacerilor externe indonezian. Întrevederea a oferit ocazia unui schimb de opinii asupra stadiului actual precum și asupra posibilităților de dezvoltare a relațiilor dintre cele două țări. Întîlnirea a prilejuit de asemenea efectuarea unui schimb de păreri cu privire la unele aspecte ale situației internaționale.

Cu prilejul prezenței sale la București, Adam Malik a vizitat uzinele „23 August" și Fabrica de mașini-unelte și agregate București.

La 10 iulie, ministrul de externe indonezian a părăsit Capitala.

mai răsunat împușcături, în special în zona Poștei centrale și a Băncii naționale.

Duminică seara, regele Hassan al II-lea a relatat, în cadrul unei conferințe de presă, felul în care a decurs atacul de la Skhirat dînd, totodată, amănunte asupra complotiștilor. El a spus, printre altele, că „rebelii constituiau în mod indiscutabil un grupuleț" și a subliniat că „ofițerii insurgenți, după ce au ocupat statul major, au încercat fără succes să aducă la Rabat unități grele și să pună aviația să bombardeze capitala și piața Skhirat". După eșecul loviturii de stat, pe adresa regelui Hassan au început să sosească mesaje de simpatie — atît din țară cît și din partea unor șefi de state, printre care, Boumedienne, Bourguiba, Hussein, Feisal, Pompidou. Luni dimineața, la Rabat a sosit regele Hussein al Iordaniei.

Tentativa de lovitură de stat militară din Maroc a provocat o vie neliniște în special în țările arabe, o intensă activitate diplomatică, declanșîndu-se în ultimele zile.

Dumitru CONSTANTIN

VIENA

SUB SEMNUL ALEGERILOR

Corespondență pentru „Lumea"

Dilema cu care era confruntată, pînă acum cîteva zile, viața politică austriacă — demisia cabinetului socialist minoritar și realcătuirea guvernului pe baza unei coaliții cu o majoritate stabilă în Parlament sau dizolvarea Camerei Deputaților și recurgerea la noi alegeri înainte de termen — a fost rezolvată. Evitînd cu abilitate cursele întinse de partidul populist (P.P.A.), partidul socialist (P.S.A.) a reușit, cu sprijinul partidului liberal, să determine o decizie în sensul celei de-a doua variante, corespunzătoare cu interesele sale tactice.

Așadar, la un interval de mai puțin de șase luni (de la alegerile prezidențiale din 25 aprilie), austriecii sînt chemați din nou la urne. Scrutinul urmează să aibă loc în prima sau a doua duminică a lunii octombrie — cel mai tîrziu la 9 noiembrie, cînd trebuie să se reunească Parlamentul rezultat din aceste alegeri: Camera Deputaților rămâne în mod formal „în funcțiune", dar activitatea desfășurată în ședințe ordinare încetează. Președintele Republicii poate însă convoca Parlamentul, în orice moment, la cererea guvernului sau a unei treimi din numărul deputaților.

Decizia de „încheiere anticipată a actualei perioade legislative" nu afectează guvernul federal. El continuă să lucreze normal pînă la alcătuirea noului cabinet, cu alte cuvinte chiar după alegeri, în perioada negocierilor dintre partide care, în Austria, durează de regulă cel puțin cîteva săptămîni. În noiembrie situația poate să se inverseze: Parlamentul nou constituit devine capabil să acționeze, să adopte legi, fără a exista însă un guvern definitiv.

Deznodămîntul impus de partidul socialist îi asigură acestuia, evident, majoritatea atuurilor politice și condiții favorabile desfășurării tacticii sale electorale. El consideră că bilanțul scurtei guvernări socialiste conține suficiente puncte pozitive pentru influențarea deciziei alegătorilor. În opinia cancelarului Bruno Kreisky, situația economică a evoluat în Austria, în ultimul an, mai favorabil decît în multe alte țări occidentale, iar, în ceea ce privește creșterea prețurilor, guvernul — se spune — a fost împiedicat de opoziție să legifereze măsuri eficace de intervenție. Un atu cîștigat de socialiști rezultă și din alt fapt: partidul populist nu a prezentat în Parlament nici o moțiune de neîncredere în cabinetul Kreisky, ceea ce este, de pe acum, interpretat și exploatat ca o dovadă că deputații populiști nu s-au arătat nemulțumiți de activitatea guvernului de vreme ce n-au încercat să-i provoace demisia.

În contrast cu calmul dovedit de conducerea P.S.A., populiștii s-au lăsat antrenați, în reacția lor, de unele manifestări contradictorii. Două exemple ilustrează concludent această stare: după ce au criticat cabinetul Kreisky pentru nestăvilirea avalanșei prețurilor, deputații populiști au votat (împreună, ce-i drept, cu liberalii) împotriva proiectului guvernamental de lege, care prevedea o intensificare a controlului în acest domeniu. La capătul unor lungi negocieri privind reforma armatei, populiștii și-au retras propriile propuneri, într-un moment cînd acordul între cele trei partide parlamentare „plutea în aer". Socialiștii au reușit, totuși, cu voturile deputaților liberali, să treacă prin Parlament, în ultima clipă, această reformă. Ei și-au îndeplinit, astfel, o promisiune lansată cu succes în campania pentru alegerile din martie 1970, beneficiind acum de un nou argument pentru a-i combate pe populiști în înfruntarea electorală din octombrie. „Cei drept — constată «Salzburger Nachrichten» (nealiniat) — Withalm și Schleinzer, fostul și actualul președinte al P.P.A., au atacat frontal în Parlament, reproșîndu-i lui Kreisky că, în loc de colaborare, dorește să dobîndească mai multă putere, dar cuvintele invariabile de laudă la adresa fostelor — sau eventualei — mari coaliții au fost atît de pregnante încît ar putea fi interpretate drept o ofertă a partidului populist pentru o colaborare în cadrul unui guvern Kreisky. Aceasta a diminuat efectul criticilor exprimate".

Marele partid de opoziție este încă derutat de situația creată în prezent. Aflat la începutul unui proces de consolidare, el se vede confruntat cu sarcina dificilă de a elabora o tactică electorală și, mai ales, de a prezenta o alternativă la guvernarea de pînă acum a socialiștilor. Strategii populiști au de învins, în primul rînd, o anumită stare

→

FOTOCRONICA

În fața bazei militare americane de la Yokota (Japonia) a avut loc o mare demonstrație pentru dezarmare nucleară și pentru retragerea trupelor S.U.A. din Indochina

de resemnare în propriile rînduri, generată de sentimentul că o coaliție între socialiști și liberali a devenit aproape inevitabilă.

Într-un timp record, liberalii s-au raliat inițiativei socialiste de dizolvare a parlamentului. Speranța lor mărturisită este dobîndirea unui plus de mandate pe seama populiștilor, ca efect direct al aplicării noii legi electorale. Acest fapt face mai dificilă pactizarea celor două partide burgheze, consolidînd în schimb punțile dintre liberali și P.S.A.

Modificările apărute pe scena politică internă sînt urmărite și analizate cu atenție de Partidul Comunist din Austria. „P.C.A. — scrie «Volkstimme» — a menționat, de la început, că guvernul Kreisky nu va rămîne în funcțiune pînă la împlinirea perioadei legislative. P.C.A. își va desfășura campania electorală în condiții complet noi. Pe baza noii legi electorale, un mandat principal de deputat va însemna, probabil, la Viena, aproape 26 400 voturi. Mulți alegători, care, într-adevăr, resping politica celorlalte partide, dar nu s-au pronunțat, pînă acum, în favoarea partidului comunist, pot și vor da desigur de astă dată voturile comuniștilor, care au la Viena șanse reale să obțină un mandat principal și, de asemenea, un număr de mandate în întreaga Austrie". (Acordarea locurilor în Parlament se face prin operațiuni succesive de împărțire a voturilor întrunite de fiecare partid, după ce în circumscripțiile electorale au fost satisfăcute condițiile pentru obținerea unui mandat principal — n. red.)

După acest final foarte agitat al sezonului politic, parlamentarii au intrat în vacanță. În centralele partidelor, strategii electorali își pregătesc însă armele și mijloacele pentru declanșarea bătăliei propagandistice.

Petre STĂNCESCU

Viena, 13 iulie

LONDRA

„MAREA DEZBATERE"

Corespondență pentru „Lumea" de la Richard Clements

redactor șef al revistei „Tribune"

Din cele nouă cotidiene naționale din Marea Britanie, șapte au salutat „Cartea albă" a guvernului care stabilește condițiile eventualei intrări a Marii Britanii în Piața comună. Cele două ziare care s-au opus sînt „Daily Express", conservator de dreapta, care pretinde că apără tradițiile „imperiului britanic", și „Morning Star", organul partidului comunist. Dar sprijinul presei față de condițiile actuale, așa cum au fost publicate acum, nu este surprinzător. În ultimele 12 luni, a reieșit clar că majoritatea ziarelor din țară și-au dat seama de imposibilitatea Marii Britanii de a obține condiții mai bune din partea celor șase țări și că ziarele respective erau hotărîte să dea tonul unei campanii urmărind ca Marea Britanie să accepte pe deplin Tratatul de la Roma.

Ceea ce șochează probabil aceste publicații în momentul de față este efectul redus pe care l-a avut campania lor în favoarea Pieței comune din cursul anului trecut. Sondajele de opinie arată că s-a produs doar o foarte mică deplasare în favoarea intrării Marii Britanii în C.E.E. A doua zi după apariția „Cărții albe", în alegerile parțiale care au avut loc în circumscrip-

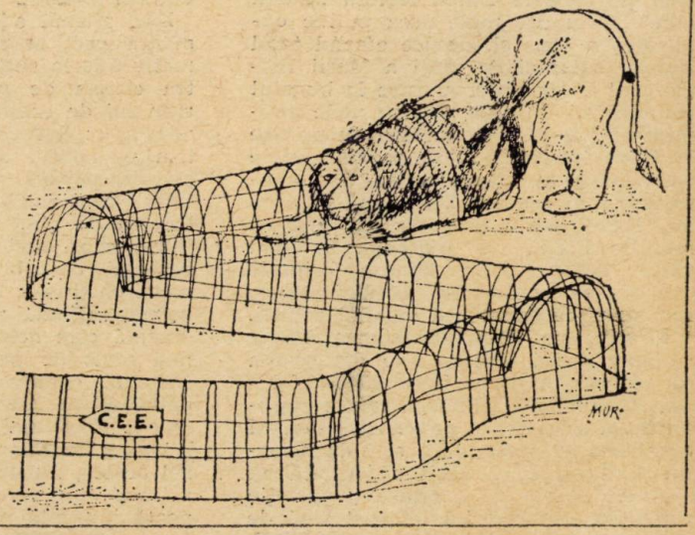

Avatarurile leului britanic...

(Din **Die Zeit**)

Chile: NAȚIONALIZAREA CUPRULUI

Prefigurată cu mult timp în urmă, naționalizarea cuprului, care a devenit în Chile un fel de bogăție-simbol, s-a transformat în fapt împlinit prin ratificarea legii respective de către Congresul național. Este ultimul act dintr-o lungă serie de măsuri premergătoare, luate în perspectiva trecerii resurselor cuprifere în proprietatea statului, un ultim act pregătit să devină și o sărbătoare. Celebrarea naționalizării a fost umbrită numai de simultaneitatea tragicului cutremur înregistrat în Chile, ceea ce a imprimat o notă gravă atmosferei generale, fără a micșora din importanța intrinsecă a unui eveniment așteptat de multă vreme.

Declarînd că „Chile pășește definitiv pe calea independenței economice, ceea ce înseamnă totodată consolidarea independenței politice", președintele Salvador Allende a precizat: „Republica Chile naționalizează cuprul pe baza unui act suveran. Exploatarea, prelucrarea și comercializarea cuprului naționalizat solicită eforturile tuturor și, cu deosebire, energia neobosită a muncitorilor și a tehnicienilor care lucrează în mine".

Importanța care se acordă continuării în bune condiții a valorificării cuprului se explică prin faptul că el asigură 80 la sută din veniturile valutare ale țării. Condițiile în care au fost predate către stat minele exploatate pînă recent de diversele monopoluri străine sînt de natură să creeze reale dificultăți tehnice și de întreținere. În 1964, trei companii nord-americane — „Kennecott", „Anaconda" și „Cerro Corporación" — controlau 90 la sută din producția cuprului și impuneau totodată prețurile pe piața externă. Prima serie de negocieri între reprezentanții chilieni și străini a dus la încheierea unor acorduri prevăzînd constituirea unei societăți mixte în cazul minei „El Teniente", față de care statul devenea acționar majoritar cu un procent de 51 la sută din capital. Au urmat apoi tratative îndelungate, inclusiv pe tema acordării sau nu a unor compensații — despăgubiri către companiile străine, conform teoriei „naționalizării eșalonate".

Problema naționalizării cuprului s-a pus în termeni noi și cu o deosebită acuitate o dată cu instalarea guvernului de Unitate Populară. Naționalizarea principalei bogății naționale a devenit, printr-o măsură energică și eficace, un fapt real, de natură să servească intereselor naționale chiliene prin gospodărirea independentă a cuprului și valorificarea sa judicioasă pe piața externă.

„Naționalizarea minelor de cupru constituie o parte a procesului de transformări care deschide calea spre socialism — a spus secretarul general al Partidului Comunist din Chile, Luis Corvalan. Aceasta este o zi a victoriei poporului chilian, întrucît parlamentul a adoptat ceea ce poporul a dorit timp de mulți ani. Comuniștii chilieni își pot aminti cu mîndrie că primul proiect de naționalizare a minelor de cupru a fost prezentat Senatului de către reprezentanții partidului lor. De acum, Republica Chile va dispune singură de bogățiile sale, naționalizarea va învinge, iar muncitorii vor cîștiga lupta pentru sporirea producției".

A. V.

ția electorală Greenwich din Londra, candidatul laburist, adversar al Pieței comune, și-a sporit considerabil majoritatea față de rivalul său conservator, favorabil C.E.E.

Astfel, a fost pregătit terenul pentru „marea dezbatere", după cum se exprimă atît primul ministru Edward Heath, cît și liderul partidului laburist, Harold Wilson. Este, însă, evident că fiecare din ei privește dezbaterea într-o lumină foarte diferită. În cuvîntarea radiodifuzată către națiune, Heath a cerut să se aprobe tot ceea ce a negociat guvernul său. După părerea lui, „marea dezbatere" va fi o încercare de a determina procentul de 60—70 la sută al opiniei publice, care se pronunță împotriva intrării, să adopte punctul de vedere al guvernului. Aceasta nu va însemna o examinare foarte amănunțită a conținutului „Cărții albe", ci o dezbatere mai largă, care va încerca să îmbunătățească poziția guvernului conservator în ochii poporului.

Indiferent de părerile sale anterioare cu privire la intrarea în Piața comună, este evident că Wilson nu-i va permite lui Heath să conducă dezbaterea așa cum vrea el. Dimpotrivă, în cuvîntarea sa radiodifuzată către națiune, Wilson a arătat foarte clar că dorește răspunsuri la numeroase întrebări pe care le ridică lectura „Cărții albe". S-au dat mult prea puține explicații, a spus el, despre efectul total asupra balanței de plăți a Marii Britanii, al contribuției noastre la bugetul comunității. În plus, Wilson vede anumite ambiguități în acordul cu privire la Noua Zeelandă și în aranjamentele cu privire la comerțul cu Commonwealthul în general. Dar, după părerea lui, lucrul cel mai important este că regulile C.E.E. vor îngreuna în mod vădit pentru orice guvern britanic exercitarea controlului deplin asupra industriei cărbunelui și oțelului a țării.

Firește, pe lîngă chestiunea Pieței comune însăși, Wilson și-a dat seama că primul ministru încearcă să folosească problema pentru a reface popularitatea sa și cea a guvernului său. El consideră că acest lucru este de neiertat și de aceea a găsit o formulă cu ajutorul căreia va conduce o opoziție completă a partidului laburist față de încercarea de a intra acum în C.E.E. Formula sa va fi : în condiții mai bune și cu o națiune nedezbinată, am putea intra în C.E.E. Întrucît condițiile nu sînt bune și națiunea nu este unită, nu există altă posibilitate decît organizarea de alegeri.

Dar cum să se organizeze alegeri ? Heath are o majoritate care s-ar prăbuși numai dacă adversarii din cadrul propriului său partid s-ar opune în parlament intrării în C.E.E., în timp ce laburiștii ar fi uniți. Or, în momentul de față, laburiștii sînt în mod vizibil dezbinați asupra problemei. Dar Wilson mizează pe ideea că numai o mînă de deputați laburiști vor risca să vină în ajutorul lui Heath și al guvernului său conservator. Pe de altă parte, în rîndul conservatorilor există oameni care încep să considere că alți cinci ani de guvernare laburistă ar putea fi un preț convenabil pentru a menține Marea Britanie în afara Europei.

Cum stau lucrurile cu „marea dezbatere" însăși ? Pentru prima oară, ziarele — chiar și acelea care sînt în esență în favoarea intrării — fac unele calcule dureroase. Reiese clar că intrarea în C.E.E. va costa Ministerul finanțelor aproximativ 350—500 milioane lire sterline anual în materie de schimburi comerciale. Întrucît se evaluează că surplusul balanței de plăți a Marii Britanii pentru 1971 este mai mic decît 350 milioane lire sterline și, potrivit evaluărilor pe 1972, el va scădea sub 200 milioane lire sterline, Marea Britanie nu va obține avantaje în viitorul imediat.

Dar, afirmă adepții intrării, un asemenea preț reprezintă numai aproximativ 0,50 la sută din ceea ce s-ar putea cîștiga de pe urma intensificării ritmului de creștere economică. Foarte adevărat : dar chiar dacă — să admitem — ritmul de creștere economică s-ar intensifica, aceasta ar atrage sporirea importurilor, în condițiile cînd balanța de plăți britanică se află deja într-o criză serioasă. Astfel, problema balanței de plăți s-ar menține, sau poate chiar s-ar agrava. Căci unii economiști afirmă acum că Europa occidentală este aceea care va cîștiga cel mai mult de pe urma intrării Marii Britanii, deoarece exporturile ei vor pătrunde în Marea Britanie mult mai repede decît pot pătrunde exporturile britanice în Europa occidentală. În cazul acesta, nu ar exista o altă regiune a lumii spre care Marea Britanie să-și poată îndrepta privirile. După ce vom semna Tratatul de la Roma, piețele noastre externe obișnuite se vor îngusta rapid.

Londra, 13 iulie

FOTOCRONICA

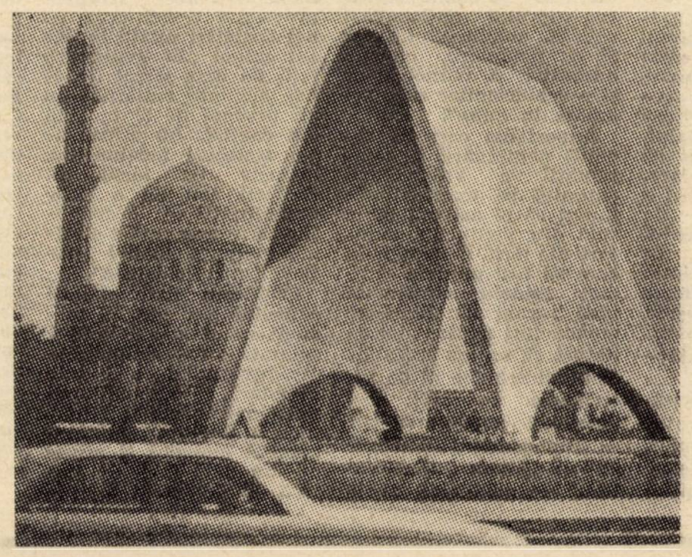

La 14 iulie a fost celebrată ziua națională a Irakului. În această zi s-au împlinit 13 ani de la proclamarea republicii. Imaginea înfățișează Monumentul eroului necunoscut din Bagdad

DETECTOR

Acele uriașe păsări nezburătoare...

Nu tot ce zboară se mănîncă, dar uneori se poate mînca, și chiar copios, din vînzarea a ceva ce ar trebui să zboare...

Acest adevăr a fost recent dezvăluit și demonstrat de o echipă americană de televiziune care filma cuminte pitorești aspecte din Tegucigalpa, capitala Hondurasului. Plimbîndu-se cu aparatul de filmat prin diverse colțuri ale orașului, echipa cu pricina a dat peste niște ditamai hangare. Înăuntru, ce să vezi? Dormitau patru avioane dizgrațioase, cum numai acum douăzeci de ani se mai produceau. Din vorbă în vorbă, deșirînd firul acțiunii, au ieșit la iveală unele delicate aspecte de trafic cu armament, realizat în fulminantul stil latino-american.

În 1969, în urma faimosului meci-cataclism între echipele de fotbal din Honduras și Salvador, a izbucnit micro-războiul cunoscut. Așteptîndu-se la lupte grele (ceea ce din fericire nu s-a adeverit), guvernul Hondurasului s-a orientat imediat în direcția întăririi aviației militare. Cîțiva afaceriști locali, avînd legături cu piața mondială de „obiecte de luptă", au înlesnit guvernului de la Tegucigalpa achiziționarea a patru aparate F-86-K pentru suma de un milion și jumătate de dolari, bani peșin. Avioanele au fost aduse în Honduras (nu se știe cum). Dar, între timp, conflictul cu Salvador s-a stins, beligeranții s-au calmat și și-au văzut, fiecare, de treburi.

De fapt, chiar dacă, doamne ferește, ar fi fost nevoie de cele patru avioane, tot degeaba era. Motivul e simplu și pe înțelesul oricui: cele patru aparate aveau ca singur element comun cu avioanele numai forma. Încolo, mergeau doar dacă erau trase. Zburaseră ele, e adevărat, dar imediat după ce fuseseră fabricate, adică în... 1950. Încît, pentru un morman de nimica, s-au plătit bani grei.

Pentru a ascunde latura hilară a tranzacției, „păsările" cu pricina au fost bine închise, nu pentru că ar fi putut zbura de acolo, dar ca să nu le surprindă în odihna lor vreun curios. Ceea ce s-a întîmplat totuși, spre sincera uimire a fororilor de resort din Tegucigalpa, care știau cîte ceva despre „colivile" de pe aeroport, dar deloc despre conținutul lor...

Cum și de ce ?, au întrebat reporterii. „N-am văzut, n-am auzit", au răspuns pe rînd fororile de resort. Ca să vezi că și din nimic poate ieși un scandal. Evident, depinde cît costă nimicul...

Radu BUDEANU

DIN SURSE...

Contra

Ripostînd pledoariei pro-C.E.E. a premierului Heath, liderul laburist Harold Wilson a subliniat într-o emisiune televizată caracterul defavorabil al condițiilor obținute de guvernul conservator pentru aderarea la Piața comună. Asupra acestei probleme, Harold Wilson urmează să se pronunțe definitiv la 28 iulie, în cadrul reuniunii Comitetului Executiv al Partidului laburist.

Recoltă

Cea mai bună recoltă de orez de iarnă și primăvară din istoria țării a fost înregistrată anul acesta în cele patru districte agricole din zona Hanoi — indică primele statistici date publicității în capitala R.D. Vietnam.

Răspuns

Pietro Nenni, vechi lider al Partidului Socialist Italian, senator pe viață, urmează să plece într-o vizită în Republica Populară Chineză, pentru a răspunde astfel invitației premierului Ciu En-lai — anunță agenția „Ansa".

Conducta

La încheierea întîlnirii cu reprezentanții celor unsprezece companii angajate în proiectul de construire a conductei petroliere Suez-Alexandria, Azisv Sedki, vicepremier al R.A.U., a declarat presei că semnarea unui acord definitiv va avea loc la Cairo, la 23 iulie.

Vizită

S-a anunțat oficial la Atena vizita lui Gregorio López Bravo, ministrul spaniol al afacerilor externe. Urmează să aibă loc în zilele de 19, 20 și 21 iulie.

Depresiv

Un nou serviciu — scrie „L'Europeo" — la Compania olandeză a telefoanelor: „Serviciul depresiv". Dacă vreun olandez se simte trist sau deprimat, formează numărul 21181. O voce veselă îi răspunde și începe să-i povestească o snoavă, urmată de cinci secunde de rîs în hohote. Cum cele 24 de linii de care dispune serviciul sună în ultima vreme permanent ocupat, se prevede dublarea lor într-un timp cît mai scurt...

Malta

„Guvernul maltez — a declarat recent corespondentului din La Valletta al ziarului «Izvestia», ministrul informațiilor al Maltei, P. Naudi — dorește să se elibereze definitiv de prezența statului major al N.A.T.O., să obțină un statut de neutralitate și să-și dezvolte relațiile pe picior de egalitate cu toate statele lumii".

Progres!

În „țara apartheidului", Africa de Sud, s-a anunțat solemn deschiderea primului hotel „mixt": hotelul „Holiday Inn" de pe aeroportul Ian Smuts. Totuși, scrie „International Herald Tribune", „reguli stricte împiedică accesul tuturor persoanelor în incinta hotelului". Astfel, persoanele de culoare trebuie să-și certifice „intențiile curate" prin prezentarea cîtorva documente. Nu același lucru li se cere albilor...

Publicitate

„Înainte trebuia să fii englez pentru a trăi în Anglia. Douăsprezece pence într-un shilling, 20 shillingi într-o liră — fără a mai vorbi de guinee, iată un motiv demn de a-l ține pe continent chiar pe turistul cu cele mai puternice înclinații matematice! Astăzi puteți merge în Anglia. S-a pus o virgulă la capătul lirei și totul este mai simplu". (Din reclama publicată de agenția britanică de voiaj „Normandy Ferries").

DECAPITARE

Hoți neidentificați au furat capetele a două statui aflate în celebrul parc roman Villa Borghese, cu intenția (se presupune) de a le vinde la bursa neagră. Acte similare de vandalism au mai fost înregistrate de curînd într-o altă grădină din capitala Italiei

DEȘI AU ADORMIT...

...în post, acești fotoreporteri au totuși oarecari circumstanțe atenuante. Ei așteptau să înregistreze momentul anunțării recentului acord de la Bruxelles între Marea Britanie și „cei șase", moment care s-a lăsat așteptat pînă în zori, după o a doua noapte de deliberări

Candidat

Din Nouakchott se anunță că Partidul poporului l-a ales pe președintele Moktar Ould Daddah candidat la alegerile prezidențiale ce urmează a avea loc în Mauritania la 8 august.

Statistică

Printre cei șapte milioane de locuitori ai capitalei sovietice, revista „Nedelia" a descoperit 27 Boris Godunov, un Ivan cel Groaznic și o... Ana Karenina.

Tutuire

După ce Carl Gustaf, prințul moștenitor al Suediei, a permis tuturor cetățenilor țării să i se adreseze printr-un simplu „tu" (vezi rubrica noastră din nr. 15), premierul Olof Palme a declarat că și el e dispus — scrie revista „Stern" — să accepte a fi tutuit de toți cei ce doresc să i se adreseze direct.

Dezmințire

Un purtător de cuvînt al Ministerului Economiei din Bonn califică drept „pură fantezie" știrea difuzată de „International Herald Tribune", potrivit căreia marca vest-germană urmează a fi revaluată la începutul lunii august. Autorul notei apărute în ziarul american se declara la curent cu un acord secret încheiat în cursul recentelor întrevederi Brandt — Pompidou.

Vice-secretar

Reorganizare la Washington: William Macomber, subsecretar de stat, a anunțat crearea unui post de vice-secretar de stat care să îndeplinească rolul de „șef de stat major" al lui William Rogers. Noul post — scrie „Le Monde" — i-ar fi fost încredințat lui John Irwin, care este în momentul de față unul din subsecretarii de stat.

Rubrică realizată de Rodica DUMITRESCU

SARIN CHHAK

ministrul afacerilor externe al Guvernului Regal de Uniune Națională al Cambodgiei

„LUPTĂM PENTRU O CAUZĂ DREAPTĂ"

La invitația Guvernului Republicii Socialiste România, a făcut o vizită oficială în țara noastră o delegație a Guvernului Regal de Uniune Națională al Cambodgiei, condusă de Sarin Chhak, ministrul afacerilor externe. Cu acest prilej, Sarin Chhak a avut întrevederi cu tovarășul Corneliu Mănescu, ministrul afacerilor externe. Înaltul oaspete a fost primit de președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, și de președintele Consiliului de Miniștri, tovarășul Ion Gheorghe Maurer. Înaintea plecării sale într-o călătorie prin țară, ministrul afacerilor externe al Guvernului Regal de Uniune Națională al Cambodgiei a avut amabilitatea de a acorda un interviu revistei „Lumea".

— Vizita dumneavoastră, la invitația guvernului român, este prima vizită efectuată în țara noastră de un ministru al afacerilor externe cambodgian. Cum apreciați această vizită în ansamblul relațiilor bilaterale româno-cambodgiene ?

— Guvernul Republicii Socialiste România a recunoscut încă din primele zile Guvernul Regal de Uniune Națională al Cambodgiei, format după lovitura de stat reacționară din 18 martie 1970. România, afirmăm aceasta cu toată satisfacția, este una din primele țări care a apreciat în mod pozitiv lupta noastră și a înțeles să contribuie la stabilirea de relații prietenești cu guvernul nostru. Întregul popor khmer a primit cu entuziasm acest semn de prietenie și manifestă față de țara și poporul dumneavoastră sentimentele cele mai sincere.

— Domnule ministru, poporul român urmărește cu un deosebit interes și își manifestă deplina solidaritate față de cauza dreaptă a poporului cambodgian, care luptă cu eroism împotriva agresiunii imperialismului S.U.A. și a acoliților de la Saigon. Am dori să ne relieftați, fie și succint, evoluția situației pe frontul de luptă, precum și aspecte ale vieții poporului khmer din teritoriile eliberate.

— Noi am început o luptă dîrză, susținută, imediat după declanșarea loviturii de stat reacționare a clicii Lon Nol — Sirik Matak — Son Ngok Thanh, luptă orientată în vederea redobîndirii suveranității și integrității teritoriale a țării, a construirii unei Cambodgii independente, neutre, pașnice, democratice și prospere. Întreaga populație a Cambodgiei participă cu avînt la îndeplinirea acestei misiuni, neprecupețind nici un efort. Acțiunile de luptă s-au extins rapid și cu succese deosebite. În prezent, pe teritoriile eliberate trăiesc aproximativ patru milioane de oameni, care susțin cu hotărîre — și aceasta este dovedită de activitatea lor de zi cu zi — programul politic al Guvernului Regal de Uniune Națională al Cambodgiei, condus de șeful statului cambodgian, Samdech Norodom Sianuk. Alegîndu-și, în mod democratic, la toate nivelurile, proprii săi reprezentanți, poporul khmer din zonele eliberate înfăptuiește politica guvernului nostru, orientată spre reconstrucție și spre întărirea frontului. Bătăliile pe care le dăm, bătălii care s-au extins pînă spre împrejurimile capitalei, au demonstrat voința de luptă a poporului cambodgian, hotărîrea sa de a obține victoria totală.

— Am dori să ne expuneți, domnule ministru, principiile fundamentale care stau la baza politicii externe a Guvernului Regal de Uniune Națională al Cambodgiei.

— După cum se știe, încă înainte de martie 1970, Cambodgia a considerat necesar să ducă o politică externă bazată pe principiul nealinierii active. Subliniez termenul „active" pentru că noi înțelegem să nu ne izolăm, ci, pornind de la imperativul adîncirii cooperării și colaborării, să adîncim și să multiplicăm relațiile externe. Solidaritatea internațională a popoarelor care doresc să trăiască în pace și înțelegere este un fapt pe care noi îl subliniem ca deosebit de important, atît pentru fiecare stat în parte, cît și pentru climatul politic general al omenirii. Noi susținem cu hotărîre lupta dreaptă a popoarelor care luptă pentru eliberarea națională și dovedim, practic, pe pămîntul greu încercat al Peninsulei Indochineze, solidaritatea noastră deplină cu lupta popoarelor vietnamez și laoțian.

După lovitura de stat reacționară din martie 1970, noi am continuat să punem la baza politicii noastre externe aceste principii și, în această ordine de idei, am fost deosebit de satisfăcuți de faptul că acțiunile noastre politice au primit un ecou favorabil din partea multor țări și popoare. Guvernele României, R. P. Chineze, Albaniei, Iugoslaviei, Cubei, R. P. D. Coreene, R. D. Vietnam, Guvernul Revoluționar Provizoriu al Republicii Vietnamului de Sud, precum și alte guverne, țări și popoare, și-au manifestat, printr-o activă mișcare internațională, sprijinul față de eforturile și lupta noastră dreaptă.

Țările nealiniate din întreaga lume, țările socialiste, țările africane și arabe, cele din Asia, precum și altele și-au exprimat întreaga lor adeziune față de țelurile care stau în fața guvernului nostru, a întregului popor cambodgian. În plan diplomatic, trebuie să subliniez că în prezent 25 de guverne întrețin relații diplomatice cu Guvernul Regal de Uniune Națională al Cambodgiei. Acesta este un exemplu deosebit de semnificativ pentru autoritatea de care se bucură în lume guvernul nostru.

— Cum apreciați rezultatele întîlnirii care a avut loc recent — cu prilejul vizitei în țările socialiste din Asia — dintre președintele Nicolae Ceaușescu și reprezentanții țării dumneavoastră, în frunte cu șeful statului cambodgian, prințul Norodom Sianuk ?

— Guvernul nostru, poporul cambodgian consideră vizita oficială în Asia a președintelui Nicolae Ceaușescu expresia cea mai înaltă a interesului țării dumneavoastră, a guvernului și poporului român, față de realitățile politice ale statelor din această regiune. Pentru țările indochineze, în special, prezența președintelui Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, domnul Nicolae Ceaușescu, personalitate politică de prim ordin a vieții internaționale, a constituit un exemplu viu de solidaritate cu cauza justă a popoarelor din regiune, care luptă împotriva agresiunii imperialiste.

Faptul că în cursul călătoriei sale în Asia, președintele Nicolae Ceaușescu s-a întîlnit cu șeful statului combodgian, prințul Norodom Sianuk, constituie un sprijin deosebit de prețios adus luptei noastre grele, marilor noastre eforturi. Noi vedem în contactul direct, la cel mai înalt nivel, stabilit între reprezentanții României și Cambodgiei, o manifestare concretă, de solidaritate și prietenie, a statului și poporului român față de lupta noastră de zi cu zi. Doresc să exprim, prin intermediul revistei „Lumea", adînca noastră gratitudine, profunda recunoștință a guvernului nostru, a poporului cambodgian, față de atitudinea prietenească a României, care desfășoară o remarcabilă politică externă, orientată în vederea respectării în practică a principiilor fundamentale ce trebuie să stea la baza relațiilor între state. Dorim poporului român bunăstare și fericire.

Radu BUDEANU

ZIUA NAȚIONALĂ A FRANȚEI

O VECHE TRADIȚIE ÎN CONDIȚIILE LUMII CONTEMPORANE

Chiar dacă balada care face din poetul Pierre de Ronsard descendentul unui ban Mărăcine de prin părțile Craiovei nu are alt temei decît o legendă cu contururi imprecise, ea traduce în limbajul de farmec naiv al poveștilor sentimentul profund al unei vechi legături. Și cînd, în ajunul celui de-al doilea război mondial, Yonnel, moldovean devenit societar al Comediei Franceze, a recitat la București „Sus la munte ninge, plouă..." emoția era comună artistului care își regăsea universul poetic al copilăriei și celor care-l ascultau... Fapt este că, de-a lungul veacurilor, a existat o permanentă punte de simpatie între cele două țări, de la cavalerii burgunzi care la sfîrșitul veacului XIV luptau alături de oștenii lui Mircea cel Bătrîn la antifasciștii români căzuți în rîndurile Rezistenței franceze, de la ecoul fecund pe care „secolul luminilor" și Revoluția din 1789 l-au avut în cristalizarea idealurilor politice ale intelectualității române din veacul trecut la marele număr de români a căror activitate s-a desfășurat în parte pe pămîntul francez și care au adus astfel contribuții apreciate la bogăția patrimoniului de cultură al Franței : de la Nicolae Bălcescu, Vasile Pârvan sau Nicolae Iorga la Victor Babeș, Gheorghe Marinescu, Ion Cantacuzino, de la Traian Vuia și Henry Coandă la Panait Istrati, Anna de Noailles și Elena Văcărescu, la Enescu și Brâncuși.

Distanțele care separă cele două țări, deosebirea de orînduire socială, nu împiedică menținerea și dezvoltarea unor asemenea largi și prietenești relații de cooperare. Legăturile care s-au stabilit între țări socialiste și Franța sînt în această privință un bun exemplu. Schimburile franco-polone și franco-ungare se desfășoară pe o linie ascendentă, iar în octombrie 1970, cu prilejul vizitei președintelui Pompidou în U.R.S.S., primul ministru A. N. Kosîghin evoca sentimentele oamenilor sovietici de „adîncă simpatie și respect față de poporul francez, față de Franța", exprimînd „convingerea că linia spre apropiere și colaborare, pe care o urmează U.R.S.S. și Franța în ultimii ani, are mari perspective". Conlucrarea între țări aparținînd unor sisteme social-politice diferite a devenit una din realitățile majore ale perioadei actuale, unul din factorii care converg către lichidarea sechelelor războiului rece, pe planul situațiilor concrete și pe planul modurilor de a gîndi.

În acest context, relațiile româno-franceze au, spre a se dezvolta, cadrul deosebit de propice al antecedentelor istorice despre care am vorbit. Acum un an, puțin înainte de călătoria oficială pe care avea s-o facă în Franța, la invitația președintelui Pompidou, tovarășul Nicolae Ceaușescu a acordat interviuri presei și televiziunii țării gazdă. Redactorului-șef al ziarului „Le Monde", André Fontaine, care sublinia că această vizită era prima a președintelui Consiliului de Stat al României într-o țară a Europei occidentale (era de altfel și prima dată cînd președintele Pompidou primea în calitate de șef al statului vizita oficială a unui alt șef de stat), tovarășul Nicolae Ceaușescu i-a declarat : „Vizita mea în Franța — care este într-adevăr cea dintîi într-o țară vest-europeană — dovedește caracterul amical al relațiilor dintre Franța și România. Dealtminteri, nu întîmplător primul șef de stat din Europa occidentală venit ca oaspete în România a fost generalul de Gaulle, pe atunci președinte al Republicii. După cum se știe, prietenia și cooperarea româno-franceză se întemeiază pe o lungă tradiție care vine nu numai din afinitățile de limbă și de cultură dintre popoarele noastre, dar și din comunele lor aspirații către progres".

Vizita din 1968 a președintelui de Gaulle în România, vizita de anul trecut a președintelui Nicolae Ceaușescu în Franța, de-a lungul cărora contactele între conducătorii celor două state și contactele oaspeților cu popoarele-gazdă s-au desfășurat într-un climat de deosebită cordialitate, s-au înscris în evoluția acestor legături tradiționale ca momente generatoare de noi impulsuri. Cu atît mai mult cu cît România contemporană, țară a cărei dezvoltare în anii socialismului este urmărită cu respect, se afirmă ca un bun partener în dezvoltarea cooperării economice, cultural-științifice, politice. O comună preocupare există între cele două țări pentru restabilirea păcii în „zonele fierbinți" ale globului — Indochina, Orientul Apropiat — și o dorință convergentă ca între toate țările Europei să se stabilească raporturi de colaborare și încredere, întemeiate pe respectul fiecăruia pentru independența și suveranitatea celorlalți, pe neingerința mutuală în treburile interne, pe avantajul reciproc, condiții indispensabile pentru realizarea unui sistem de securitate europeană. În această ordine de idei, Franța manifestă un interes crescînd pentru conferința general-europeană propusă de țările socialiste, concepută ca o adunare de state egale în drepturi și în răspunderi, care să caute și să definească laolaltă modalitățile concrete ale acestei securități. Din punct de vedere al relațiilor bilaterale s-au înregistrat, de-a lungul ultimilor ani, rezultate substanțiale, atît în ceea ce privește schimburile comerciale, cît și în ceea ce privește cooperarea economică. Aceasta s-a afirmat cu succes în domeniul industriei de automobile — un bun exemplu, apreciatul autoturism „Dacia" produs împreună cu uzinele Renault — și se dezvoltă în alte sectoare, printre care industria mecanică, industria chimică și petrochimică. O comisie mixtă guvernamentală de cooperare economică și științifică, instituită prin acordul româno-francez din 20 ianuarie 1969 și care se întrunește în fiecare an în luna ianuarie, alternativ în capitalele celor două țări, desfășoară în acest sens o activitate eficientă. În același timp, s-a lărgit sfera acțiunilor organizate în cadrul acordului cultural, în scopul de a favoriza îmbogățirea cunoașterii reciproce a valorilor civilizației și culturii celor două popoare : funcționează astfel cu succes în universitățile celor două țări lectorate simetrice de limbă și literatură, a fost sporit numărul burselor de specializare, s-au înmulțit contactele între oamenii de cultură, s-au amplificat acordurile între organismele culturale române și franceze.

Legăturile cu adînci rădăcini în istorie dintre cele două popoare au astăzi dublul chip al continuității și al noului : ele au devenit, în condițiile lumii contemporane, relații exemplare între state călăuzite de filozofii politice diferite, cu orînduiri sociale diferite, dar care își afirmă deopotrivă aspirația către securitate, pace și progres, precum și convingerea că schimburile comerciale și spirituale, că opera de cooperare în economie și în tehnică, în știință și cultură, sînt, laolaltă cu schimburile sincere de păreri și căutarea convergențelor în domeniul relațiilor internaționale, tot atîtea contribuții la această nobilă cauză. În dubla optică a continuității și a noului, cu prilejul zilei de 14 iulie, aniversare a revoluției care a înscris cuvintele „Libertate, Egalitate, Fraternitate" pe drapelele de luptă ale tuturor națiunilor Europei, poporul român dorește poporului francez și își dorește ca prietenia care le leagă să se înscrie în rîndul factorilor eficienți care converg către afirmarea unei solidarități europene.

Florica ȘELMARU

Siluete noi pe malurile Senei

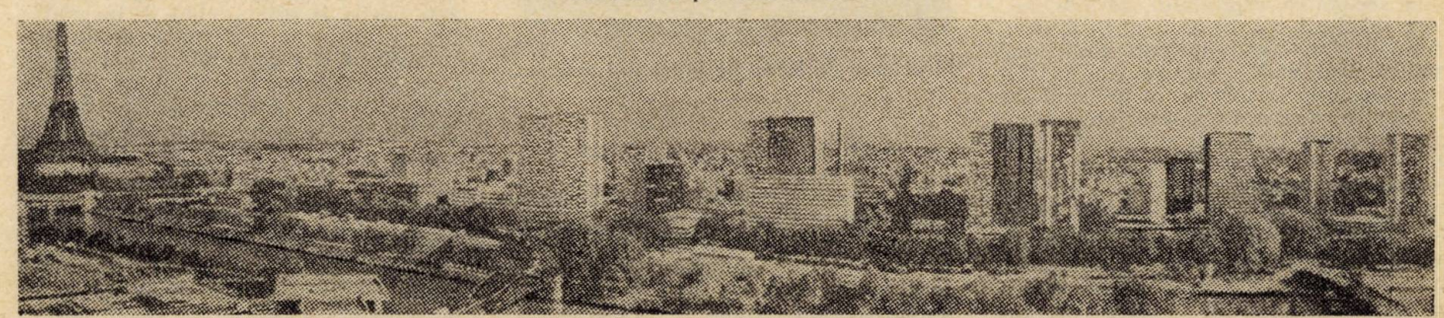

ÎN ȚARĂ STRĂINĂ...

...„Resentiment din partea vest-germanilor, decepție din partea străinilor : două fenomene care nu au dispărut nicidecum". Remarca aparține revistei vest-germane „Der Volkswirt", care a efectuat nu de mult un studiu asupra situației muncitorilor străini din R.F.G. „Ar putea fi lungă lista exemplelor care ilustrează la ce se pot aștepta muncitorii străini, necesari economiei noastre dar puțin doriți de societatea noastră — continuă studiul. În gara München, 13 străini tocmai sosiți întîlnesc un compatriot care promite că le va procura certificate de muncă. Acesta le ia 20 000 de mărci și dispare. O societate franceză «Bâtiment France», recrutează pentru companii vest-germane muncitori constructori în Spania, Grecia, Turcia și în Africa de Nord. Intermediarul primește 14 mărci pe om-oră; muncitorului străin nu-i revin decît 4,50 mărci pentru 12 ore de muncă pe zi ; beneficiul net al intermediarului este mai mare de 100 mărci pe om-zi. Serviciul social pentru construcții de locuințe din München face o anchetă și constată că în tot orașul nu a mai rămas o singură pivniță care să nu fie închiriată pe un preț ridicat muncitorilor străini".

Într-adevăr, pentru a prelua expresia revistei citate, „lista ar putea fi lungă". Revista însăși dezvăluie o serie de alte exemple deosebit de semnificative. Este, însă, doar cazul uneia dintre țările spre care se îndreaptă, în căutare de lucru, forța de muncă străină. Lista se lărgește considerabil dacă adăugăm aspectele legate de condițiile economice și sociale ale imigranților în Franța, Marea Britanie, Elveția, Belgia, Olanda. Muncitorii străini sînt, în aceste țări, plătiți cu 20—30 la sută mai puțin decît cei autohtoni. Ei populează, de regulă, cartierele insalubre, bidonville-urile periferiilor diferitelor metropole. Un tragic accident, petrecut acum un an într-o suburbie pariziană, Aubervilliers, a îndreptat atenția opiniei publice asupra condițiilor mizere de locuit ale muncitorilor imigrați. Un caz revelator în această privință : proprietarul unei foste fabrici de ciocolată a transformat hala în locuințe — 600 de muncitori străini, dispunînd fiecare de un spațiu de mai puțin de 1,5 mp, plăteau drept chirie o sumă totală de 25 000 franci lunar. Sînt numai cîteva exemple care pun în lumină implicațiile economice și, mai ales, sociale ale unuia dintre cele mai triste fenomene ce se manifestă în prezent, în cea de a doua jumătate a secolului XX, în țările capitaliste — migrația internațională a forței de muncă.

Surse și condiții

În societatea capitalului, se știe, lumea mărfurilor este atotcuprinzătoare. Totul devine marfă, inclusiv forța de muncă. Mai mult, aceasta este marfa care are proprietatea ca, în procesul de producție, să creeze o valoare nouă, surplus care este însușit de capitalist, adică de cel ce deține proprietatea asupra mijloacelor de producție, și tocmai în virtutea acestui fapt. Dimpotrivă, muncitorul, lipsit de mijloace de producție, are o unică posibilitate de a supraviețui : își vinde capitalistului singurul lucru pe care îl posedă — forța brațelor

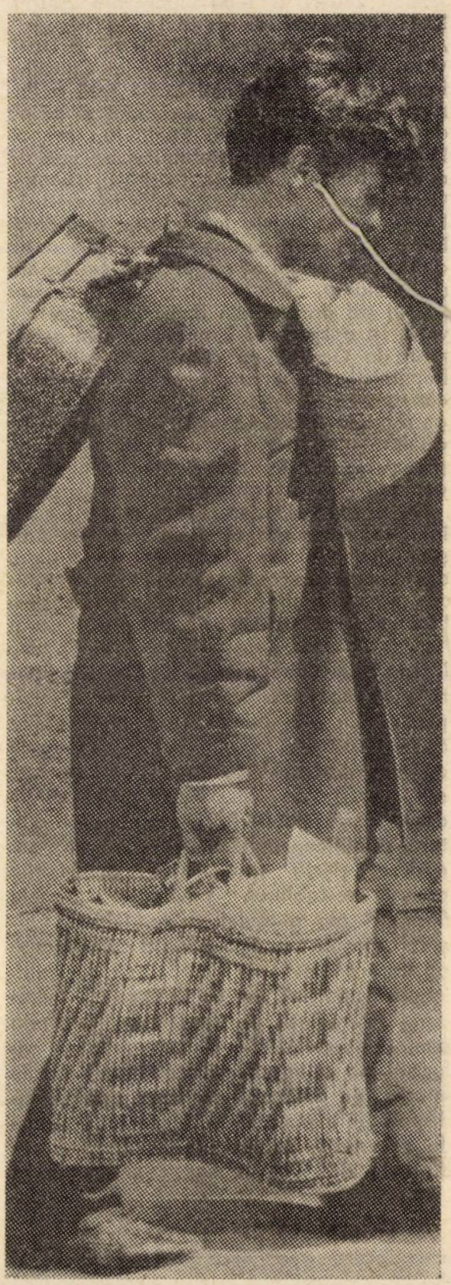

În căutare de lucru, pe meleaguri străine...

sale. Este esența însăși a relațiilor de producție capitalistă.

În același timp, capitalul este „cosmopolit". Monopolurile internaționale, în primul rînd, o dovedesc. Viața însăși confirmă că pe capitalist îl interesează foarte puțin ce fel de forță de muncă — autohtonă sau străină — exploatează. Dimpotrivă, el este cu atît mai interesat să exploateze o forță de muncă mai „ieftină", spre a-și spori profiturile. În acest sens, capitalul fie că trece el însuși frontierele implantîndu-se acolo unde forța de muncă este mai ieftină, acaparînd proprietăți și poziții importante în economia altor țări, fie că atrage „la el acasă" muncitori străini — pribegi dezrădăcinați din țările lor de origine, deci oameni care, în vederea dobîndirii unor cît de minime mijloace de trai, sînt gata să accepte aproape orice condiții. Mai mult, capitalul tinde să promoveze, în anumite proporții, existența unei mase de forță de muncă străină, pe care s-o mențină ca o pîrghie de manevră, cu care să exercite presiuni asupra forței de muncă autohtone, s-o determine pe aceasta să-i accepte condițiile, să-i slăbească acesteia forța revendicativă. Astfel, capitalul — și numai el — interesat în aceasta, deschide porțile migrației internaționale a forței de muncă. Iar capitalismul monopolist contemporan de tendință suprastatală caută chiar să oficializeze acest lucru. Ce înseamnă, de altfel, „libera circulație" a forței de muncă, una din principalele prevederi ale Pieței comune, decît tocmai o asemenea oficializare ?

Capitalul găsește în însești mecanismele sale de funcționare baza materială pentru promovarea migrației internaționale a forței de muncă. În ciuda creșterii economice ridicate din perioada postbelică, capitalismul nu a rezolvat nicidecum problema deplinei utilizări a forței de muncă. Într-o formă sau alta, într-un cuantum sau altul, cu oscilații importante de la o perioadă la alta, de la o țară la alta, **șomajul rămîne o constantă a capitalismului.** Statisticile oficiale burgheze care nu iau, de regulă, în considerare masa deosebit de însemnată a șomerilor parțiali, oferă imaginea unui nivel ridicat al subutilizării forței de muncă, chiar și în țările capitaliste cele mai avansate din punct de vedere economic. Pe baza acestor statistici, revista sovietică „Mirovaia Ekonomika i Mejdunarodnîie Otnoșenia" a calculat că în aceste țări numărul total al șomerilor a fost de 9,9 milioane în 1958, 6,2 milioane în 1966 iar în 1970 — 8,1 milioane. În țările în curs de dezvoltare, subutilizarea forței de muncă atinge proporții și mai importante, implicațiile economice și sociale fiind, de aceea, și mai profunde. Statisticile internaționale indică un nivel al șomajului de aproape 6 la sută din totalul populației active pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare.

Dacă șomajul constituie „sursa" migrației internaționale a forței de muncă, **inegalitatea dezvoltării țărilor capitaliste** este o condiție a acestei migrații. Este vorba, în primul rînd, de inegalitățile în nivelurile și ritmurile de dezvoltare ale diferitelor țări, în al doilea rînd, de cele privind dinamica dezvoltării diferitelor sectoare economice și, în sfîrșit, de discrepanțele economice existente între regiuni din cadrul aceleiași țări. În astfel de condiții, în special în anumite spații regionale, s-au dezvoltat fluxuri migratorii internaționale de forță de muncă.

Un exemplu tipic îl oferă zona cuprinzînd țările capitaliste din sudul, nordul

și vestul Europei. Unele țări din această zonă — Spania, Portugalia, Grecia, Turcia, Irlanda, Italia — au, într-o mai mică sau mai mare măsură, un nivel de dezvoltare mai redus în comparație cu altele — R.F.G., Franța, Elveția, Suedia, Belgia, Olanda, Marea Britanie. În primul grup de țări, cu diferențe, desigur, de la o țară la alta, șomajul atinge proporții însemnate, generate de gradul comparativ mai scăzut de dezvoltare a forțelor de producție, de insuficiențele de structură și ritm ale sectorului industrial, care dau un caracter restrîns capacității pieților interne de a absorbi forța de muncă disponibilă, aflată de altfel într-o continuă creștere datorită sporurilor naturale ridicate ale populației. Este cazul Portugaliei, Spaniei, Turciei, Greciei : țări în care produsul național brut pe locuitor — indicator de bază al nivelului de dezvoltare economică și nivelului de trai — este de 2,5—5 ori mai mic decît în țările vest-europene dezvoltate ; în care industria participă la formarea venitului național într-o proporție de 1,5—2 ori mai redusă decît în țările vest-europene avansate din punct de vedere economic ; în care numărul de locuri de muncă nou create anual nu ține nici pe departe pasul cu creșterea anuală a populației apte de muncă (în general de 2—3 ori mai mare decît în țările vest-europene), și unde, deci, gradul de subutilizare a forței de muncă este ridicat (4—7 la sută și chiar mai mult).

Disponibilitățile de forță de muncă sînt agravate de eliberarea continuă de mînă de lucru din sectorul agricol, în urma ruinării micilor producători din acest sector. Reducerea accelerată a populației ocupate în agricultură, sub impulsul creșterii înzestrării tehnice a acestui sector — proces în sine normal— nu este, însă, însoțită — într-un ritm corespunzător — de o politică adecvată de creare, concomitent, a unor locuri de muncă în alte sectoare economice și, în primul rînd, în cel industrial, fapt de natură să îngroașe rîndurile celor fără ocupație de la periferiile orașelor, să exacerbeze tensiunile sociale, delincvența, violența în marile metropole. Totodată, în țările respective se mențin profunde discrepanțe între nivelurile de dezvoltare ale diferitelor regiuni, unele dintre acestea fiind extrem de înapoiate și neputînd, din această cauză, să ofere locuri de muncă decît unei infime fracțiuni din populația activă locală.

Un caz notoriu este chiar al unei țări, în general, dezvoltate din punct de vedere economic — Italia. Între 1951 și 1969, populația activă ocupată în agricultura italiană a scăzut de la 8,5 milioane la 4,1 milioane. Luînd în considerare și creșterea naturală a populației active, ar fi fost necesară crearea anual a peste 300 000 de noi posturi în sectoarele industrial și al serviciilor. Or, ritmul mediu anual a fost doar de puțin peste 200 000, ceea ce a produs o suplimentare anuală cu aproape 100 000 a numărului celor fără ocupație. Cele mai mari disponibilități de forță de muncă emană din comparativ mult mai puțin dezvoltatul Mezzogiorno — sudul Italiei. Programele de emancipare a sudului — aflate pe tapet încă din primii ani postbelici — nu sînt efectiv angajate nici în prezent ; 3/4 din posturile create în perioada postbelică au fost înființate în centrul și nordul țării și doar 1/4 în sud, cînd situația ar fi trebuit să fie inversă. În ultimii cinci ani, Mezzogiorno a captat doar 2,7 la sută din investițiile făcute în țară în loc de 40 la sută cît fusese prevăzut. Nordul, în ciuda dezvoltării sale, nu a reușit să ofere locuri de muncă decît unei părți din cei ce au părăsit sudul în căutare de lucru.

În aceste condiții, sute de mii de șomeri, în căutare de lucru, își părăsesc propriile țări emigrînd în state mai dezvoltate din cadrul zonei (R.F.G., Franța, Elveția, Suedia, Belgia, Olanda), în care, **în anumite perioade**, și, **în anumite activități**, cererea depășește oferta de forță de muncă și în care monopolurile sînt interesate, din motivele expuse, să atragă și să folosească forța de muncă străină. Desigur, o serie de alte cauze, specifice fiecărei țări, explică exodurile migratoare spre alte state. Se detașează cazul Portugaliei, unde anual mii de tineri părăsesc clandestin țara pentru a scăpa de încorporările forțate făcute în scopul înăbușirii, prin forța armată, a luptei de eliberare națională a popoarelor din coloniile portugheze.

Ceea ce se distinge este amploarea deosebită a migrațiilor internaționale de forțe de muncă. Revista „Migration", bazîndu-se pe ultimele date furnizate de statisticile naționale, apreciază numărul total al muncitorilor imigrați în țările Europei occidentale la 5,6 milioane în 1969. Această apreciere nu reflectă întreaga intensitate a migrațiilor internaționale de forță de muncă întrucît, pe de o parte, nu ia în considerare marea masă de muncitori sezonieri (numai în Franța, de pildă, intră anual, în vederea efectuării lucrărilor agricole, aproape 150 000 de muncitori sezonieri străini, în special — peste 90 la sută — spanioli), iar, pe de altă parte, pentru că este făcută pe baza statisticilor țărilor primitoare care, de regulă, se referă numai la muncitorii „oficial înregistrați". De aceea, potrivit unor aprecieri globale, numărul total al celor imigrați în țările Europei occidentale (în speță R.F.G., Belgia, Franța, Olanda, Austria, Elveția, Suedia, Luxemburg și Marea Britanie) s-ar ridica la aproape 8 milioane (față de 5 milioane acum cinci ani).

O politică de conjunctură

Trebuie semnalat faptul că această migrație internațională de forță de muncă are — prin anumite trăsături ale ei— un caracter relativ nou, deosebit de cel al marilor migrații intercontinentale din primele decenii ale secolului nostru, în special către America de Nord. Indiferent de cauzele ce le determinau, acestea se înscriau, din punctul de vedere al țărilor primitoare, în cadrul unei politici demografice pe termen lung, vizînd integrarea imigranților. Dimpotrivă, din același punct de vedere al țărilor primitoare, migrațiile internaționale postbelice de forță de muncă din țările capitaliste se înscriu exclusiv în cadrul unei **politici conjuncturale** care nu vizează nicidecum integrarea imigranților, aceștia fiind folosiți numai în scopul acoperirii temporare a necesităților de forță de muncă și numai în măsura acestor necesități. Prof. Fritz Baade, directorul Institutului de cercetări pentru problemele economice din Bonn, definește într-un mod sugestiv conținutul acestei politici de folosire a forței de muncă străine : **„un instrument elastic de politică conjuncturală"**. Iar J. P. Pillard, analizînd această politică într-un amplu studiu publicat în „Economie et Humanisme", remarcă : „Cu cît o țară este mai «liberală» în privința intrării străinilor pe teritoriul ei, cu atît ea este mai înclinată să devină restrictivă în privința stabilirii lor definitive (...)".

De altfel, realitatea confirmă aceste recunoașteri. În nici o țară care folosește chiar pe scară largă forță de muncă străină nu s-a urmărit integrarea definitivă a acesteia. Nici chiar în cazul Elveției unde forța de muncă străină are o contribuție deosebit de importantă, reprezentînd peste 1/4 din totalul celei folosite. Dimpotrivă, forța de muncă străină este utilizată în toate aceste țări ca masă de manevră conjuncturală, în cuantumurile solicitate de raportul cerere-ofertă. „Într-un asemenea context, guvernat înainte de toate de «legea pieței» — continuă studiul citat — autoritățile nu s-au reținut de la a lua măsuri sensibil restrictive cînd cererea de forță de muncă s-a diminuat". Acest lucru este evident în țările care folosesc forță de muncă străină. Să luăm doar un caz semnificativ, acela al R.F.G., țară care a utilizat, în general, în proporții ridicate forță de muncă străină : la primul semn al diminuării necesităților, ca urmare a puternicei recesiuni din anii 1966—1967, autoritățile au luat măsuri pentru reducerea cu 400 000 a numărului de muncitori străini, în 1967 soldul net al intrărilor fiind pentru prima dată negativ. Forța de muncă străină este, cu alte cuvinte, prima obligată să suporte consecințele fluctuațiilor conjuncturale și este prima sacrificată.

„Engajador" — traficantul de oameni

Migrația internațională a forței de muncă are implicații economice și sociale deosebit de negative. Au fost deja evocate unele din efectele tragice resimțite de muncitorii străini imigrați în diverse țări. Dar, fără îndoială, aspectul cel mai trist îl constituie faptul că fenomenul prilejuiește afaceri care reînvie, în secolul XX, sub o altă înfățișare, teribila practică a unor vremuri ce păreau de mult apuse — traficul de carne vie. Afaceri care pun, pregnant, în evidență esența inumană a capitalismului. Forța de muncă, transformată în marfă internațională, este angajată direct în tranzacții pe diferite piețe. Se vehiculează tot mai curent termeni care în sine conțin elemente incriminante, dezumanizante : țări „exportatoare" și țări „importatoare" de forță de muncă. Și, evident, a reapărut figura odioasă a traficantului de carne vie : intermedia-

→

Realităţi ale societăţii capitaliste

rul. Portughezii l-au numit „engajador" (cel ce angajează). Aparent, nimic malefic în această denumire. În Portugalia „cel ce angajează" este, însă, un personaj puternic şi de temut. Fără el nu se poate găsi decît cu greu un post. El este cel care „aranjează" emigrarea, cu paşaport şi cel mai adesea clandestin, fără acte, pentru a-l lega şi mai strîns pe cel şi aşa gata să accepte orice condiţii. Fără el nu se poate obţine nici un fel de post în străinătate. „Engajadori" există şi în Spania. Afacerile lor tenebroase au ajuns să fie cunoscute în toată lumea: comerţul clandestin cu oameni, aranjarea transferurilor ilicite a sute de mii de muncitori industriali şi, în special, agricoli în ţările capitaliste mai dezvoltate (Franţa, R.F.G.). Dar ei continuă să acţioneze şi mai ales să prospere. În R.F.G. „engajadorii" sînt oficializaţi, organizaţi, înregistraţi juridic şi cu firme în toată regula, pe baza „libertăţii de exercitare a profesiei, garantate de Constituţie". „În ultimii ani — relevă ziarul elveţian «Die Tat» — pe baza libertăţii de exercitare a profesiei, garantată de Constituţie, au luat fiinţă în R.F.G. circa 550 «firme» care se ocupă exclusiv de comerţul cu muncitori. Ele «închiriază» pentru anumite perioade de timp forţe de muncă (îndeosebi unor întreprinderi de construcţii), procedînd după principiul cererii şi ofertei în stabilirea salariului. «Firmele care împrumută muncitori» funcţionează ca patronul propriu-zis şi încasează diferenţa dintre salariile stabilite pentru muncitori şi salariile plătite în realitate. În ce priveşte «muncitorii împrumutaţi», este vorba aproape în exclusivitate de străini. În ultima vreme au fost descoperite mai multe cazuri de exploatare a muncitorilor străini prin plata unor salarii sub tariful obişnuit. Adesea «stăpînii lor de sclavi» mai încasau şi sume mari drept chirie pentru adăposturi nedemne de un om. Aproape întotdeauna relaţiile de muncă nu erau stabilite printr-un contract scris".

Reacţiile „mediului ambiant"

Iată alte cîteva exemple care ilustrează veridic la ceea ce se pot aştepta muncitorii emigraţi. De fapt, nu se pot aştepta la nimic bun. Folosiţi ca masă de manevră în ţările unde imigrează, nu li se încheie contracte de muncă decît pe maximum un an, sînt plătiţi cu salarii mult mai mici decît muncitorii autohtoni, fiind supuşi, de altfel, oricăror fluctuaţii economice conjuncturale şi fiind, bineînţeles, — după cum arătam — primii sacrificaţi. În imposibilitate de a-şi constitui propriile organizaţii sindicale sînt, totodată, expuşi bunului plac al patronilor lor, cărora nu le pot opune, sub nici o formă, vreo acţiune revendicativă. Li aşteaptă muncile cele mai grele, mai prost plătite, mai insalubre, munci pe care autohtonii le refuză, muncile care nu necesită vreo calificare, de fapt corespunzătoare gradului lor de neinstruire. „Cea mai mare parte a forţei de muncă migratoare — remarcă săptămînalul britanic «The Economist» — este formată din muncitori necalificaţi, proveniţi din cei ce părăsesc sectorul agricol". În Franţa, de pildă, potrivit statisticilor oferite de Oficiul naţional al imigrării, doar 20 la sută din muncitorii străini imigraţi au o calificare, restul fiind necalificaţi (peste 50 la sută fiind, pur şi simplu, muncitori manuali). O soartă nu mai puţin vitregă îi aşteaptă şi pe cei calificaţi. Salariile lor, în general cu mult mai scăzute decît cele ale muncitorilor calificaţi originari din ţara respectivă, ajung în unele cazuri la nivelul retribuţiei muncitorilor necalificaţi autohtoni.

O anchetă întreprinsă în R.F.G. dezvăluie că peste 70 la sută dintre vest-germanii chestionaţi nu cunosc personal nici un muncitor străin şi că unul din doi vest-germani vede în existenţa forţei de muncă străine un pericol pentru propriul său loc de muncă. „Cazul Elveţiei este tipic — remarcă J. P. Pillard în studiul citat anterior —, demonstrînd că, mai ales la un anumit nivel al populaţiei străine, «mediul ambiant» sfîrşeşte prin a reacţiona deosebit de brutal". După cum se ştie, încă de acum doi ani, o mişcare care s-a autodenumit „mişcarea împotriva străinizării Elveţiei", iniţiată şi condusă de deputatul de Winterthur (lîngă Zürich), James Schwarzenbach, a urmărit, printr-o largă campanie în rîndul populaţiei, să forţeze un referendum care să decidă asupra reducerii şi, apoi, a limitării numărului de străini din fiecare canton la 10 la sută din numărul populaţiei.

Transpunerea în fapt a acestor prevederi ar fi însemnat ca în decurs de patru ani peste 300 000 de muncitori străini să părăsească Elveţia. Consecinţele ar fi fost, firesc, deosebit de importante pentru întreaga economie. Pentru a evita un vot favorabil, autorităţile federale au anunţat înaintea referendumului măsuri privind limitarea la 40 000 anual a numărului muncitorilor străini cărora li se va permite angajarea în Elveţia. Ţinînd cont, însă, că, potrivit tendinţelor observate, aproximativ 80 000 de muncitori străini părăsesc anual Elveţia, măsura va avea drept urmare scăderea numărului acestora, în medie cu 40 000 pe an.

Reticenţele „mediului ambiant", cum îl numea Pillard, sînt explicabile. Forţa de muncă autohtonă, sindicatele ţărilor „importatoare" văd în existenţa forţei de muncă străine o slăbire a capacităţilor lor de a-şi apăra şi impune revendicările. O asemenea poziţie a sindicatelor autohtone nu-i vizează pe muncitorii străini ca atare, ci practica promovată de capitalul autohton, care caută, în interesul dominaţiei sale de clasă, să submineze, prin atragerea mîinii de lucru străine, forţa de luptă a clasei muncitoare din propria ţară, să semene animozităţi între aceasta şi muncitorii străini.

„Costul vaselor comunicante"

Implicaţiile economice, politice şi sociale ale migraţiei internaţionale a forţei de muncă, atît în ţările în care imigrează, dar mai ales în ţările din care emigrează forţa de muncă, nu sînt mai puţin negative. „Între 1950 şi 1965 — se arată într-un studiu al Comisiei Economice O.N.U. pentru Europa — imigraţia a contribuit la creşterea populaţiei totale, într-o proporţie cuprinsă între o pătrime şi jumătate, în cele cinci principale ţări occidentale (Belgia, Suedia, Franţa, R.F.G., Elveţia) în care imigrează forţă de muncă străină. În acelaşi timp, emigraţia netă a sustras o fracţiune tot atît de importantă, dacă nu chiar mai mare, din creşterea naturală a populaţiei în Irlanda şi în ţările Europei meridionale (Italia, Spania, Grecia, Portugalia)".

În primul grup de ţări, în ciuda avantajelor economice pe care monopolurile le trag de pe urma folosirii mîinii de lucru străine mai ieftine, se creează o situaţie de dependenţă, într-o măsură sau alta, a realizării produsului social de activitatea unei forţe de muncă neautohtone (trebuie ţinut cont, în acest sens, de faptul că, din totalul forţei de muncă folosite, cea străină reprezintă 28 la sută în Elveţia, 21 la sută în Luxemburg, 7 la sută în R.F.G., 6,3 la sută în Franţa, 6 la sută în Marea Britanie, 5 la sută în Belgia, 5 la sută în Suedia).

În cadrul celui de-al doilea grup de ţări, în ciuda unei presupuse destinderi a presiunii şomajului intern, repercusiunile pe termen lung ale emigrărilor de forţă de muncă nu pot fi ignorate. Exodul reduce în mod „nenatural" sporul natural de populaţie şi, antrenînd în special tineretul, provoacă o îmbătrînire a populaţiei, ambele cu incidenţă directă asupra ritmului de dezvoltare economică şi asupra posibilităţilor de a se spori potenţialul economic al ţărilor respective.

Dar, fără îndoială, una dintre cele mai importante repercusiuni ale migraţiei internaţionale a forţei de muncă este aceea că, şi pe această cale ţările „importatoare" se „înfruptă" din venitul naţional al ţărilor „exportatoare", din ceea ce muncitorii emigraţi din aceste ultime state ar fi putut crea în ţara lor de origine, în beneficiul ei şi al lor în ultimă instanţă. Acest „cadou" pe care unele ţări capitaliste mai slab dezvoltate îl fac celor capitaliste dezvoltate — de fapt un adevărat tribut — este, în cele din urmă, de natură să adîncească prăpastia ce le desparte de ultimele. Principiul „vaselor comunicante" care, în concepţia unor economişti occidentali, ar trebui să fie aplicat în ce priveşte forţa de muncă între „Europa occidentală puternic industrializată" şi „Europa occidentală agricolă" tinde, de fapt, să perpetueze, să conserve anacronica împărţire în „ţări industriale" şi „ţări agrare".

Fenomenul migraţiei internaţionale a forţei de muncă, generat de înseşi mecanismele interne de funcţionare ale capitalismului, de inegalitatea dezvoltării sale, pune în lumină, încă o dată, în condiţiile actuale, **esenţa neschimbată** a acestuia — bazată pe exploatare şi asuprire —, profundele şi ireconciliabilele sale contradicţii. Prin implicaţiile sale deosebite — de ordin economico-politic, dar mai ales social, — acest fenomen contribuie, la rîndul său, într-o măsură importantă, la adîncirea mai departe a contradicţiilor capitalismului, atît la nivel microeconomic, cît şi macroeconomic, la scara sistemului capitalist în ansamblu.

Ilie ŞERBĂNESCU

ÎNTRE EST ŞI VEST

Costin C. Kiriţescu

În cursul istoriei ei bimilenare, capitala Austriei a avut parte de ascensiuni şi prăbuşiri. Lagăr militar pe vremea romanilor, ajunsă în secolele XVII şi XVIII sub stăpînirea lui Carol al VI-lea, Maria Tereza şi Iosif al II-lea, capitala unui mare imperiu mondial, devenită prin boom-ul construcţiilor din cea de-a doua parte a secolului trecut una dintre cele mai monumentale metropole europene (dar în acelaşi timp şi deţinătoarea unora dintre cele mai triste cartiere destinate muncitorimii industriale), Viena şi farmecul ei atît de specific au supravieţuit catastrofei militaro-politice a imperiului austro-ungar în 1918 şi ocupaţiei hitleriste, au reuşit să se salveze şi din ruinele materiale şi morale provocate de cel de-al doilea război mondial. Wien bleibt Wien. Viena rămîne Viena.

Astăzi, capitala Austriei suverane, adăpostind vechi şi mereu proaspete tradiţii spirituale şi umaniste, Viena face mari eforturi pentru a-şi întări raţiunea de existenţă şi pe planul colaborării internaţionale. Ea găzduieşte sediul Organizaţiei Naţiunilor Unite pentru Energia Atomică, al Organizaţiei Naţiunilor Unite pentru Dezvoltare Industrială şi al altor instituţii de rezonanţă mondială. În acelaşi timp, Viena caută să devină o „placă turnantă" a relaţiilor economice între Est şi Vest. Pentru aceasta, capitala austriacă dispune de două atu-uri fundamentale : pe de o parte, poziţia ei geografică (Vienei îi place să se recomande ca fiind la cel mult două ore de zbor de orice capitală europeană), iar pe de altă parte, statutul de neutralitate politică a Austriei.

Profitînd de aceste avantaje, o serie de organizaţii desfăşoară la Viena o vie activitate de strîngere a legăturilor economice şi culturale dintre ţările bazinului dunărean şi, în general, dintre Est şi Vest, oferind un loc de întîlnire specialiştilor, promovînd înţelegerea mai adîncă a problemelor de interes comun, înlesnind schimburile internaţionale de idei, metode şi tehnici. Una dintre aceste instituţii a dobîndit timp de aproape un sfert de secol o prestanţă internaţională deosebită: Institutul Europei Dunărene (Donau-Europäisches Institut), care numără astăzi ca membri peste 3 000 de organizaţii economice şi întreprinderi din Austria şi din alte 53 de ţări ale lumii.

Recent, Institutul Europei Dunărene şi-a ţinut cea de-a XXIII-a sesiune economică internaţională în oraşul Linz, cu participarea unor reprezentanţi ai marilor întreprinderi industriale, comerciale, bancare din Austria şi din străinătate. Sesiunea a fost

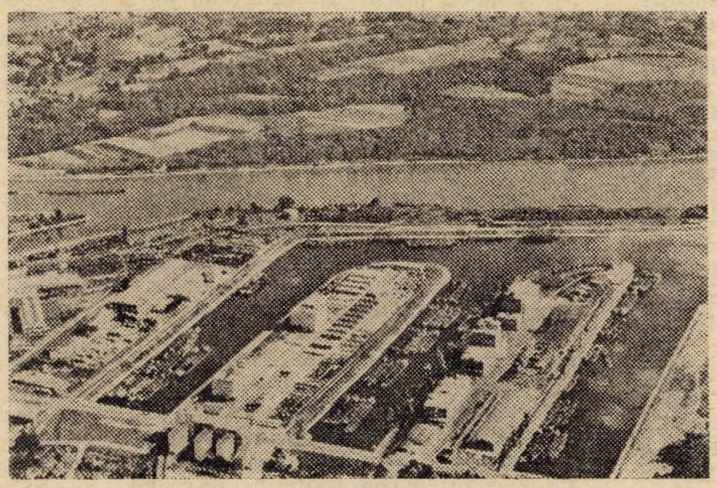

LINZ
Portul fluvial văzut din avion

prezidată de fostul vicecancelar al Austriei, dr. Fritz Bock, preşedinte al Institutului, iar în cadrul ei au conferenţiat ministrul afacerilor externe al Austriei, Rudolf Kirchschläger, diplomaţi, reprezentanţi ai Comisiei Economice pentru Europa a Naţiunilor Unite, ai Comisiei Comunităţii Economice Europene (Piaţa comună), specialişti din ţări socialiste şi capitaliste.

Tema generală a sesiunii a fost „ Probleme ale integrării în Vest şi Est". Se ştie că, în prezent, nu există un consens cu privire la conţinutul noţiunii de „integrare". Acestei noţiuni i se dau accepţii variate, începînd cu procesul — firesc — de dezvoltare a relaţiilor economice, de intensificare a participării fiecărei ţări la diviziunea internaţională a muncii, şi sfîrşind cu crearea de organisme suprastatale, menite să anihileze aplicarea principiilor care trebuie să stea la baza relaţiilor internaţionale: respectarea independenţei şi suveranităţii naţionale, egalitatea în drepturi, neamestecul în treburile interne şi avantajului reciproc.

Nu puţini dintre cei care au luat cuvîntul la sesiune s-au referit la „integrare" în sensul dezvoltării colaborării şi cooperării economice internaţionale, îndeosebi, între ţările din răsăritul şi apusul continentului european. Mai mult chiar, unii participanţi au accentuat necesitatea ca „integrarea" astfel înţeleasă să nu slăbească suveranitatea unei ţări ci, dimpotrivă, să constituie o modalitate de întărire a ei. Astfel, vorbind despre interdependenţa dintre cooperarea economică şi politica externă, ministrul de externe al Austriei a subliniat că atît statutul politic de neutralitate al ţării sale, cît şi faptul că aproximativ o treime din produsul social brut al Austriei se exportă, determină ţara sa să pună cel mai mare preţ pe organizarea relaţiilor cu alte state într-un asemenea spirit încît să nu existe nici un dubiu cu privire la hotărîrea fermă a Austriei de a-şi menţine neabătut neutralitatea şi independenţa.

Ministrul de finanţe şi vicepremierul Bavariei, dr. Schedl, a avut accente critice cu privire la politica Pieţei comune, care — după părerea sa — „tratează prea centralist politica regională". La rîndul său, secretarul executiv al Comisiei Economice pentru Europa a Naţiunilor Unite, Janez Stanovnik, s-a exprimat în sensul că, în ce priveşte relaţiile Est-Vest, perioada „coexistenţei economice" a fost depăşită şi că în prezent ne aflăm în perioada ei calitativ superioară, aceea a cooperării, ea fiind stimulată de impetuozitatea dezvoltării tehnologice şi economice.

Din partea română, semnatarul acestor rînduri a prezentat un referat cu tema: „Probleme financiare şi monetare în România", în care s-a arătat, printre altele, că progresele economice remarcabile obţinute de ţara noastră în perioada construcţiei socialiste au permis lărgirea şi diversificarea substanţială a schimburilor economice cu alte state. Pe baza principiilor fundamentale ale relaţiilor dintre ţările socialiste, România a acordat şi acordă o atenţie centrală dezvoltării continue a relaţiilor comerciale şi de cooperare în producţie cu toate aceste ţări. În acelaşi timp, ţara noastră duce o politică de extindere a relaţiilor multilaterale cu toate ţările lumii, fără deosebire de orînduire socială.

Au fost arătate, în continuare, avantajele pe care le prezintă, pentru buna desfăşurare a relaţiilor de cooperare şi colaborare economică ale României cu celelalte ţări, existenţa în ţara noastră a unui echilibru financiar-monetar ca element component al echilibrului general economic. În această privinţă a fost subliniat contrastul existent între deficitele bugetare aproape permanente şi inflaţia pe care România le-a cunoscut începînd cu primul război mondial şi sfîrşind cu anul 1947, şi situaţia radical schimbată, creată o dată cu trecerea pe calea construcţiei socialiste. La solicitarea conducerii institutului gazdă, care a apreciat — ţinînd seama de actualitatea problemei inflaţiei în Occident — că participanţii la sesiune vor fi interesaţi să cunoască experienţa ţării noastre în ce priveşte menţinerea echilibrului financiar-monetar, au fost prezentate pîrghiile prin care se acţionează în România pentru realizarea şi consolidarea acestui echilibru.

După şedinţele zilnice au fost programate vizite la principalele întreprinderi din regiunea Linz. Cu ocazia vizitării marelui combinat siderurgic VÖEST, am avut plăcerea să constatăm cît de adînc întipărită în memoria colectivului a rămas vizita tovarăşului Nicolae Ceauşescu şi a soţiei sale, Elena Ceauşescu, pe acele meleaguri. „Asemenea oameni nu se uită uşor", ne spunea unul dintre muncitori. El manevra încărcarea unor materiale destinate şantierului Porţilor de Fier. Imagine care se repetă de sute şi mii de ori pe toate meridianele globului, dînd o expresie vie relaţiilor de colaborare şi cooperare între Est şi Vest.

ITALIA

DOSARUL ECONOMIC-SOCIAL ŞI CONFRUNTĂRILE POLITICE

A trecut o lună de la scrutinul de la 13 iunie şi, în timp ce partidele coaliţiei cvadripartite (P.D.C., P.S.I., P.S.D. şi P.R.I.) se mai află încă în faza clarificărilor, întreaga Italie este cuprinsă de un nou val revendicativ. La Napoli, Taranto, Genova, Torino sau Porto-Torres muncitorii au declarat greve care au drept principal obiectiv înnoirea contractelor de muncă, obţinerea unor reforme sociale sau lupta împotriva concedierilor şi a şomajului. În Puglia, Campania, Umbria şi Emilia-Romagna peste 1 500 000 de persoane revendică, prin ample şi viguroase acţiuni greviste (participă toţi salariaţii agricoli şi ele se desfăşoară simultan în întreaga ţară), modernizarea agriculturii precum şi garantarea locului de muncă şi a asistenţei medicale.

Caracteristica acestor greve este faptul că ele se desfăşoară sub semnul unităţii maselor muncitoare, identitatea obiectivelor urmărite corelîndu-se cu forme specifice de luptă. Ele se înscriu de altfel în marile lupte sociale ale ultimilor doi ani care au avut, pe plan sindical, o deosebită însemnătate : după douăzeci de ani de disensiuni şi neînţelegeri, la 29 octombrie 1970, în Palatul Congreselor din Firenze, consiliile generale ale celor trei confederaţii sindicale italiene (C.G.I.L., C.I.S.L., U.I.L.) se aflau pentru prima oară împreună şi luau hotărîrea să pornească pe drumul realizării sindicatului unitar al muncitorilor italieni. În actualul moment politic italian, acest eveniment este indisolubil legat de acţiunile pe care milioane de muncitori italieni înţeleg să le întreprindă în lupta pentru realizarea unei reale politici de reînnoire, de reforme, pentru noi condiţii de viaţă şi muncă în fabrică şi în afara ei.

SENSUL REFORMELOR

Orice încercare de analiză a actualităţii social-politice italiene reclamă o înţelegere deplină a sensurilor reale ale acestor înnoiri şi reforme — noţiuni ce vizează astăzi în Italia unele probleme fundamentale ale societăţii, ajunse acum la maturitate şi puse în centrul revendicărilor maselor populare.

«Ne găsim în situaţia — scrie „Mondo Nuovo", organul P.S.I.U.P. — de stagnare economică, mult mai gravă decît recesiunea» (termenul a fost folosit oficial în Italia, pentru prima oară în ajunul alegerilor, de către guvernatorul Băncii Italiei — n.n.). Este vorba despre unul din aspectele conjuncturale ale permanentei contradicţii dintre potenţialitatea productivă şi imensul dosar al problemelor sociale rămase nerezolvate. Sistemul capitalist italian a dat prioritate în anii trecuţi unor ramuri din aria consumului generînd disparităţi economice considerate de natură a dezvolta astfel o situaţie în care, de exemplu, se produc automobile dar este neglijat sistemul raţional de transporturi, se fabrică frigidere, dar nu se asigură o suficientă securitate a muncii, se construiesc autostrăzi, dar nu destule case şi spitale pentru oamenii muncii. Pentru a combate această contradicţie acţionează astăzi întreaga clasă muncitoare italiană, respingînd modelul „societăţii de consum" şi desfăşurînd o ofensivă manifestată pe plan sindical sub forma contestării şi înfruntării unui anumit mod de concepţie şi organizare în interiorul dar şi în afara fabricii. lui de dezvoltare actual, printr-unul ba- Se urmăreşte astfel înlocuirea procesuzat pe controlul colectivităţii şi pe criteriul utilităţii sociale şi nu al utilităţii private.

De fapt, în Italia, toate forţele politice vorbesc de reforme. Dar aşa cum sublinia secretarul general al P.C.I., Luigi Longo, „nu este suficient să se vorbească de reforme, nu este de ajuns să li se recunoască necesitatea, trebuie ca ele să fie realizate. Nu este suficient să se declare : «reforme». Este necesar să se ştie cu claritate ce *anume* şi *cum* trebuie reformat, în *favoarea cui*, *cu ce* forţe sociale şi *împotriva cui* trebuie să se realizeze ele".

Reformele sînt o veche intenţie a centrului stînga. Declaraţia-program a cabinetului Colombo conţine un capitol aparte — capitolul trei — intitulat „Reforme", ce prevede schimbări în domeniul raporturilor de muncă, pe plan regional, în domeniul construcţiilor de locuinţe, al asistenţei medicale, transporturilor etc. Comparativ cu precedentele cabinete cvadripartite, mai ales cu cele trei guverne ale lui Mariano Rumor, „ceva" Emilio Colombo a realizat : proiectul de lege asupra locuinţelor, ca şi cel universitar, dezbătute de Camera Deputaţilor se află în discuţia Senatului. Dar, cel puţin pînă acum, faţă de urgenta necesitate a unei politici de înnoire, centrul-stînga a reacţionat pe linia tradiţională a amînărilor, a cotiturilor şi împotmolirilor la nivel parlamentar. În plus, rigiditatea manifestată de anumite cercuri democrat-creştine faţă de dialogul cu reprezentanţii clasei muncitoare italiene, comuniştii, nu lasă loc pentru iluzii. Căci în Italia faptele au demonstrat că nici o reformă, nici o măsură renovatoare care să fie în avantajul maselor populare şi care să ştirbească privilegiile anumitor grupuri nu se poate realiza fără aportul decisiv al puternicei forţe muncitoreşti, populare şi antifasciste, reprezentată de partidul comunist. Este o realitate demonstrată de întreaga experienţă italiană a ultimelor decenii, experienţă care a arătat necesitatea unor noi raporturi în ţară, între organizaţiile muncitoreşti, cît şi la nivel parlamentar sau regional între diversele forţe politice. Existenţa acestor noi raporturi face posibile noi convergenţe pentru realizarea problemelor celor mai urgente ale colectivităţii. În aceste condiţii — şi partidul comunist a subliniat acest lucru în repetate rînduri — trebuie „să se dezvolte şi să se utilizeze toate posibilităţile de înţelegere şi colaborare oferite de realitate", înţelegîndu-se prin aceasta şi posibilităţile existente de luptă şi acţiuni unitare, crearea altora noi pentru accelerarea politicii de reforme a căror necesitate a devenit în Italia tot mai stringentă.

„TESTUL" ELECTORAL

Mulţi observatori ai vieţii politice italiene consideră absurdă afirmaţia că alegerile de la 13 iunie ar fi creat în ţară o situaţie nouă. Căci această situaţie exista dinainte de alegeri, ea constituind principala explicaţie a cadrului politic aşa cum s-a conturat el din rezultatele scrutinului. La numai un an de la „testul" regiunilor (7 iunie 1970), vot care a întărit centrul-stînga numai pe planul cifrelor dar nu şi pe acela al coeziunii, alegerile parţiale de la 13 iunie aveau să accentueze distanţele dintre democrat-creştini şi socialişti. Un singur cuvînt înrăutăţea raporturile dintre principalele două formaţiuni ale formulei de guvernămînt : „nu"-ul lui Forlani, secretarul democraţiei creştine şi al unei părţi a acesteia faţă de teza socialistă a „echilibrurilor mai avansate", adică a unor noi raporturi cu partidul comunist şi cu celelalte forţe de stînga (vezi „Lumea" nr. 25). Un „nu" mai ferm şi mai categoric decît cu un an în urmă şi ale cărui consecinţe, cea mai mare parte a democraţiei creştine nu le prevedea. Importanţa „testului" parţial fusese subestimată de unii parteneri de coaliţie. În ziua „celor mai importante alegeri administrative parţiale din ultimii douăzeci de ani", cum avea să le califice după aflarea rezultatelor în-

treaga presă italiană, „Corriere della Sera" își începea editorialul cu „e greu să-ți imaginezi un «test» electoral mai puțin reprezentativ și mai puțin național decît acela de azi, 13 iunie".

Zadarnic a încercat dreapta democrat-creștină să învinovățească alte partide (în special pe socialiști) de pierderile sale electorale ; adevăratele cauze se aflau în rîndurile ei. Este un lucru subliniat și de elementele stîngii democrat-creștine : regresul democrației creștine în alegerile de la 13 iunie se datorează prea multelor concesii către dreapta ale conducerii supreme a democrației creștine. Tocmai aceste concesii, concretizate prin poziția lui Arnaldo Forlani, secretarul democrației creștine, în cadrul Consiliului Național (a avut loc cu puțină vreme înaintea alegerilor), ca și întîrzierea politicii de reforme au determinat în rîndurile coaliției de centru-stînga situația politică incertă și critică din aceste zile postelectorale.

RELANSAREA FORMULEI ?

Dar de fapt, ce se întîmplă în cadrul coaliției cvadripartite ? De-abia reîntors de la Londra, unde, însoțit de Aldo Moro, a făcut o vizită oficială, președintele Consiliului de Miniștri Emilio Colombo s-a întreținut la 30 iunie cu președintele Saragat, se pare, nu numai în problemele vizitei în Marea Britanie ci, susțin surse oficioase, mai ales în probleme legate de raporturile dintre cei patru membri ai coaliției guvernamentale, din perspectiva relansării centrului-stînga. O relansare — se spune — solicitată de social-democrați și dorită de democrat-creștini. Acceptată de socialiști numai în măsura în care ea ar da „nu numai o confirmare, ci și un nou impuls" politicii de reforme „căci numai satisfacerea cerințelor și aspirațiilor muncitorilor poate consolida baza democrației". De aceea Partidul socialist respinge — declară ultimul document oficial al P.S.I. — orice tentativă ce ar putea genera concepția „unei majorități guvernamentale închise și impermeabile raporturilor și contribuțiilor forțelor politice din opoziția de stînga, cerințelor reprezentate de marea forță unitară și democratică a sindicatelor". În ceea ce privește teza „noilor echilibruri", ea este privită ca indisolubil legată de politica de reforme.

Dar în centrul problemelor coaliției cvadripartite se află democrația creștină a cărei criză s-a accentuat în urma recentelor rezultate electorale. Deși s-a încercat, cel puțin pînă acum, să se ascundă, în limitele posibile, reflexele votului asupra disensiunilor dintre curentele democrat-creștine, a ieșit la iveală faptul că grupări ale dreptei democrat-creștine folosesc rezultatele electorale pentru a impune centrului-stînga o orientare conservatoare. Pretextul este acela al controlului pe care democrația creștină să-l poată avea asupra electoratului pierdut. Se încearcă așadar acreditarea următorului fals „raționament" : dacă alegerile de la 13 iunie au marcat o serie de pierderi de voturi ale partidului democrat-creștin în favoarea neofasciștilor, s-ar cuveni ca linia politică a partidului să vireze spre dreapta. În realitate însă — și mulți observatori înclină să interpreteze astfel — dreapta democrat-creștină încearcă astfel să amîne în continuare realizarea politicii de reforme, să-i preseze pe socialiști pentru a-i constrînge la renunțări, să acționeze pentru slăbirea unității sindicale, în sfîrșit, să realizeze un asemenea „aranjament" în sînul democrației creștine însăși, care să ușureze neutralizarea curentelor de stînga ale partidului deschise ideilor socialiste ale „noilor echilibruri", în general dialogului cu comuniștii.

În rîndurile democrației creștine nu pare a se fi ajuns deocamdată la o clară confruntare de poziții, existînd mai degrabă un climat de incertitudine, dezorientare și confuzie, dominat de impresia că aceste momente vor hotărî de fapt viitorul partidului catolic. Iar dacă stînga democrat-creștină tace deocamdată, poate din teama de a nu rupe prea brusc echilibrurile fragile ale partidului, în schimb P.S.I., cu posibilitățile de mișcare pe care le are, în cadrul coaliției dar și în afara ei, „vorbește — cum se exprima un ziarist — pentru doi".

Iar în timp ce în această ultimă și „aspră bătălie electorală" — cum o califică „L'Unità" — P.S.I. și-a confirmat sprijinul acordat mișcărilor revendicative ale maselor populare italiene ca și voința de a rămîne în contact cu toate forțele de stînga într-o confruntare critică cu dreapta democrat-creștină, iar P.S.I.U.P. și-a subliniat propriul rol unitar, partidul comunist și-a reafirmat propria-i forță, soliditatea pozițiilor sale, demonstrînd încă o dată rolul său de bastion al democrației italiene.

Astăzi, după „testul" electoral de la 13 iunie, în peisajul politic italian se remarcă mai mult ca oricînd direcția clară a desfășurării tuturor forțelor progresiste într-o luptă comună pentru realizarea reformelor economice și sociale reclamate. Iar aceste reforme — așa cum comuniștii au subliniat întotdeauna și așa cum a relevat marea manifestație de la Roma „a celor 150 000" — trebuie să aibă pe un prim plan dezvoltarea Mezzogiorno-ului și soluționarea problemei meridionale. „Este necesar de aceea — se arată în comunicatul Direcțiunii P.C.I. — o rapidă și viguroasă dezvoltare a mișcării unitare a muncitorilor de la orașe și sate pentru a impune aprobarea reformelor și o nouă politică economică". În acest context trebuie privite și ultimele acțiuni revendicative ale maselor populare italiene.

După o analiză a raportului de forțe dinăuntrul și dinafara centrului-stînga, după cercetarea modului în care formula a reușit (mai degrabă n-a reușit) să răspundă în acești ultimi ani cerințelor societății italiene, numeroși observatori ajung la constatarea că actuala criză italiană este de fapt o criză a încrederii față de formula centrului-stînga. Ei subliniază că numai o reală politică de înnoiri democratice și de progres social, consonantă cu interesele maselor largi, ar putea duce la lichidarea acestei crize. Dar așa cum se prezintă astăzi echilibrurile interne ale centrului-stînga, puțini se hazardează să-i prevadă evoluțiile viitoare.

Rodica DUMITRESCU

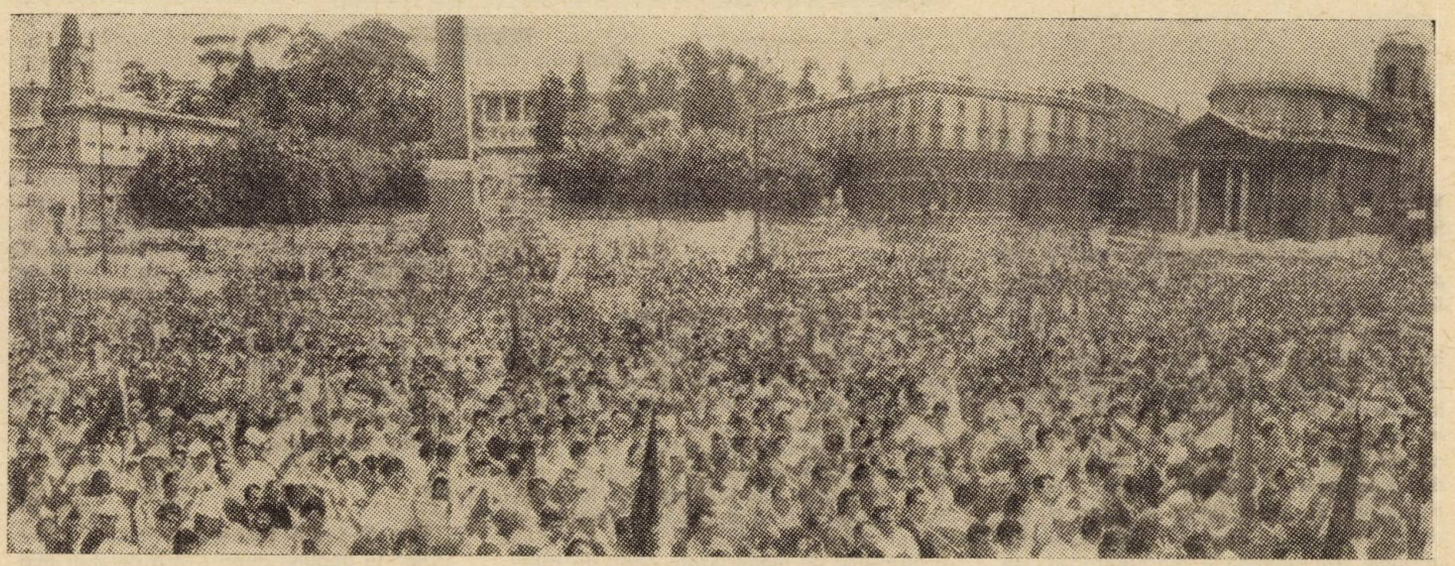

ROMA
O uriașă demonstrație muncitorească pentru reforme în Piazza del Popolo

ITINERAR PERSAN

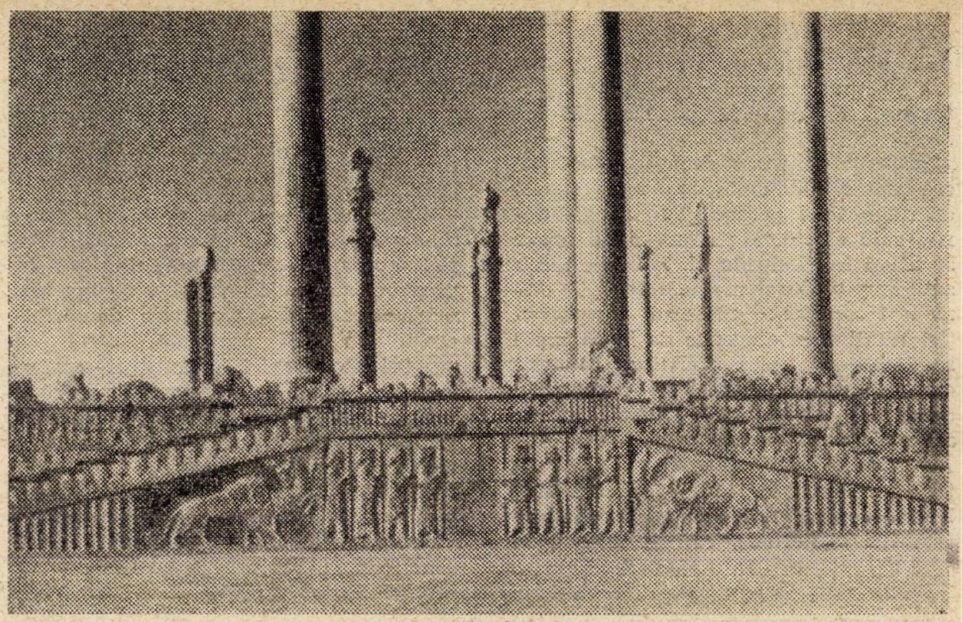

PERSEPOLIS
Relicvele unei arte străvechi

Reîntîlnesc, după doi ani, Teheranul. În 1969 îl surprinsesem dominat de atmosfera festivă care marca un moment deosebit de semnificativ pentru relațiile de prietenie româno-iraniene : vizita președintelui Nicolae Ceaușescu.

Acum, în această vară fierbinte, care încinge străzile și face parcă și mai ireală coama înzăpezită a masivului Elbrus ce închide orizontul capitalei, Iranul trăiește în preajma celebrării unui remarcabil eveniment istoric : împlinirea a 2500 de ani de la înființarea statului persan. Oriunde circuli prin capitală, dar și în afara ei, sesizezi importanța care se acordă evenimentului. Monumentele reprezentative se restaurează, noi muzee își deschid porțile, un uriaș arc de triumf, plasat pe autostrada care leagă aeroportul Mehrabad de centrul Teheranului, și-a căpătat conturul definitiv, se amenajează noi artere de circulație, hoteluri moderne apar pe harta turistică a capitalei și a țării.

La toamnă, în octombrie, Iranul va fi gazda aniversării, cu un fast deosebit, a „Anului Cirus". Numeroși șefi de state vor onora cu prezența lor Shirazul, Persepolisul și Teheranul, principalele centre ale acestei sărbători.

Pentru a ne informa asupra acțiunii, deosebit de complexe, a „Anului Cirus", ne-am adresat vice-ministrului Curții Imperiale, **Shojaeddin Shaffa.** În calitatea sa de secretar general al Consiliului Cultural Imperial, precum și în aceea de secretar general al Uniunii internaționale a iranologilor, domnia-sa sublinia în cadrul convorbirii : „Anul lui Cirus marchează o serie de manifestări sociale, economice, artistice și educative de mare anvergură. Printre acestea se înscriu construirea a 2 500 de școli, fondarea a numeroase biblioteci școlare, darea în folosință a unor noi spitale, drumuri, poduri, centre de specializare profesională etc. Peste 120 de expoziții industriale, agricole, arheologice, artistice sînt în curs de organizare în provincie".

Dincolo de atmosfera calmă din biroul în care avea loc convorbirea, aflat în sediul Bibliotecii Pahlavi, se auzea distinct vuietul orașului, pulsul vieții cotidiene a capitalei.

■

Teheranul (peste 3 milioane de locuitori) nu are o istorie faimoasă, cum e cazul Shirazului sau Isfahanului. Modest pînă în secolul XVIII, centrul administrativ al țării, s-a dezvoltat, însă, rapid în ultimele decenii. Casele mărunte, din cărămidă arsă, s-au îngrămădit unele în altele, s-au împins apoi spre periferii și au dat naștere unui oraș întortocheat, dar foarte întins. De-abia cînd îi parcurgi străzile înțelegi amploarea necesară a activității urbanistice de modernizare care, de altfel, e în plină desfășurare. Cele cîteva bulevarde largi, flancate de lungi coloane vegetale, se vor înmulți, parcurile vor cîștiga teren, clădirile verticale vor sparge nota, încă dominantă, a caselor cu un cat, două. Pe acest fond, cei cîțiva zgîrie-nori ridicați în ultima vreme spre cerul Teheranului creionează viguros viitorul capitalei moderne, în plină dezvoltare, a Iranului.

Înaintea noului cadru arhitectural, de oraș contemporan, aici a apărut una din maladiile sale : „smogul". Centura industrială care înconjoară Teheranul și intensa circulație automobilistică învăluie cu un fum dens cupolele moscheelor. Marele număr de automobile se combină, într-o ecuație care își așteaptă rezolvarea, cu străzile strîmte, întortocheate, dar mai ales cu lipsa de reguli : depășirea pe stînga și pe dreapta, întoarcerea în plină stradă, urcarea pe trotuar...

Dar, dincolo de acest aspect și de alte contraste, explicabile prin trecerea rapidă de la înapoierea economică la ritmul vieții moderne, Teheranul este oglinda înaintării țării pe drumul dezvoltării industriale.

Principala direcție spre care se îndreaptă eforturile ne-a fost definită de **Houshange Ansari,** ministrul economiei. „Obiectivul fundamental urmărit de noi în prezent este de a depăși «tradiționala» condiție a Iranului : aceea de a fi pur și simplu exportator de materii prime. Dorim ca resursele noastre să fie intens utilizate de noi înșine și aceasta presupune industrializarea în ritm rapid. În acest context — a subliniat ministrul economiei — acordăm o importanță deosebită dezvoltării industriei petroliere și a derivatelor sale. Ne orientăm, de asemenea, spre extinderea industriei siderurgice, a construcțiilor de mașini, în general a industriilor-cheie, fără de care o economie s-ar afla în afara pîrghiilor principale".

Aveam să remarc la fața locului exemplele concrete ale acestei politici de susținută dezvoltare.

■

Decolînd din Teheran, avionul „Caravelle" te depune după o oră de zbor deasupra unui peisaj arid, ars de soare. La Shiraz, orașul trandafirilor și al poeților Saadi și Hafez. Shiraz e și astăzi centrul poetic al Persiei ; în fiece an, orașul își extinde reverberațiile culturale cu ocazia pelerinajelor care se îndreaptă spre mausoleele celor doi mari artiști. De altfel, parcă pentru a stabili o continuitate a efervescenței spirituale ce a dominat din cele mai vechi timpuri această cetate, la Shiraz și-a deschis porțile una din cele mai moderne universități iraniene, în care activează specialiști din renumite centre universitare ale lumii.

Un drum de aproximativ 60 de kilometri leagă Shirazul de Persepolis. O șosea modernă, aflată în construcție, dublează vechea cale de acces. Lupta omului cu un pămînt arid, care își cedează cu greu resursele productive, e o imagine dominantă a drumului spre Persepolis. Primele sisteme de irigații învîng treptat deșertul bolovănos, îndărătnic.

Coloanele Persepolisului, capitelurile corodate de vreme, enormele portaluri ciobite, se profilează — ca un simbol al vitalității poporului iranian — pe fondul cerealelor smulse deșertului, al vegetației cîștigate cu greu, pe care fermele de astăzi le presară în locuri considerate altădată sterpe.

Pentru o populație care, încă într-o proporție covîrșitoare, își duce viața în mediul rural, practicarea unei agriculturi moderne, capabilă să obțină producții tot

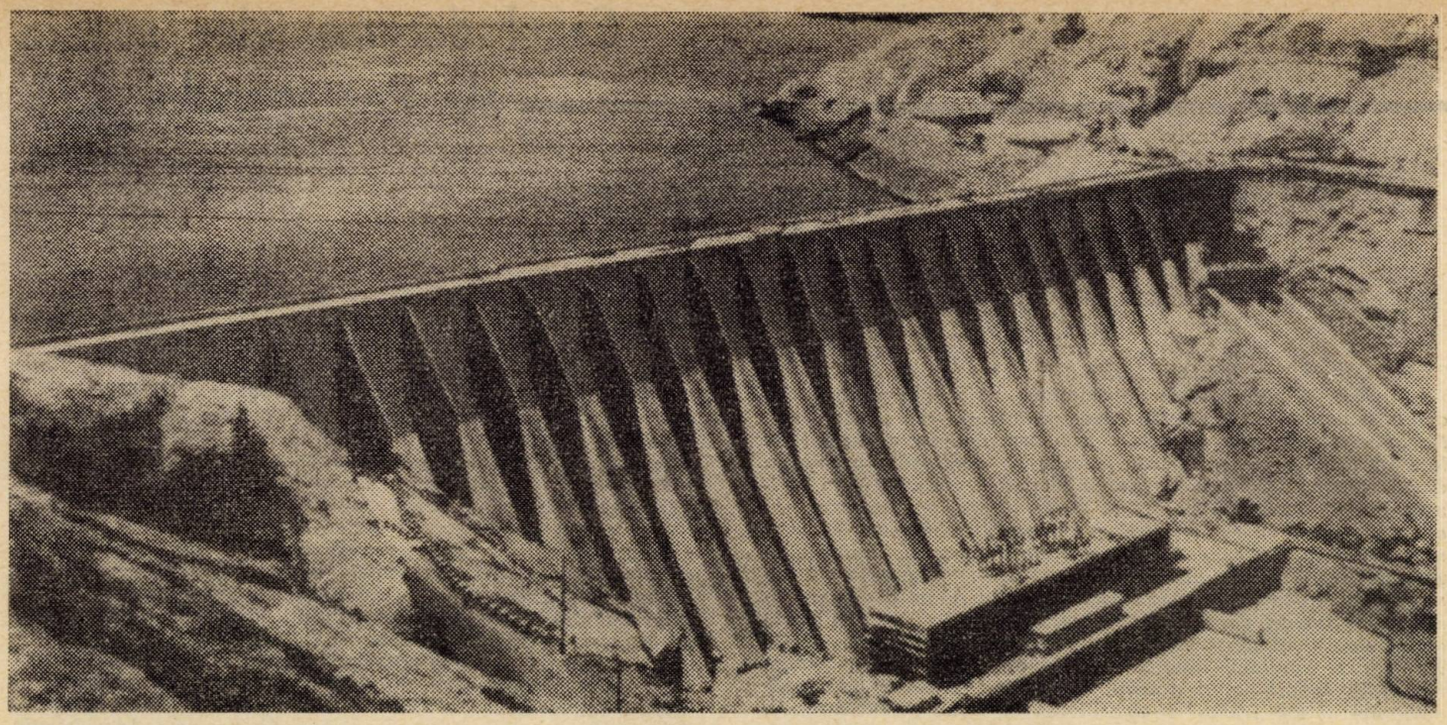

SHABBANU FARAH DAM
Baraj construit în nordul țării

TEHERAN
Alborz, una din cele mai vechi școli superioare ale capitalei

mai mari, este de o importanță vitală. În legătură cu aceasta, am fost interesat să aflu în ce constă direcția principală a dezvoltării agriculturii iraniene. Interlocutorul meu, **Iraj Vahidi,** ministrul agriculturii, remarca : „Revoluția Albă — program amplu și multilateral ce prevede, în esență, modernizarea Iranului — include printre primele puncte necesitatea dezvoltării rapide a agriculturii. Reforma agrară (începută în 1961) a reprezentat primul pas pe acest drum. Desființarea sistemului feudal, pe baza căruia cîțiva proprietari ocupau cea mai mare parte a suprafeței agricole, apariția cooperativelor și a corporațiilor agricole, înzestrarea acestor întreprinderi cu utilaj modern, chimizarea și irigarea agriculturii — iată cîteva elemente definitorii ale activității în acest domeniu. Introducerea tehnicii moderne în agricultură presupune, desigur, existența unei industrii specializate. În acest sens, fabrica de tractoare de la Tabriz, ridicată în cooperare cu România, reprezintă o importantă sursă de asigurare a agriculturii cu baza materială necesară".

Peste tot în Iran se simte un puls nou al pămîntului. De altfel, un minister specializat se ocupă sistematic de „recondiționarea" naturii. E vorba de ministerul resurselor naturale. Conducătorul său, **Nasser Golesorkhi,** sublinia în convorbirea avută cu domnia-sa : „Ministerul nostru lucrează pentru viitor. După naționalizarea apelor, pădurilor, pășunilor etc. trebuie să demonstrăm — în condițiile climatice neprielnice ale țării — că putem obține și «din piatră seacă» maximum de randament. Fertilizarea solului, conservarea pădurilor, lupta împotriva poluării sau folosirii ineficiente a apelor, extinderea pășunilor, reprezintă o parte din obiectivele majore ale acestei activități".

■

La Isfahan, argintăria și arama bătută alimentează de secole faima artizanilor autohtoni. La Shiraz, cultivarea florilor, într-o oază năpraznic asediată de deșert, a devenit de mult subiectul unor cîntece dintre cele mai cunoscute. La Tabriz, sutele de ateliere de covoare compun, din țăcănitul monoton al gherghefurilor, o tradițională odisee artizanală.

Dacă urci însă pe cea mai înaltă cotă a orașului, pe creasta zidului moscheii Ark Alichah, două obiective îți atrag atenția : centrul universitar (care cuprinde aproximativ 7 000 de studenți) și, dincolo de granițele Tabrizului, fabrica de tractoare care conferă orașului pulsația sa industrială.

De-a lungul vizitei pe teritoriul fabricii, ale cărei obiective sînt încă în plină construcție, am fost însoțit de directorul întreprinderii, **Tayidi Fayzolah.** „Ridicarea fabricii a început în iulie 1968 — ne spune gazda noastră — avînd la bază proiecte și documentație românească. Deși nu este complet terminată, fabrica a început să producă, datorită dării în funcțiune a principalelor secții, tractoare U-650 și U-651. De la nivelul actual al producției (4 000 tractoare pe an), în aproximativ doi ani vom ajunge să fabricăm 10 000 de tractoare anual. Operațiunile de asamblare și montare, care cer un grad înalt de calificare, se realizează sub controlul specialiștilor români. Paralel, inginerii și tehnicienii noștri au urmat cursuri de calificare în România".

Vizitez diferite secții ale fabricii, întinsă pe o vastă suprafață. (Previziunile estimează, în final, un teritoriu de 200 hectare). Sub soarele arzător stau de vorbă cu ingineri și tehnicieni care se numesc Popescu Mihai, Oancea Gheorghe, Georgescu Cristian. Discut în românește despre fluxul tehnologic cu inginerul Mahoud Yagoubi, care a învățat limba română și meseria la Brașov.

Mă interesez de resorturile cooperării româno-iraniene, de expresia ei directă în procesul activității productive. Îmi răspunde inginerul Nicolae Grama, directorul grupului de specialiști români : „Sîntem aproape de terminarea primei etape a muncii noastre aici. Cu alte cuvinte, am pus pe roate fabrica. Fiecare specialist român este dublat de doi, trei lucrători iranieni. În curînd însă, și mulți au și început, muncitorii și tehnicienii iranieni vor coordona singuri procesul tehnologic. În privința relațiilor noastre de zi cu zi, între români și iranieni s-a cimentat o reală prietenie".

Mai tîrziu, în drum spre Teheran, în timp ce sub aripile avionului se derulau sate minuscule, dezmorțite de chemarea altor ritmuri de viață, un pasager din apropierea mea, inginer la fabrica din Tabriz, îmi spunea : „Dumneavoastră, în România, ați avut, de asemenea, cu mulți ani în urmă, o agricultură arhaică. Astăzi ați modernizat-o. Înțelegeți deci mai bine cît este de important pentru noi efortul pe care îl depunem".

L-am înțeles, firește, după cum ne-a fost la fel de clar de ce un alt inginer, cu care plecasem din Isfahan — lăsînd în urmă șiragul moscheelor — îmi arătase vaste terenuri goale pe care urmau să se ridice cupolele viitoarei oțelării. Viitorul intrase și acolo, ca și la Tabriz sau la Abadan, adînc și direct în prezent.

Radu BUDEANU

CARE VA FI EPILOGUL ?

Încheiem în acest număr prezentarea celor mai edificatoare dintre dezvăluirile extrase de presa americană din „documentul McNamara". Evident, materialul publicat pînă în momentul de față în Statele Unite, ne-ar permite să continuăm a înfățișa etapă cu etapă și an cu an istoria secretă a războiului din Vietnam. Pentru fiecare dintre aceste etape, tiparul general este însă aproape incredibil de asemănător : aceeași dublă contabilitate . un registru public, menit să creeze o stare de spirit, dacă nu favorabilă cel puțin nu foarte ostilă acțiunilor guvernului, și un registru confidențial care dezminte punct cu punct aserțiunile liniștitoare din cel dintîi ; același obiectiv nemărturisit dar urmărit cu deosebită perseverență : anihilarea Republicii Democrate Vietnam și controlul absolut al Statelor Unite asupra întregii Peninsule Indochineze ; același mecanism : presiuni ferme ale militarilor și ale „uliilor" și acceptarea de către Administrație a acestor presiuni, în ciuda avertismentelor formulate continuu de politicienii mai lucizi și chiar de C.I.A. (Agenția Centrală de Investigații), în sensul că aventurile militare propuse vor fi sortite eșecului.

Dintre episoadele evocate de „documentul McNamara" am ales, pentru acest ultim articol, unul care a incitat în mod deosebit curiozitatea opiniei publice : contribuția guvernului Kennedy la implicarea Statelor Unite în Vietnam. Apoi, ținînd seama de atitudinea refractară a S.U.A. față de ultimele propuneri de pace ale R.D. Vietnam și de explicația care se dă acestei atitudini refractare (Statele Unite nu sînt de acord cu formarea unui guvern de coaliție în Vietnamul de sud întrucît pretind că nu au căderea să impună o anumită formă de guvernămînt acestei țări), am spicuit cîteva foarte elocvente revelații privind mecanismul schimbărilor succesive de guvern de la Saigon. De fiecare dată, fără a lua în considerare interesele reale ale poporului sud-vietnamez (de dreptul său la autodeterminare nici nu putea fi vorba), americanii au măturat pur și simplu de la cîrma țării pe politicienii care îi încurcau din punct de vedere strategic și au instalat guverne pe placul lor. O idee fixă prezidă toate aceste schimbări de interpuși : să nu se permită manifestarea unor tendințe neutraliste la nivel guvernamental, să se prevină orice eventuală tentativă de a angaja tratative de pace. Declarația făcută săptămînă trecută de ambasadorul David Bruce la negocierile de la Paris — „nu vom impune nici un guvern poporului sud-vietnamez" — capătă, în lumina acestor dezvăluiri, o rezonanță cu totul specială.

De altminteri, întreaga poveste a documentelor secrete a stîrnit interes mai curînd prin ceea ce sugerează despre prezent decît prin ceea ce spune despre trecut. S-au schimbat oare obiectivele care nu ne-au fost mărturisite niciodată deși au constituit motorul tuturor acțiunilor ? se întreabă opinia publică americană, cu totul și cu totul sătulă de război. Să fie oare Administrația actuală mai sinceră decît cele patru care au precedat-o ? În acest caz, de ce continuă tactica obstrucționistă la tratativele de la Paris ? În măsura în care evoluția ulterioară a evenimentelor va prezenta noi asemănări frapante (sau, dimpotrivă, deosebiri radicale în raport cu faptele devenite acum de domeniul public), nu este exclus să mai revenim asupra „documentului McNamara".

Un lucru este cert : propaganda făcută pretinselor succese ale politicii de „vietnamizare" a războiului și programul de „retragere treptată" a trupelor americane aveau, între altele, un foarte clar definit obiectiv electoral : să scoată problema Vietnamului de pe agenda campaniilor politice care vor preceda alegerile prezidențiale din 1972. Acum, acest obiectiv a fost compromis. Sensibilizați de ceea ce au aflat, alegătorii americani vor privi continuu spre Vietnam. De acolo vor aștepta dovada credibilității actualei Administrații.

Dacă John Kennedy ar fi trăit...

„Documentul McNamara" — aflăm din „The New York Times" — ajunge la concluzia că președintele Kennedy a transformat „jocul la risc limitat" al Administrației Eisenhower într-un „angajament cu implicații largi". Deși Kennedy nu a trimis trupe terestre în Vietnamul de sud, el a întreprins o serie de acțiuni care au extins într-o măsură importantă implicarea militară și politică a Statelor Unite în Vietnam.

Primele acțiuni ale președintelui Kennedy în legătură cu Vietnamul au fost înconjurate de cel mai deplin secret. Din studiul Pentagonului aflăm că, în primăvara anului 1961, președintele a ordonat să fie trimiși în Vietnamul de sud 400 de membri ai trupelor speciale și 100 de alți consilieri militari americani. Deși, în raport cu ceea ce avea să urmeze, cifrele par neînsemnate, autorii „documentului McNamara" subliniază că această primă măsură „semnifica intenția de a depăși limita maximă (685 de oameni) a misiunii militare americane de la Saigon. Dacă ar fi fost întreprinsă în mod deschis, ar fi reprezentat prima încălcare formală a acordurilor de la Geneva". În aceeași zi, la 11 mai 1961, președintele Kennedy a ordonat ca agenți sud-vietnamezi, instruiți și conduși de C.I.A., și unii membri ai forțelor speciale americane să înceapă un „război clandestin" împotriva R. D. Vietnam.

De notat că aceasta se întîmpla la foarte scurtă vreme după eșecul invaziei

— **Nu-i nimic ultrasecret, tată, toate astea ți le-am spus cu ani în urmă...**

(Din **Time**)

în Cuba. De altfel, chiar a doua zi după Playa Giron, adică la 20 aprilie, președintele Kennedy ceruse Pentagonului să analizeze rapid situația din Vietnamul de sud și să recomande acțiuni „militare, politice și / sau economice, fățișe și / sau ascunse" pentru a preveni sporirea influenței forțelor patriotice. La 26 aprilie, înainte încă de a primi raportul Pentagonului, Kennedy a convocat Consiliul Național al Securității pentru a decide dacă să trimită sau nu trupe în Laos. În aceeași noapte de 26 aprilie 1964, Comitetul mixt al șefilor de stat-major l-a avertizat pe amiralul Harry Felt, comandantul suprem al forțelor din Pacific, „să fie gata pentru a bombarda Vietnamul de nord și, eventual, sudul Chinei". A doua zi, amiralul Felt a primit alte ordine ; să fie pregătit să trimită o brigadă de 5 000 de oameni în Tailanda și alta la Da Nang. La 1 mai, „era clar că Statele Unite nu vor intra în Laos, ci își vor asigura poziții ferme în Tailanda și în Vietnam". Ceea ce au și început să facă, după cum am văzut, la 11 mai.

În octombrie 1963, efectivele americane din Vietnamul de sud numărau 16 732 de oameni. Trecem peste amănuntele procesului decizional care a dus treptat la această situație. John Kennedy a fost asasinat la începutul lunii noiembrie. „Studiul Pentagonului — scrie Hedrik Smith în «The New York Times» — nu dă un răspuns concludent la întrebarea cea mai controversată în legătură cu politica vietnameză a președintelui Kennedy : dacă ar fi trăit pînă în 1965, ar fi ajuns sau nu, ca președintele Johnson, să întreprindă un război terestru pe scară largă în Vietnamul de sud și un război aerian împotriva Vietnamului de nord ? Între 1961 și 1965, situația s-a schimbat în mare măsură. În 1961, Kennedy era confruntat de alte crize — Berlinul occidental, Cuba, Laos — în timp ce urma să ia măsuri drastice în privința Vietnamului. Aceste crize au acționat ca factori de frînare. Președintele Johnson n-a fost la fel de angajat în alte părți ale lumii. Nu se poate deduce în mod întemeiat cum s-ar fi comportat Kennedy în

Vezi „Lumea" nr. 26, 27 și 28

→

1965 și mai tîrziu, dacă ar fi trăit. Aceasta nu dovedește însă că el a acționat în mod sănătos în 1961".

Cum se sfîrșește o „prietenie"

Da, nu se poate ști cum ar fi procedat John Kennedy în 1965 sau în 1968. S-a aflat, în schimb, cum a procedat în 1963, cînd a stabilit în fapt precedentul pentru schimbarea guvernanților de la Saigon în funcție de satisfacția sau insatisfacția pe care o produceau acești guvernanți la Washington. Asasinat mișelește, Kennedy a dobîndit după moarte o aureolă care a făcut să fie uitate sau minimalizate multe din greșelile și din acțiunile lui arbitrare. Dar faptele sînt fapte și „documentul McNamara" vine să dovedească implicarea și chiar complicitatea Administrației Kennedy în înlăturarea brutală a lui Ngo Dinh Diem (se știe că atît Diem cît și fratele său, Nhu, au fost asasinați de complotiști).

Încă din septembrie 1960, ambasadorul american la Saigon (pe atunci Eldrige Durbrow) a propus schimbarea lui Diem. Propunerea a fost repetată în decembrie, puțin înainte de instalarea lui Kennedy la Casa Albă. La 28 martie 1961, președintele Kennedy a primit un raport prin care era informat de „deteriorarea poziției guvernului Diem". Problema eventualei lui înlăturări era discutată în modul cel mai serios cu putință.

Ea avea să se producă însă abia la 1 noiembrie 1963. Raportul Pentagonului conține o interesantă reconstituire a episodului final. Diem se afla sub asediu. Se duceau lupte între garda palatului și autorii loviturii de stat. Generalii rebeli ceruseră ca Diem și fratele său Ngo Dinh Nhu, șeful poliției secrete, să se predea și le promiseseră că le vor permite să plece nevătămați din țară. „Statele Unite – se arată în «Los Angeles Times» — erau implicate în lovitura de stat cel puțin în măsura în care Administrația Kennedy se angajase față de rebeli să nu-i împiedice în acțiunea lor".

La 1 noiembrie, ora 16,30, Ngo Dinh Diem i-a telefonat ambasadorului american Henry Cabot Lodge pentru a afla ce atitudine au față de lovitura de stat autoritățile americane care asiguraseră timp de nouă ani supraviețuirea regimului său. „Rolul domnului Lodge era de a ascunde faptul că oficialitățile americane se aflaseră în contact strîns cu complotiștii și totodată să ascundă dorința guvernului său ca lovitura de stat să fie încununată de succes". În arhivele Pentagonului s-a păstrat stenograma convorbirii :

„DIEM : Cîteva unități s-au răzvrătit și aș vrea să știu care este atitudinea Statelor Unite.

LODGE : Nu cred că sînt destul de bine informat pentru ca să v-o pot comunica. Am auzit împușcăturile, dar nu am cunoștință de toate faptele. La Washington e ora 4,30 dimineața și guvernul S.U.A. n-a avut posibilitatea să-și formeze o părere.

DIEM : Trebuie să aveți totuși o idee generală. La urma-urmei sînt șef de stat. Am încercat să-mi fac datoria.

LODGE : V-ați făcut fără îndoială datoria. Așa cum v-am spus chiar azi dimineață, vă admir curajul și contribuția pe care ați adus-o țării dv. Nimeni nu poate să vă conteste meritele pentru tot ceea ce ați făcut. Acum sînt preocupat de securitatea dv. fizică. Am fost informat că cei răspunzători de acțiunile actuale vă oferă dv. și fratelui dv. posibilitatea de a părăsi țara dacă demisionați. Ați aflat ?

DIEM : Nu. (Și apoi, după o pauză). Aveți numărul meu de telefon.

LODGE : Da. Dacă pot să fac ceva pentru integritatea dv. fizică, vă rog să mă chemați.

DIEM : Încerc să restabilesc ordinea."

Acestea au fost ultimele cuvinte. În cursul nopții, Diem și fratele său au fugit din palat printr-un tunel secret și s-au ascuns în cartierul Cholon. La 2 noiembrie, ora 6,50, după ce au primit de două ori asigurări că li se va permite să plece din Vietnam, Diem și Nhu s-au predat fără condiții într-o biserică catolică. Puțin după aceea au fost suiți într-o mașină blindată și asasinați în drum spre statul major al armatei sud-vietnameze. „Știrea asasinării brutale și aparent lipsite de sens a lui Diem și a lui Nhu a șocat și a deprimat Washingtonul, se spune în „documentul McNamara". Președintele Kennedy a fost deosebit de impresionat, mai ales pentru că Statele Unite erau profund implicate în încurajarea liderilor loviturii de stat. Astfel, cei nouă ani de dictatură ai lui Ngo Dinh Diem s-au sfîrșit definitiv într-un mod brusc și sîngeros, iar politica americană față de Vietnam a plonjat în necunoscut, complicitatea noastră la lovitura de stat agravînd răspunderile noastre".

Cine decide

Mai tîrziu, a fi trași la răspundere de către ambasadorul american sau de către alte oficialități americane a devenit o adevărată deprindere pentru liderii de la Saigon. La 20 decembrie 1964, neținînd seama de avertismentele ambasadorului Maxwell Taylor, generalul Khanh, care încredințase nominal răspunderea conducerii statului unui cabinet civil condus de Tran Van Huong, s-a aliat temporar cu așa-zișii „juni turci", un grup de tineri generali condus de mareșalul Nguyen Cao Ky, și a anunțat dizolvarea așa-zisului Consiliu național superior. În aceeași zi, ambasadorul Taylor i-a convocat pe tinerii generali la ambasadă și i-a mustruluit după cum urmează :

„TAYLOR : Înțelegeți cu toții limba engleză ? (ofițerii sud-vietnamezi au făcut semn că da, deși se știa că generalul Nguyen Khanh Thi înțelegea foarte puțin). V-am spus foarte clar tuturor, la dineul dat de generalul Westmoreland, că noi, americanii, ne-am săturat de lovituri de stat. Se pare că am vorbit în deșert. Poate că nu vorbesc destul de bine englezește pentru că este evident că nu m-ați înțeles. V-am explicat clar că toate planurile militare despre care știu că v-ar plăcea să le aducem la îndeplinire depind de stabilitatea guvernului. Acum ați încurcat totul. Nu vă putem duce în spinare la nesfîrșit dacă faceți asemenea lucruri.

KY : Înțelegem foarte bine englezește. Sîntem conștienți de răspunderile noastre. Știm că doriți stabilitate, dar nu puteți avea stabilitate cît timp nu aveți unitate. Mai sînt însă zvonuri despre lovituri de stat și unele grupuri au îndoieli...

TAYLOR : Am necazuri reale cu partea americană. Nu știu dacă vom mai continua să vă susținem după ceea ce s-a întîmplat. De ce nu vă sfătuiți cu noi, prietenii voștri, înainte de a acționa ? Regret că a trebuit să vă vorbesc atît de brutal, dar pentru noi sînt foarte multe în joc. Voi ați călcat în străchini și acum noi trebuie să curățăm gunoiul în urma voastră".

Cu toate acestea, la 27 ianuarie 1965, generalul Nguyen Khanh, care își rezervase în tot acest răstimp funcția de comandant al forțelor armate sud-vietnameze, a înlăturat cabinetul civil condus de Tran Van Huong. Foștii aliați ai lui Khan, „junii turci", complotau de data aceasta împotriva lui.

În această situație, ambasadorul Maxwell Taylor i-a telegrafiat președintelui Johnson : „Va fi interesant să observăm efectul propunerii noastre (programul de bombardare a R. D. Vietnam intitulat «Rolling Thunder», care avea de altfel să fie pus în aplicare la 2 martie 1965 — n.n.) asupra situației politice interne de aici. Voi folosi prilejul pentru a sublinia că în politica americană intervine o schimbare dramatică, foarte favorabilă intereselor guvernului sud-vietnamez, dar că această schimbare cere o schimbare la fel de dramatică în atitudinea guvernului sud-vietnamez. Acum este momentul să instalăm guvernul cel mai bun cu putință întrucît e clar că în următoarele cîteva luni ne vom apropia de un punct culminant".

Într-un memoriu adresat tot președintelui, consilierul său special pentru problemele securității, McGeorge Bundy, își exprima dezacordul cu propunerea ambasadorului Taylor „de a-l scoate într-un fel sau altul din scenă pe generalul Khanh". De ce ? Pentru că, după cum sublinia Bundy, „nu avem la îndemînă pe nimeni altcineva care să dispună de abilitatea lui de a combina autoritatea militară cu un anumit simț politic". A prevalat totuși punctul de vedere al lui Taylor. La 20 februarie, colonelul Pham Ngoc Thao a făcut prima tentativă deschisă de a-l înlătura de la putere pe Khanh. Situația a rămas confuză vreme de aproape o săptămînă. Generalul Khanh, se arată în studiul Pentagonului, „a făcut eforturi disperate pentru a-și strînge în jur sprijinitorii. În cele din urmă a plecat cu avionul său personal pentru a evita să demisioneze din funcția de comandant suprem. În zorii zilei de 21 februarie, rămînînd fără benzină, a aterizat la Nha Trang și și-a prezentat demisia, susținînd că în spatele loviturii de stat se află «o mînă străină». Nimeni nu putea fi însă sigur că generalul Khanh nu va da o contralovitură atîta timp cît nu era îndepărtat fizic din scenă. A mai fost nevoie de trei zile pentru a se ajunge aici și la 25 februarie generalul Khanh a plecat, în sfîrșit, în exil permanent, în calitate de ambasador itinerant. Ambasadorul Taylor l-a condus la aeroport cu o politețe de gheață. Abia după aceea a putut Taylor să dea cale liberă pentru prima lovitură a programului «Rolling Thunder»".

Iată, așadar, în termenii obiectivi ai stenogramelor, cît au valorat tot timpul asigurările că Statele Unite au intrat și au rămas în Vietnam pentru a garanta dreptul poporului acestei țări de a-și decide singur soarta.

Iritarea Administrației Nixon față de inițiativa ziarului „The New York Times" este lesne de înțeles : dezvăluirile nu compromit doar patru administrații precedente (dintre care trei democrate), ci înseși așa-zisele principii ale intervenției. Dacă, așa cum este acum limpede, vreme de două decenii s-a încercat să se arunce praf în ochii opiniei publice americane și mondiale, pentru a prezenta o agresiune în numele intereselor de mare putere și al menținerii sferelor de influență drept un ajutor dezinteresat, dacă forțele militare americane au intrat în acest război nedeclarat numai și numai pentru a asigura preponderența americană în Asia de sud-est, cum va mai putea să justifice actualul guvern refuzul de a încheia imediat aventura militară ?

Statele Unite se găsesc actualmente în fața unei opțiuni de cea mai mare importanță. Meritul celor care, înfruntînd rigorile legii, au determinat această răscolire a conștiințelor, nu este de loc neglijabil.

Felicia ANTIP

DUPĂ COLOCVIUL DE LA PIATRA NEAMȚ

CERCETAREA VIITORULUI ȘI PROGRAMELE PE TERMEN LUNG

ORDINATOARELE IN ACȚIUNE
Progrese economice pe termen lung

Nu trebuie să ne întrebăm doar dacă putem sau nu explora viitorul, ci și dacă putem interveni în creșterea lui. Este o dimensiune nouă, modernă, a gîndirii contemporane, opusă fascinației sau, din contră, fricii pasive care a constituit secole de-a rîndul atitudinea față de cel de-al treilea moment al timpului : în interiorul lui, omul era un pion docil, lipsit de atuuri și forțe, înclinat să „ghicească" ce soartă — mai bună sau mai rea — i se rezervă. Viitorul era cel mai nebulos și, de aceea, cel mai tulburător concept, în slujba căruia au funcționat „cititorii în stele", „tălmăcitorii de vise", profeții. I-au înlocuit, în alt stadiu, utopiile sau literatura fantastică de anticipație, pentru a se ajunge apoi la descifrarea științifică a mecanismului istoriei și a legităților ei. Descoperind legile fundamentale ale dezvoltării și evoluției societății, marxism-leninismul este cel care nu numai că a studiat și explicat științific trecutul, dar este în măsură să cunoască coordonatele dezvoltării prezente și să pună în lumină tendințele obiective ale evoluției, să prefigureze viitorul. Capacitatea de a stabili direcțiile fundamentale ale dezvoltării societății pe termen lung, în consens cu legitățile descifrate ale istoriei, conferă teoriei științifice a marxism-leninismului — ea însăși de esență prospectivă — o superioritate categorică, netă, în raport cu orice alte teorii ale căror obiect se vrea a fi cercetarea viitorului.

În țara noastră, cercetările prospective cunosc un cadru favorabil de desfășurare pe baza ideologiei marxist-leniniste, a gîndirii materialiste asupra lumii, a cuceririlor științei și tehnicii. Concretizînd preocupări deja existente și ca răspuns la necesitățile sporite ale dezvoltării multilaterale a societății noastre socialiste, recent a fost constituită Comisia centrală de partid și de stat pentru elaborarea prognozelor de dezvoltare economică și socială a României, aflată sub înalta președinție a tovarășului Nicolae Ceaușescu. Puternică expresie a hotărîrilor Congresului al X-lea al partidului, „aceste prognoze — a spus tovarășul Nicolae Ceaușescu — vor constitui programul dezvoltării societății socialiste multilateral dezvoltate în România". Interesează vital rezultatele cercetării științei viitorului, problemele planificării pe termen lung pentru că în condițiile ritmurilor socialiste contemporane, a cunoaște — ca prim pas — viitorul înseamnă a adăuga noi motivații științifice acțiunilor pe care le întreprindem. Comisia — reprezentînd o manifestare a preocupărilor din țara noastră de explorare a viitorului — va elabora prognozele dezvoltării României în perioada 1976—1990, iar pentru unele sectoare pînă în anul 2000.

În activitatea ideologică din țara noastră, mai ales de la mijlocul anilor '60, s-a pus în valoare esența prospectivă a teoriei marxist-leniniste a dezvoltării. În acest proces general se inserează, pe lîngă progresele planificării de stat, și numeroase inițiative marcînd efortul de a aduce contribuții proprii în cercetările prospective : elaborarea modelelor cibernetice cu largă semnificație de prognoză pe termen lung ale economiei noastre socialiste, orientarea activă și previzionară a cercetării sociologice marxiste, înființarea, pe lîngă Universitatea din București, a unui laborator de cercetări prospective etc.

„Semafor verde" științei acțiunii

Dezbaterea științifică și schimbul de idei în jurul unor probleme privind prognoza dezvoltării economice și sociale, a perspectivei dezvoltării societății în condițiile revoluției științifice și tehnice pe care o străbatem devin o necesitate indispensabilă. În cadrul inițiativelor românești consacrate acestui obiectiv se situează recentul simpozion pe tema **„Cercetarea viitorului și planificarea pe termen lung"**, desfășurat recent la Piatra Neamț, cu participarea unor reputați specialiști din țară și străinătate (Danemarca, Franța, Republica Federală a Germaniei, Italia, Iugoslavia, Polonia, Suedia și Uniunea Sovietică), avînd printre temele în dezbatere marxismul și structura viitorului, prospectiva ca cercetare operațională a viitorilor posibili, planificare economică și prognoză, previziunile tehnologice, metodele prospective, modelele sociale globale etc. Simpozionul de la Piatra Neamț a urmărit să realizeze un larg schimb de opinii, să definească atît unele aspecte comune cît și diferențele specifice în cercetările prospective din țările socialiste și nesocialiste și, în acest fel, să aducă o contribuție concretă la dezvoltarea teoretică și metodologică a acestei noi și complexe ramuri științifice. **ARNE SØRENSEN** (Danemarca), **secretarul general al Comitetului permanent al Conferinței mondiale de cercetare a viitorului,** identifica această manifestare ca **„o parte a eforturilor mondiale"**, ce se vor concretiza, în 1972, în cea de-a III-a Conferință mondială avînd ca gazdă Bucureștiul. După Oslo (1967) și Kyoto (1970), cea de-a treia reuniune va aduce pentru prima dată la un loc participarea țărilor socialiste, a celor în curs de dezvoltare și a celor capitaliste.

Cercetarea viitorului, definind un domeniu în curs de consolidare, extrem de vast, cu aplicații diverse, tehnici și metode variate nu poate fi epuizată într-un articol. Vom încerca să ne oprim aici doar asupra unora din principalele sale caracteristici și sfere de activitate.

Aflîndu-mă la Piatra Neamț, în convorbirile pe care le-am avut cu un mare număr de participanți, aceștia au scos în evidență caracterul specific al prospectivei. **„Cercetarea viitorului este o cercetare științifică ce se realizează în afara mijloacelor tradiționale,** ne spunea **prof. univ. dr. docent PAVEL APOSTOL. Ea înseamnă a aprecia pe termen lung deciziile noastre de azi. Tehnocrații o consideră știința realizabilului, alții a posibilului, iar alții a dezirabilului. Dar trebuie obținută o sinteză a lor, care să aibă în vedere atît individul cît și societatea. Cercetarea prospectivă, indiferent sub ce titulatură se prezintă, identifică viitorii posibili pentru fiecare sistem social în**

parte. Ca cercetare științifică, ca nu intervine în deciziile politice care aparțin popoarelor înseși, nu impune soluții politice, ci ajută la optimizarea acțiunilor. Este o preocupare care interesează pe fiecare și pe toți laolaltă, în lumina dreptului la opțiune. Desigur, însă, modelele depind de finalitatea socială și politică. Mai mult, experiența istorică invederează imposibilitatea de a preciza hic et nunc, pentru un termen îndelungat, planul și programul concret invariabil al unei transformări structurale. Aceasta poate fi realizată numai printr-o continuă autocorectare și reproiectare, strîns împletite cu asigurarea instituționalâ a inițiativei «fiecăruia și a tuturora» de a inova structuri și instituții, relații sociale în acord cu ambianța naturală și societală".

Fiecare știință în parte are preocupări prospective. Există, pînă în prezent, o cercetare de acest gen în domeniul tehnicii, al economiei și societății. Tehnica dispune de cea mai sistematizată metodologie, cu scopuri și finalități precise. Economia este, de asemenea, o arie de explorări relativ bine conturate. Prognoza în domeniul social implică un spor de responsabilitate pentru că, așa cum a reieșit din discuțiile cu o serie de participanți la simpozion, dacă în primele două erorile pot fi, mai mult sau mai puțin, soluționabile, în cel de-al treilea, fiind vorba de efectele ce se pot răsfrînge pe plan social, deciziile se cer a fi în mod obligatoriu optimale.

Dar, în afara acestor grupuri de cercetări constituite, fiecare domeniu al activității umane tinde spre stabilirea propriilor programe de viitor. Ca urmare, Arne Sörensen nu consideră, de exemplu, cercetarea viitorului ca o știință de sine stătătoare ci **„o dimensiune nouă a mai multor științe". „Nu este vorba de o știință în sensul clasic al cuvîntului,** răspunde întrebării noastre **conf. dr. MIHAI BOTEZ, directorul Laboratorului de cercetări prospective de pe lîngă Universitatea bucureșteană. Se ocupă de construcții care nu există încă, dar care sînt posibile. Are ca scop perfecționarea societății, făcînd parte dintr-o nouă categorie de științe — științele acțiunii. Dar este necesar să depășim nivelul previziunilor pur economice și tehnologice".** La rîndul său, **prof. univ. STEPHAN SCHWARTZ** (Suedia) **reliefa concluzia existenței unei „multiștiințe". „Rolul ei cel mai important** (al prospectivei — n.a.) **este de a crea noi interdiscipline și combinații care nu sînt încă recunoscute unanim".**

Să părăsim turnul de fildeș

Tendința mai nouă privind apariția unor științe de frontieră ca urmare a interacțiunii și interdependenței fenomenelor este susținută în numele creșterii elasticității și a porozității domeniilor diferite de activitate. **„Marxismul este cea mai veche știință a viitorului, apărută în urmă cu o sută de ani,** ne-a declarat **prof. N. I. LAPIN de la Academia de Științe a U.R.S.S. Constituie o știință interdisciplinară, care își propune rezolvarea a două probleme : prospectiva în sine și alegerea alternativei optimale. La întrebarea : care este soluția cea mai bună ?, răspunsul depinde de faptul dacă este vorba de o țară socialistă sau capitalistă. Se poate spune, de fapt, că în unele țări răspunsul s-a dat".**

Diversitatea acestor răspunsuri a recunoscut-o, de asemenea, **prof. VALERIO SELAN, director adjunct la Institutul de cercetări de economie aplicată „Futuribili", din Roma : „Față de știință și tehnică, rolul prospectivei este de a depăși poziția neutralistă a celorlalți tehnicieni. Are și ea înclinația de a se închide în turnul de fildeș, dar trebuie să urmărim o democratizare, și nu una formală, ci una reală, asigurînd participarea largă. Consider că prospectiva nu poate să nu fie condiționată de așanumita «viziune a lumii» a unei anumite societăți".** Pe marginea aceleiași probleme, **ANDRZEJ SICINSKI de la Institutul de filozofie și sociologie din Varșovia, Grupul de prognoză socială,** ne-a comunicat următoarea opinie : **„Cred că cercetarea viitorului, așa cum o vedem noi, este o extindere a unei tradiții foarte îndelungate. Reprezintă un complex de activități care depind de sistemul social-politic".**

Într-adevăr, o prospectare reală, eficientă a viitorului nu se poate face în afara unei concepții materialiste despre lume, a unei ideologii științifice care să fundamenteze sensul, finalitatea și succesul acțiunilor concrete. Această ideologie poate fi numai marxism-leninismul. Încrederea în viitor — condiție indispensabilă oricărei încercări de a privi mai departe decît ziua de azi — este generată și susținută de încrederea în faptul real al stăpînirii și dirijării coordonatelor prezentului, de optimismul sănătos al concepției marxist-leniniste despre lume. Cînd poporul ține în propriile mîini frînele existenței sale, viitorul nu poate fi altul decît cel făurit de el însuși. Iată de ce forțele mondiale ale socialismului și progresului cîștigă tot mai mult teren, amploarea luptei lor este în continuă creștere, ca o expresie a aspirațiilor de libertate și descătușare a omului de acțiunea forțelor oarbe, stihinice, ca o dorință de făurire a viitorului conform idealurilor lor legitime.

Cercetarea viitorului este un prilej de meditație colectivă, o sferă de activitate care solicită conjugarea eforturilor internaționale, cooperarea, schimbul de idei constructiv, pe baza atitudinii critice, principiale. În cuvîntul adresat simpozionului de tovarășul Miron Constantinescu se sublinia : **„Dezbaterea științifică și schimbul de idei în jurul unor probleme privind prognoza dezvoltării economice și sociale, a perspectivei dezvoltării societății în condițiile revoluției științifice și tehnice pe care o străbatem prezintă o însemnătate deosebită. Desigur că aceste transformări revoluționare ale civilizației contemporane se repercutează în mod diferit în raport cu natura sistemelor sociale. Consfătuirea este valoroasă avînd în vedere că se desfășoară în climatul favorabil extinderii colaborării și cooperării internaționale pe plan politic, economic, științific și cultural și al afirmării idealurilor de progres și de umanitate ale lumii contemporane".**

Ne aflăm deci în fața unui nou domeniu de cercetare științifică a societății. Cunoașterea, stăpînirea și prevederea — cei trei timpi ai unei acțiuni asupra viitorului — proclamă dreptul dominației asupra destinului, a forțelor oarbe. Prospectiva este prin definiție optimistă și creatoare, favorabilă „deschiderii spre nou", spre progres și civilizație. Într-o mișcare mondială prospectivă, punînd în circulație orientări politice și metodologice adesea mult distanțate, cercetarea românească are o contribuție consecventă și entuziastă, care exemplifică încă într-un domeniu potențele participării sale socialiste, în lumina ideologiei marxist-leniniste, la efortul colectiv de făurire a unui viitor mai bun al planetei noastre.

Anca VOICAN

DETECTOR

„Oamenii mărilor" și Anglia

Micile insule britanice din Canalul Mînecii s-au supărat pe sora lor mai mare. Guernsey, Jersey, Alderney, Sark, Jethou, Channel constată, cu dezamăgire, că loialitatea lor veche de 905 ani față de coroana britanică nu le-a fost îndeajuns de răsplătită. Apropierea Angliei de Europa „celor șase" a trezit în inimile insularilor sentimente de legitimă frustrare. Mai apropiate de coasta normandă decît de metropola engleză, insulele nu par de loc atrase de perspectiva mariajului cu vechiul continent.

Cu demnitatea jignită și, mai ales, cu interesele legate, cei 120 000 de locuitori ai celor 195 de kmp de stîncă austeră de granit și mici pășuni mănoase, înconjurate de mare, au urmărit cu tristețe cum Geoffrey Rippon, negociatorul britanic pentru aderarea la Piața comună, s-a luptat din răsputeri pentru untul neozeelandez și zahărul din Caraibe, uitînd cu desăvîrșire gustul tomatelor din Guernsey și vigoarea gastronomică a cartofilor timpurii din Jersey. Iar amărăciunea a fost și mai amară cînd, în focul dezbaterii comunitare, imputernicitul britanic pentru Europa s-a arătat atît de vajnic în apărarea prestigiului nealterat al whisky-ului britanic, încît a neglijat cu totul virtuțile frumoaselor vaci din insule, care oferă, umile și harnice, recordul celor mai grase tone de lapte, zilnic.

Dar „oamenii mărilor" — cum pe merit i-a făcut celebri Victor Hugo — au dat dovadă că știu să privească spre Anglia cu minie : „Ar trebui să cucerim din nou Britania" — spunea, deunăzi, la Guernsey, amintindu-și subit obîrșia normandă, un demn urmaș al lui Wilhelm Cuceritorul.

Insularii se conduc după o legislație proprie, își tipăresc mărcile lor poștale, cumpără și vînd în moneda lor. Cînd renunță la laptele autohton în favoarea alcoolului britanic, plăcerea îi costă numai pe jumătate față de compatrioții lor din metropolă ; la fel de ieftin le revine și deliciul unei țigări englezești, la fel e și cu benzina, în fine la fel de îndulcită le e și povara impozitelor. Încălzite de maternă trecere a Golfstreamului, coastele privilegiate ale insulelor atrag, în fiecare vară, nu numai bănoasa năvală a turiștilor (un milion pe an), dar și pe unii abili milionari britanici, dornici să se eschiveze, cît mai legal, de la fiscul maiestății sale.

Și pentru că un rău nu vine niciodată singur, insularii, pare-se, au toate motivele să scruteze, cu îngrijorare, limitele toleranței britanice. Nemulțumiți de aventura comunitară, alarmați de perspectiva unei prea strîncte împărțiri a soartei comune cu compatrioții lor din metropolă, urmașii vechilor normanzi întrevăd totuși o ieșire : așa că, din aproape în aproape, locuitorii din Jersey, de pildă — nu e un secret pentru nimeni — se gîndesc că, dacă nu vor putea totuși recuceri Anglia sau, măcar, bunăvoința ei, să obțină independența și să trimită, astfel, primul lor ambasador la O.N.U.

H. F.

SALISBURY

LIPSESC CEI ÎN CAUZĂ

NEW YORK
O reuniune a Comitetului O.N.U. pentru decolonizare consacrată situației din Rhodesia

„Există puține locuri în lume unde știrea despre înfrîngerea lui Harold Wilson în alegeri să fi fost primită cu mai mult entuziasm decît în Rhodesia", aprecia corespondentul la Salisbury al ziarului britanic „Financial Times". Făcută acum un an, cu prilejul înfrîngerii laburiștilor și revenirii ca partid de guvernămînt a conservatorilor, aprecierea se baza pe faptul că în cercurile rasiste de la Salisbury exista impresia că un guvern conservator britanic ar exprima o poziție diferită de cea a predecesorilor săi în problema rhodesiană. În parte, nu era numai o impresie. Observatori competenți văd în poziția conservatorilor o intransigență mult mai redusă față de regimul rasist al lui Ian Smith. Din punct de vedere oficial, o asemenea poziție este explicată prin faptul că o soluție negociată ar fi preferabilă continuării politicii de sancțiuni economice aplicate Rhodesiei, care de altfel nici nu a dat roade. Mai mult — argumentează conservatorii — o soluție negociată ar fi preferabilă chiar și pentru populația africană din Rhodesia, care ar putea, în cazul unui acord anglo-rhodesian, să obțină totuși ceva, oricum mai mult față de acel nimic absolut din prezent. În realitate, poziția conservatorilor ascunde o serie de presiuni exercitate de anumite cercuri economice și financiare britanice, de care conservatorii sînt legați, și care, avînd largi interese în Rhodesia, au fost puternic afectate de instituirea sancțiunilor economice împotriva acestei țări în 1965.

O dată cu preluarea guvernării de către conservatori, o nouă rundă a dialogului anglo-rhodesian nu părea, deci, de loc exclusă. Încă în noiembrie trecut, ministrul de externe britanic Alec Douglas Home anunța, în Camera Comunelor că un mesaj confidențial a fost trimis guvernului rhodesian, „ca un prim pas exploratoriu în direcția încercărilor de a se stabili dacă există baze realiste pentru a negocia o reglementare". Și, probabil, numai existența unor alte probleme mult mai presante — în special a celor legate de aderarea țării la Piața comună — au determinat guvernul conservator să reia tratativele oficiale cu guvernul rasist rhodesian abia acum cîtva timp.

După alte două vizite, făcute în cursul acestui an, al căror scop a fost ținut în mare secret, lordul Goodman a sosit din nou în capitala rhodesiană, de data aceasta în calitate de trimis oficial al guvernului britanic. Lordul Goodman a refuzat să-și comenteze misiunea, mulțumindu-se să declare că „lucrurile se vor desfășura într-o manieră satisfăcătoare". Dar prezența sa, alături de alți doi reprezentanți ai „Foreign Office"-ului, Philip Adams și Philip Mansfield, care se aflau la Salisbury de mai mult timp, sugerează comentatorilor politici aprecierea că se pregătește terenul unei întîlniri anglo-rhodesiene la un nivel chiar mai înalt în vederea negocierii unui acord.

Hotărîrea conservatorilor de a vinde arme R.S.A., în ciuda protestului țărilor Commonwealthului, cît și acceptarea de către aceștia a condițiilor de intrare în Piața comună, condiții în care interesele țărilor Commonwealthului n-au fost decît în parte apărate și prezervate, l-au făcut pe Ian Smith să vadă în liderul conservator britanic un om politic cu mult mai puțin angajat față de Commonwealth și, deci, mai puțin determinat să țină cont de cererile legitime ale țărilor africane din această organizație ca Marea Britanie să întrerupă orice fel de legături cu regimul rasist rhodesian și să întreprindă măsuri concrete în vederea înlăturării acestui regim. În plus, Smith cunoștea, fără îndoială, interesele acelor cercuri financiare și de afaceri britanice care îl împing, de fapt, pe Heath să caute o reglementare cu guvernul de la Salisbury, în urma căreia să devină posibilă ridicarea embargoului.

Ian Smith cunoștea, totodată, că poziția conservatorilor, oricît de favorabilă i-ar fi, nu poate, din interese politice — legate în special de poziția internațională a Marii Britanii în fața opiniei publice mondiale —, să se depărteze prea mult de la cele cinci puncte, de realizarea cărora guvernul britanic condiționează recunoașterea Rhodesiei : 1) progrese nestingherite către instituirea „regulii majorității" în Rhodesia ; 2) prevederi ferme care să nu compromită garanțiile constituționale avînd la bază regula majorității, după ce independența Rhodesiei va fi recunoscută ; 3) abolirea discriminării rasiale în Rhodesia, inclusiv legea care stabilește zone separate pentru albi și negri ; 4) stabilirea unor programe de educație a populației de culoare, care să permită acesteia să preia guvernarea țării ; 5) adoptarea oricăror reglementări în Rhodesia trebuie să fie expresia acordului majorității populației din țară. Oficial, nu a fost dezvăluit nimic, deocamdată, în legătură cu termenii concreți ai unui acord anglo-rhodesian. O declarație dată publicității la Salisbury, cu prilejul întreruperii convorbirilor dintre cele două părți, arată că „s-a ajuns la stadiul la care este necesar ca fiecare parte să-și informeze guvernul, detaliile acordului comun rămînînd, în continuare, confidențiale". Dar agențiile internaționale de presă vorbesc despre realizarea unui consens anglo-rhodesian care își găsește expresia în existența unui plan aplicabil în două etape. Planul ar prevedea, în prima etapă, adoptarea unei noi constituții a Rhodesiei, în cadrul unui vot la care populația de culoare va continua să fie înscrisă pe liste separate. În etapa a doua, autoritățile rasiste ar urma să permită alcătuirea listelor electorale unice cu precizarea că negrii se vor putea înscrie în aceste liste numai dacă vor răspunde calificativului lui Smith de „majoritate civilizată și responsabilă".

Nu va însemna o asemenea reglementare de fapt permanentizarea rînduielilor rasiste, populația de culoare continuînd să fie lipsită de drepturile la o participare reală la viața politică, deși reprezentarea ei în parlament ar urma să cunoască o anumită schimbare ? Nu va însemna aceasta o abdicare din partea guvernului britanic de la esența condițiilor puse, respectiv de la necesitatea stabilirii „regulii majorității" în Rhodesia ? „Orice tranzacție pe care primul ministru Heath ar face-o cu Ian Smith ar reprezenta, în ultimă instanță, un gir pentru perpetuarea regimului minoritar a cărui politică în domeniul rasial este dezaprobată chiar și de prietenii noștri — aprecia nu de mult ziarul britanic «The Times». Totodată, ea ar echivala cu o abdicare de la responsabilitatea pe care ne-am asumat-o față de majoritatea africană din Rhodesia".

Realitatea este că la masa actualelor tratative anglo-rhodesiene sînt negociate drepturile legitime ale populației africane. Și aceasta în lipsa reprezentanților populației africane. Nu este de mirare, în context, că „Uniunea Națională a Poporului" a adresat negociatorilor britanici o petiție cerîndu-le să respecte drepturile poporului african și să ia măsuri în vederea participării africane la fiecare etapă a negocierilor, unde se decide de fapt soarta populației de culoare. Nu este surprinzător nici faptul că negocierile anglo-rhodesiene coincid cu declanșarea unui val de demonstrații în diverse orașe ale țării, în care tineri africani cer pentru populația africană drepturi egale cu cele ale minorității albe și în care protestează împotriva proiectului britanic de „reglementare" a problemei rhodesiene, proiect care nu garantează respectarea drepturilor legitime ale populației de culoare din Rhodesia. Și era firesc ca, la O.N.U., comitetul de decolonizare să condamne contactele între Londra și Salisbury, cerînd încă o dată Marii Britanii să întreprindă măsuri concrete în vederea înlăturării regimului ilegal de la Salisbury și să angajeze, fără întîrziere, consultări cu reprezentanți ai populației de culoare din țară.

I.Ș.